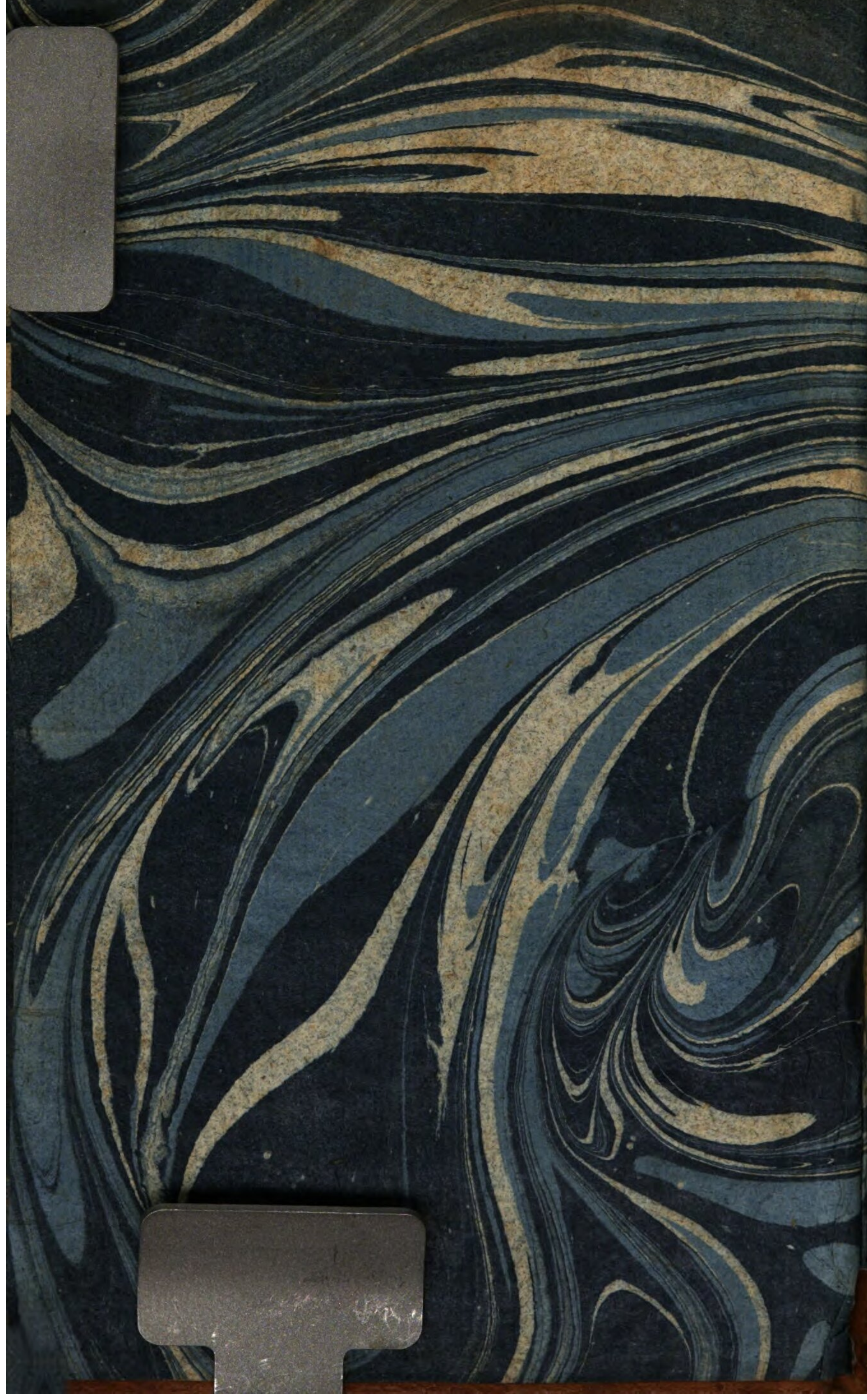

Ms. Coll. 1179.

14.8. 208.

*Imago S. Gregorii M.
ad vivum expressa apud Baron. ad an. 604.*

*Honorius I. Pont. Max.
Ex abside S. Agnetis via Nomentana*

PETRI ALEXANDRI MARIAE UGHI

CONGR. DIVI PAULLI

OLIM IN SEMINARIO BONONIENSI THEOLOGI

Nunc publicæ, quæ in D. Luciae Bononiæ est,
Bibliothecæ Præfecti

D E

HONORIO PRIMO

PONTIFICE MAXIMO

R L I B E R .

BONONIÆ AN. M.DCC.LXXXIIII.

Ex officina Sancti Thomæ Aquinatis
Permissu Præsidentis.

Bayrische
Staatsbibliothek
München

DIVO. GREGORIO

COGNOMENTO . MAGNO

VIRTUTE . DOCTRINA . OPERIBVS . MAXIMO

CVIVS . PASTORALEM . SOLLICITVDINEM

HONORIVS . I.

DISCIPVLVS . AC . SVCCESSOR . EIVS

DILIGENTER . IMITATVS

SAXONES . QVI . AD . OCCIDENTEM

IN . BRITANNIA . INSVLA . VERGERENT

AD . RELIGIONEM . CHRISTIANAM . CONVERTIT

NORTHVMBRIOS . IN . EADEM . CONFIRMAVIT

SCOTOS . ERRANTES . CORRIPVIT

DISCIDIVM . ISTRICVM . SVSTVLIT

MONOTHELETIS . FORTITER . REPVGNAVIT (a)

OB . EAS . RES . A . D . MAXIMO . MARTYRE

MAGNVS . DIVINVSQVE . APPELLATVS (b)

PETRVS . ALEXANDER . MARIA . VGHVS

CONGR . DIVI . PAVLLI

HANC . IPSIVS . HONORII . DEFENSIONEM

SVI . ERGA . SANCTAM . SEDEM . OBSEQVII

PERENNE . MONVMENTVM

PATRONO . B . M . DICAVIT

EXCELLENTIAE . PIETATIQUE . EIVS

DEVOTISSIMVS

(a) Hæc, & alia Honorii I. præclara gesta ex Libro nostro constabunt.

(b) In epistola ad Petrum Illustrem inter Anastasii Colubætanæ.

5

DE HONORIO I.

PONT. MAX.

LIBER.

MOnothelitarum unam tantummodo voluntatem, atque operationem, eamque divinam, in Christo fatentium hæresi exorta, imo jam aliquantulum propagata, præcipuum ipsius propugnatorem Sergium, Patriarcham Constantinopolitanum, ad Honorium I. Pontificem summum aliquando scripsisse tam certum est, quam quod certissimum. Neque minus est certum Sergii litteris Honorium respondisse; ex ejusque responsione aliquos e Monotheliticæ sectæ primoribus, Pyrrhum scilicet tum in concertatione, quam, in Africa exulans, cum Divo Maximo habuit, tum etiam alias, Paullum in epistola *ad Theodorum Papam*, quæ in 4. secretario synodi Lateranensis, jussu Martini I., relecta est, & Macarium in VI. synodo act. 1., & 8., atque in quadam particula Sermonis *prosphonetici* ad

Imperatorem, quæ extat actione 11. ejusdem synodi, occasionem arripuisse jactandi fuisse suum dogma ab eodem Honorio receptum, & disertissime confirmatum. An vero is reapse tale dogma probaverit, aut saltem, connivendo, ac negligendo, confoverit, nec ne, perdifficilis quæstio est, de qua jam pridem inter eruditos magno dissidio disputatur. Nam Melchior Canus lib. 6. De locis theologicis cap. 8., aliique nonnulli censuere Honorium, non quidem ut doctorem publicum, at certe ut privatum hominem, cum Monothelitis errasse. Quin eum errasse etiam ut doctorem publicum non modo Johannes Forbesius lib. 5. Instructionum Historico-theologicarum cap. 31., Jacobus Basnagius libro 7. hist. Eccles. cap. 10., ceterique Novatores vulgo sunt rati, sed & aliqui e nostris, veluti Ludovicus Dupinius dissert. 5. De antiqua Ecclesiæ disciplina cap. 1. §. 3., & Meldensium Episcopus Jacobus Benignus Bosluetus (verus, an fictus viderint alii) in Defensione declarationis Cleri Gallicani parte 3. lib. 7. cap. 22. E contrario plerique, imo jam fere omnes, si heterodoxos excipias, arbitrantur Honorium Monothelitis

no

nothelitarum erroris fuisse prorsus immu-
nem : qui nihilo secius inter se valde
dissentiant . Etenim Franciscus Combe-
filius differt. apologetica pro actis VI. sy-
nodi cap. 3., Johannes Cabassutius in
Notitia concilior., & in Notitia Ecclesia-
stica, Joh. Baptista Tamagninus in hist.
Monothelitar. Parisiis anno 1678. sine
auctoris nomine edita scrutinio 5., Johan-
nes Garnerius in Notis ad caput 2. li-
bri diurni Romanorum Pontificum, & in
Appendice ad easdem Notas, Natalis A-
lexander differt. 2. in sæculum VII., Lu-
dovicus Thomassinus præf. in Dogmata
theologica de Incarnatione Verbi num.
10., & differt. 20. in Concilia num. 19.
& seqq., Antonius, & Franciscus Pagii,
ille ad an. 633., hic tom. 1. Breviarii,
Vincentius Ludovicus Gotti tom. 1. Ve-
ræ Ecclesiæ adversus Piceninum cap. 11.
§. 2., & alibi, Josephus Augustinus Or-
sius lib. 1. de Romani Pontificis aucto-
ritate, Josephus Catalanus tom. 2. Com-
mentariorum in Concilia Oecumenica pag.
28. & 36., aliique quamplurimi, præe-
unte Petro de Marca apud Stephanum
Baluzium in ejus Vita, sic Honorium a
nota hæresis liberant, ut eum intempe-

stivæ dissimulantia, negligentiaque immoderatae condemnent. Contra Albertus Pighius lib. 4. Hierarchia Ecclesiastica cap. 8., Robertus Bellarminus De Romano Pontifice libro 4. cap. 11., Cæsar Baronius ad an. 633., Franciscus Marchesius in Clypeo fortium, Daniel Papebrochius in Conatu chronico-historico parte 1. dissert. 15., & ne omnes recenseam, Joh. Baptista Bartholus Episcopus Feltriensis in Apologia pro Honorio I., atque Arnaldus Speronius Episcopus Adriæ in Notis ad hist. Eccles. Antonii Godæi, Pontificem hunc nihil peccasse defendunt, favente satis aperte Petavio lib. 1. De Incarnatione cap. 21., eodemque demum recidente Christiano Lupo in dissert. De VI. synodo cap. 4., & item Jo. Laurentio Bertio in lib. 26. De theologicis discipl. cap. 11. Atque horum ego sententiæ perlibenter astipulor, certissimis, atque firmissimis veterum testimoniis adductus, ex quibus facile apparet Honorium I. Monothelitarum factioni naviter obstitisse, nedum in eam socordem se, negligentemque præbuerit.

Primum testimonium est D. Maximi Martyris. Is enim in quadam epistola

la ad Petrum Illustrem, cujus *Defloratio* extat in Anastasii Bibliothecarii Collectaneis a Jacobo Sirmondo primum editis, non solum ait Monothelitas adversus ipsam Apostolicam sedem mentiri temere aulos, quia veluti quodam ab ea recepto decreto secum magnum Honorium acceperunt, suæ presumptionis ostentationem ad alios facientes viri in causa pietatis maximam eminentiam, ita plane Pontificem hunc ab erroris saltem crimine vindicans; verum etiam de illis subjicit: Quæ bos non rogavit Ecclesia? quis pius & orthodoxus non supplicavit Antistes, cessare illos a propria hæresi clamando & obtestando? Siquidem ultima sua expirabat sacer Archadius, & spiritum Deo tradebat, sed nec usque ad horam illam eos rogare cessavit. Et post pauca: Quid autem & divinus Honorius, quid vero & post illum Severinus senex, quid denique & is, qui post hunc extitit, sacer Joannes? Porro is qui nunc præsidet beatissimus Papa (Theodorus) omisit quicquam supplicationi conveniens? . . . Sed Deus quidem horum profecto beatorum virorum fidem admisit, & pro ea vicissitudinem in sæcula conservavit. Illi autem Domini contemnen-
tes

tes inducias, ad conversionem hos benigne cohortantes, & horum egregiorum facta per tot tempora supplicatione torpentes, sua nequaquam passi sunt caelestem fidem præferre. Quibus vocibus S. Abbas, quum Honorium egregiis illis, & beatis viris adnumeret, qui cohortando, rogando, clamando, obtestando, nihil supplicationi conveniens omittendo, Monothelitas ad conversionem inducere prompte, ac sedulo conati sunt, pro fide sua æternum a Deo præmium recepturi: quum item eum, & quidem solum inter tot præclaros Antistites, quos uno tenore commemorat, divinum fidenter appellet, sicuti magnum paullo ante vocaverat; eundem hercle testificatur hæresi Monotheliticæ strenue repugnasse.

Alterum testimonium est Stephani Dorensis Episcopi. Nempe hic in libello, quem S. Martino I., & sub eo congregatæ synodo Lateranensi centum & quinque Episcoporum, secretario 2., porrexit, narrat se fuisse olim a Sophronio Jerosolymitano, Patriarcha suo, Romam missum, ut Monothelitarum sectæ in dies gliscenti obviam iret: ex eoque tempore ob eandem causam tertio jam Apo-
sto.

stolicis adesse vestigiis, frustratis insidiis, per quas contrarii ad brævium properantem Apostolicæ sedis in via intercipere laborarunt. Tum quo significet sibi rem semper, Dei beneficio, prospere in Urbe cessisse, testatur Pontifices Maximos, quibuscum ei agendum fuit, hæreticis illis ab errore avocandis operam suam, studiumque navasse. Neque, inquit, despexit Deus preces cum lacrymis oblatas supplicum suorum, sed excitavit non equidem mediocriter præcessores apostolicosque præsules in commonitione, nec non contestatione prædictorum virorum (videlicet Theodori Pharanitani, Cyri Alexandrini, Sergii CP., ejusque successorum Pyrrhi, & Paulli; de his enim superius fatur) licet nullo modo eos flectere potuerunt. Excitavit autem & nunc, ex Dei voluntate qui præsidet, dominum nostrum Martinum ter beatissimum papam &c. At si Pontifices Maximos, quos convenit, curasse testatur, ne Monothelitæ in errore persisterent; simul etiam testatur idem fecisse Honorium I: quippe apud hunc [quod contra Fleurium, & Orsium ratio temporum infra exponenda demonstrat] datam sibi a Sophronio legationem obivit. Et

revera Sergius, quem, uti advertimus, Dorensis Antistes inter viros a decessoribus Martini commonitos refert, non ab alio potuit Romano Episcopo, quam ab Honorio commoneri. Nam ante Honorii pontificatum vulgo catholicus putabatur: post ejus autem obitum, qui IV. Idus Octobris anni 638. contigit, ne duos quidem menses in vivis fuit (quandoquidem VI., vel V. Idus insecuti Decembris, quemadmodum ad an. 639. num. 8. probat ex Nicephoro Pagius, ab hominibus demigravit) quo tempore Romani Episcopi *commonitione*, & *contestatione* pulsari nequivit: quia in libro Pontificali, ejusdem Honorii morte narrata, subjungitur: *Et cessavit episcopatus annum unum, menses VII. dies XVII.*, vel secundum editionem Joh. Vignolii, qua uti soleo, *dies XVIII.* Nempe Severinus, qui Honorio successit, etsi brevi, ut moris erat, electus (,, vix enim electio post tri-
,, duum protracta est, cum schismata non
,, fuerunt ,, ait in Notis supra laudatis Garnerius ad tit. I.) non fuit tamen, nisi V. Cal. Junias anni 640., consecratus, eo quod Imperatoris assensum expectari tunc solitum diu desiderare debuerit, ob
ne-

negatam celebri *ecthesi* ab Isacio Raven-
 næ *Exarcho* sibi propositæ subscription-
 nem, uti Antonius Pagius ex Divo Ma-
 ximo ostendit ad an. 638. num. 4., Com-
 besisium refellens aliis causis in hist. hæ-
 res. Monothelitarum dilationem ejusmo-
 di tribuentem. Porro tunc temporis,
 quicquid cap. 3. Animadversionum in
 Chronologiam Romanorum Pontificum
 sentiat Marangonus, donec consecrare-
 tur Electus, sedes vacua censebatur: &
 propterea in libro Pontificali, ad vete-
 rum catalogorum normam, de ipso Seve-
 rino scriptum est: *Sedit menses II. dies IIII.*,
 tametsi in responsione Cyri ad Sergium
 non semel infra citanda dicatur electus;
 hincque omnino efficiatur inter electio-
 nem ejus, & obitum annum amplius u-
 num, atque dimidium effluxisse. Imo
 (quod Pagii ambo, alter in tomum Ba-
 ronii VII. ad an. 555. num. 10., & in
 tomum VIII. ad an. 590. num. 8. & 9.,
 alter in Vit. Gregorii I., ac Benedicti
 II., Garnerio in loco nuper cit., & Ma-
 billonio Commentarii prævii in Ordinem
 Rom. S. 17. sibi prælucentibus, observa-
 runt) ea obtinebat consuetudo, ut Ele-
 ctus, non ipse rem sacram administraret,
 sed

sed administrandam relinqueret Archipresbytero, Archidiacono, & Primicerio Notariorum, ad quos tum mortuo Pontifice, uti ex libri diurni cap. 2. tit. 1. patet, tum eodem absente, quemadmodum Martinus I. in epist. 15. ad Theodorum affirmat, Ecclesiae regimen pertinebat: ac si horum forte unus foret, pristinum locum tenens, non ad primum ascendens, cum tribus aliis (tunc enim quartum, qui *Consiliarius sedis Apostolicae* vocabatur, addebant) gubernare, uti antea, pergeret, Electi quidem, non vero Pontificis nomenclatione in litteris, quas cum collegis communiter scriberet, usurpata. Sane epistola, qua Joannes IV., Severini successor, *cum adhuc electus esset in pontificatum*, Scotos a Quartadecimanis non prorsus alienos, & Pelagianis suffragantes increpuit, ita inscripta est apud Bedam lib. 2. Eccles. hist. gentis Anglorum cap. 19: *Dilectissimis, & sanctissimis Thomiano, Columbano &c. Hilarius archipresbyter, & servans locum sanctae sedis Apostolicae, Johannes diaconus, & in Dei nomine electus: item Johannes primicerius, & servans locum sanctae sedis Apostolicae, & Johannes servus Dei consiliarius*
ejus-

ejusdem Apostolicæ sedis. Hinc autem apparet Johannem IV. gerendarum tunc rerum potestatem habuisse, quia Diaconus erat [quo titulo sæpe Archidiaconus designatur) non quia erat Electus. Nam ipse alioquin vel solus scripsisset, sicuti postea, mutatis moribus, ad Petrum Notarium Regionarium in Hispaniam a Leone II. Legatum scripsit solus (si tamen scripsit, de quo post) *Benedictus presbyter, & in Dei nomine electus sanctæ sedis apostolicæ*; vel saltem fuisset ceteris omnibus antepositus, primo loco videlicet nominatus, id, quod ab iisdem Pagiis notatum est. Ad summum itaque potuit Sergius Honorio superstes ab Electo, si hic vel Archipresbyter, vel Archidiaconus, vel Primicerius Notariorum fuerit, reprehendi, sive per litteras communi eorum nomine, qui vacante sede præessent, ad ipsum datas, sive per *Apocrisarios*, quos Constantinopolim ab Ecclesia Romana tunc *missos in causa promotionis Papæ* refert in epist. ad Abbatem Thalassium inter Anastasii Collectanea Divus Maximus. At Severinum, expertum senem, antequam sedem consequeretur, verique Pontifex esset, intempestiva reprehendi

hensione, quæ Imperatorem faventem hæresi pupugisset, suamque consecrationem plus plusque retardasset, negotium Sergio tanquam hæretico faceffisse, verisimile, & probabile non videtur: quum præsertim Clerici Constantinopolitani, ejusdem Sergii doctrinæ addicti, dediti, obstricti, nihilominus, teste ibidem Maximo, effecerint, ut Romani *Apocrisarii*, ipsius Severini consecrandi veniam jam diu in Urbe regia postulantes, sui tandem voti compotes redderentur. Quæ quoniam ita sunt, argumentationem hanc mihi tuto sufficiunt: Dorensi Episcopo auctore, aliquis Martini I. decessor Sergium corrigere annisus est. At nullus Martini I. decessor Sergium corrigere annisus esset, nisi annisus esset Honorius. Igitur, Dorensi Episcopo auctore, Honorius Sergium corrigere annisus est.

Tertium testimonium est ejusdem Martini I. Nam is secretario i. Synodi Lateranensis, quam anno 649., D. Maximo hortante, collegit, eoque præsentem feliciter habuit, ut in Actis sancti hujus Abbatis, & Martyris tom. i. Augusti Bollandiani pag. 123. legitur, Cyri, Sergii, Pyrrhi, & Paulli hæresi, ausisque
ex-

expositis, inquit: *Apostolicæ memoriæ nostri decessores non destiterunt prædictis viris diversis temporibus consultissime scribentes, & tam rogantes, quamque regulariter increpantes, nec non per apocrisiarios suos... pro hoc maxime destinatos præsentialiter admonentes & contestantes, quatenus proprium emendarent novitatis commentum... & neque rogantes, neque increpantes potuerunt eos a suo conamine quoquo modo revocare. Idque etiam postmodum confirmavit in epist. ad S. Amandum Trajectensium Episcopum, quæ tomo VII. Conciliorum (edit. Labbeanæ Venetiis auctæ, qua uxor) pag. 391. & seqq. exhibetur. Quum enim ibi dixisset execrandam hæresim a Sergio pullulasse, & per Pyrrhum deterius accrevisse, continuo subdidit: Pro qua re sæpius apostolica sedes persuasionibus, contestationibus, atque increpationibus plurimis admonuit eos, quatenus ab ejusmodi errore recederent, & ad lumen pietatis ex quo lapsi sunt, remearent. Et non solum hoc facere nullatenus voluerunt: sed & nunc successor ejus Paulus... aliud nequius excogitavit in præjudicium catholicæ fidei conamen &c. Itaque Martinus I., Pontifex, & Martyr sanctissimus, testis est decessores*

B

suos

suos magnopere incitasse tam Sergium, quam Cyrum, Pyrrhum, & Paullum ad pravam sententiam abjiciendam. Atqui e decessoribus Martini I. non alius credi potest Sergium incitasse ad pravam sententiam abjiciendam, nisi Honorius, quippe cui minus ille duobus mensibus, sede interim Romana vacante, Electo autem justam ob causam tacente, superfuit, uti paullo ante approbatum est. Ergo Martinus I. est testis Honorium magnopere Sergium incitasse ad pravam sententiam abjiciendam. Quis vero id Honorium fecisse confitens, negabit eum etiam Theodoro Pharanitano, & Cyro Alexandrino, quorum primum Caveus anno 640., alterum Pagius ad eundem annum num. 7. non ante annum 643. vita defunctum ponit, totique Monotheliticæ sectæ pro virili parte occurrisse; proindeque fuisse in ea causa tam indiligentiæ, quam erroris expertem?

Quartum testimonium dat S. Agatho Pont. Max. in epist. 1. ad Constantinum Pogonatum Imp., hujusque Fratres Augg. scripta, & a generali concilio VI. tanquam ex ore Divi Petri suscepta. In ea quippe sic fatur: *Dominus & salvator omnium*

nium qui fidem Petri non defecturam
promisit, confirmare eum fratres suos admo-
nuit, quod apostolicos pontifices, meæ exi-
guitatis prædecessores, confidenter fecisse sem-
per, cunctis est cognitum: quorum & pusil-
litas mea . . . pedissequa cupit existere. Væ
enim mihi erit, si veritatem domini mei,
quam illi sinceriter prædicarunt, prædicare
neglexero. Et infra: Unde & apostolica me-
moriam meam parvitatis prædecessores, domi-
nicis doctrinis instructi, ex quo novitatem
hæreticam in Christi immaculatam Ecclesiam
Constantinopolitanæ Ecclesiæ præsules intro-
ducere conabantur, nunquam neglexerunt eos
hortari, atque obsecrando commonere, ut a
pravi dogmatis hæretico errore, saltem ta-
cendo desisterent. Porro ita loquendo, id,
quod intendimus, manifeste præsumit.
Qua enim fronte tam absolute, tamque
generaliter pronuntiaret decessores suos
semper confirmasse Fratres in fide, veri-
tatemque sincere prædicasse, si Honorius,
ut ab adversariis nostris arguitur, fidem,
ac veritatem ipsam silentio pressit, atque
a Monothelitis labefactari permisit? Qua
fiducia diceret superiores Pontifices, ex
quo Episcopi Constantinopolitani novita-
tem hæreticam invehere aggressi sunt, nun-

quam eos corripere neglexisse, si hoc neglexit Honorius, cujus tempore eadem novitas palam invehi cœpta est?

Nam quod Bossuetus in capite citato reponit, prius „dictum Agathonis non „ad strictos apices exigendum, sed civi- „liter intelligendum esse... Et *semper* i- „deo dictum, quod plerumque id factum „sit „nisi si velis confirmasse Fratres in fide etiam Liberium „quo tempore Ni- „cœnam infirmabat fidem, Athanasium „fidei pugilem communione repellebat, „Arianos omnes habebat pro orthodo- „xis, & cum Constantio persequeretur „Ecclesiam „id plane reiculum, ac vanum est. Etsi enim vox *semper* in familiari, vulgarique sermone non raro latius accipitur, quam propria ipsius significatio patiatur; apud scriptores tamen, eosque maxime, quos accuratius loqui decet, vim strictæ suam tenere censenda est, ni forte aliud orationis contextus, vel rei, qua de agitur, ratio postulet. Ast in eo epistolæ Agathonis loco vox *semper* neque contextu orationis, perpetuam sedis Apostolicæ in fide orthodoxa firmitudinem commendante, a suo sensu deflectitur, neque ratione rei, ad quam aptatur: quum reapse
nul.

nullus veterum Pontificum idoneis testi-
 bus convincatur confirmandorum Fratrum,
 veritatisve prædicandæ muneri sibi divini-
 tus assignato defuisse, ne Liberius quidem,
 quem nihil eorum, de quibus vulgo re-
 prehenditur, perpetrasse, in primo Insti-
 tutionum Theologicarum volumine satis,
 ut arbitror, persuasi; *Arianos* autem *om-
 nes pro orthodoxis* habuisse, & cum *Con-
 stantio Ecclesiam* esse infectatum, calum-
 nia est e S. Eusebii Presbyteri falsis Ac-
 tis, aliisque id genus scriptis ridicule in-
 sulfis assumpta, jamque a doctis viris, ma-
 gno consensu, inter mendaces fabulas a-
 mandata. Deinde nugatorium est dicere
 semper factum, quod nuper factum non
 esse omnes habeant exploratum. Nam si
 „ solemus homines, *ut ibidem Bossuetus*
monet „ magna & illustria & consueta
 „ sectari, quod rarum fuerit & statim
 „ mutatum, nulla rerum conversione me-
 „ morabili, nec factum cogitamus: „ a-
 liter tamen profecto facimus „ quum ad-
 „ huc ob oculos, & in ore omnium ver-
 „ satur rerum perperam gestarum tristis i-
 „ mago, aut lugubris memoria „ quemad-
 modum Orsius observat cap. 27. art. uni-
 co. Quare nunquam dixisset Agatho de-

cessores suos semper confirmasse Fratres in fide, si hoc præstare Honorius, aut alius recens Romanus Pontifex omisisset. Illud ergo dicendo, comprehendit saltem eos omnes, qui ad sua tempora pertinerent: ideoque saltem de ipsis stricte *τὸ semper*, non late, non *civiliter* usurpavit.

Nec vero rectius cap. 25. alterum Agathonis dictum Bossuetus exponit: imo in eo turpissime cavillatur, quasi verba illa: *saltem tacendo*, silentium spectarent, quod tam de duabus voluntatibus, quam de una fieri Honorius jussit. Nam in primis falsum est, ut infra ostendam, Honorium de duabus æque voluntatibus, ac de una silentium imperasse. Deinde quos scribit Agatho Constantinopolitanis Episcopis instituisse, *ut a pravi dogmatis hæretico errore, saltem tacendo desisterent*, eosdem id curasse scribit dominicis doctrinis instructos, iis nempe doctrinis, quæ veritatem corrumpere, vel filere nos ventant. Siquidem illis Christi vocibus ex 10. Matthæi capite recitatis: *Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo... Qui me negaverit coram hominibus, negabo & ego eum coram*

ram

ram Patre meo; tum his Apostoli ad Galatas 1: Sed licet nos, aut Angelus de caelo evangelizet vobis prater quod evangelizavimus vobis, anathema sit (sic enim ipse ea loca legit) continuo subdit: Ubi itaque talis imminet depravantibus, vel tacentibus veritatem poena supplicii, quomodo non est fugienda de fidei dominica veritate subtractio? Unde & apostolica memoria mea parvitas predecessores, dominicis doctrinis instructi, &c. ut supra. Quare si verbis istis: saltem tacendo, ad silentium de duabus voluntatibus, non fecus ac de una decretum alluderet, decessores suos silentis veritatis auctores faceret in eo ipso, in quo illos dominicis doctrinis veritatem depravari, vel supprimi prohibentibus consentaneos fuisse profiteretur: quod quam absonum, absurdumque foret nemo est, qui non videat. Ad hæc, synodi Lateranensis canoni 14. & 18. consentiens Agatho, inferius Sergium redarguit, quod in constructione eccheseos, & in aliis nec unam, nec duas operationes debere dici permittit: Paullum item incusat, quoniam is in constructione typi cum interdictione, depositione, & excommunicatione neque unam, neque duas voluntates, aut

*operationes asserit dici debere in uno domino nostro Jesu Christo . Nunquid vero quod in suis decessoribus probat , id Sergio , & Paulo ponit in crimine ? Minime gentium . Ergo silentium , quod suos decessores a Monothelitis flagitasse tradit , a silentio de duplici pariter voluntate , vel operatione , ac de una per Sergium , & Paullum præscripto discernit : nam alioquin eandem , quod ad hoc attinet , Romanis , & Constantinopolitanis Episcopis laudem , vituperationemve tribueret ; vel si quos præ ceteris culpare mallet , non secundos infimularet , sed primos , quorum illi auctoritatem in ea re merito causari potuissent . Quid plura ? Quum scripisset Agatho Pontifices , qui se præcesserunt , silentii suafores , impulsoresque apud Constantinopolitanos Episcopos extitisse , addit e vestigio : *Ne ex hoc exordium dissidii in unitate Ecclesiæ facerent , unam voluntatem , unamque operationem duarum naturarum asserentes in uno domino nostro Jesu Christo .* Quis autem hinc non intelligat id , quod Romani Pontifices saltem taceri voluerunt , esse unam voluntatem , unamque operationem , non duas ; esse errorem hæreticum , non catholi-*

tholicam veritatem? Quanquam hoc vel ille ipse, de quo differimus, locus per se se manifeste commonstrat: nam ab hæretico errore *saltem tacendo* desistere, nihil demum est aliud, quam pravum dogma silentio saltem opprimere, sive saltem ab eodem promulgando abstinere. Non ergo ex voces: *saltem tacendo*, Honorium indicant de duplici non minus, quam de una voluntate silentium indixisse: at indicant eum a Sergio postulasse, ut, si duas in Christo voluntates fateri pertinaciter nollet, saltem errorem contrarium, unde *in unitate Ecclesiæ* dissidium consequens foret, non proponeret, non spargeret, non defenderet. Itaque inconsulte, ac temere Declarationis Gallicanæ defensor ait, quod posteriore illo dicto rejectionem unius, ac duplicis voluntatis „ Agatho emollire nititur Indictum ab Honorio silentium extenuat, „ ut potest: „ dolendumque est, etiam Thomassinum in cit. dissert. num. 33., & Orsium art. illo unico capitis 27. ad eandem οἰκονομίαν verba ista, *saltem tacendo* torquere.

Ex quibus omnibus, sicut & ex aliis pluribus, quæ nunc prætereo, & infra
in

in tempore proferam, jure meritoque concluditur Honorium I. in Monothelitarum causa ab officio suo neutiquam declinasse; imo ei cumulate satisfecisse: ut mirum non sit illum in Auctariis Martyrologii Ufuardini a Sollerio restituti, diligenterque illustrati, ad *III. Idus* Octobris, & in Calendario Mantuano sub finem sæc. XI. scripto, atque a Zacharia parte 2. Anecdotorum mediævi evulgato, ad *IIII. Idus* ejusdem mensis, inter Cælites numerari.

Objicies I. Honorium in prima ad Sergium epistola, actione 12. Synodi VI. relecta, ita loqui: *Unam voluntatem fateamur domini nostri Jesu Christi.*

Respondet Tamagninus Honorium ibi *novam* dixisse voluntatem, non *unam*: idque ex eo præsertim colligit, quod *sacratissimus Presbyter Anastasius Abbas*, a Seniore Roma reversus, testatus sit, quemadmodum in epistola ad Marinum Presbyterum, apud Anastasium Bibliothecarium in Collectaneis, refert S. Maximus, quod multum sermonem moverit ad sacratissimos magnæ illius Ecclesiæ viros, propter epistolam, quæ ab eo (Honorio scil.) fuerat ad Sergium scripta, percontans
cujus

cujus rei gratia, vel qualiter in ea inserta fuerit una voluntas, & invenit . . . eum, qui hanc per jussionem ejus Latinis dictaverit dictionibus, dominum videlicet Abbatem Joannem sanctissimum symponum, affirmantem, quod nullomodo mentionem in ea per numerum fecerit unius omnimodis voluntatis: licet hoc nunc sit fictum ab his, qui hanc in Græcam vocem interpretati sunt. Verum hanc ego responsionem, quamvis Bertio probata sit, mitto, utpote non congruentem cum verbis Johannis Abbatis, quæ paullo post ex ipso S. Maximo dabo. Potius ergo respondeo Honorium unam voluntatem fatendo, non numerum voluntatum a catholicis in Christo positum rejecisse, at negasse duas in eodem Christo existere voluntates humanas, quarum altera spiritus sit, altera sit carnis, & rationi repugnet. Nimirum quum Sergius, vir vaferrimus, in suis litteris dolose narrasset duas voluntates contrarias a quibusdam in Servatorem nostrum induci, quod scilicet autumaret voluntatem humanam non aliter posse divinæ, quam ut huic adversetur, adjungi; Honorius nil veritus fraudis ab Episcopo CP., qui vulgo catholicus audiebat, quique mirum
in

in scribendo artificium adhibuerat, ne sua impietas Romæ cuiusdam suboleret, credidit non id quæri, an uti Dei, ita & hominis voluntas in Christo sit agnoscenda, sed num humana ipsius natura duas voluntates inter se confligentes habuerit, siue num præter voluntatem *rationalem*, habuerit voluntatem *carnalem*, *concupiscentiam* videlicet spiritui resistentem, quæ in omnes Adami posteros naturali modo genitos, tanquam perpetua calamitas propagatur. Quamobrem idem Honorius respondendum existimavit duas contrarias voluntates in humanitate Christi non fuisse: atque ad hoc significandum inquit fateri se *unam voluntatem domini nostri Jesu Christi*, nomine Jesu Christi, ut sæpe fit, pro humana ejus natura usurpato.

Porro ita rem esse eruitur ex orationis contextu, in quo post voces nobis objectas, continuo subditur: *Quia profecto a divinitate assumpta est nostra natura, non culpa, illa profecto, quæ ante peccatum creata est, non quæ post prævaricationem vitata*. Et infra: *Non est itaque assumpta, sicut præfati sumus, a salvatore vitata natura, quæ repugnaret legi mentis*

tis ejus, sed venit quærere, & salvare
quod perierat, idest, vitiatam humani ge-
neris naturam. Nam lex alia in membris,
aut voluntas diversa non fuit, vel contra-
ria salvatori, quia super legem natus est
humane conditionis. Cujus doctrinæ hæc
summa est, Verbum divinum assumpsisse
naturam humanam non peccato faucia-
tam, sed sanam, & incolumem, qualem
Adamus, antequam prævaricaretur, obti-
nuit: ac proinde non assumpsisse concu-
piscentiam, corrupti hominis vitium, ex
peccato profectum, & ad peccatum in-
clinans: vacasse itaque Christum volunta-
te carnali, quæ est voluntas diversa, &
averfa a lege mentis; ideoque, qua ho-
mo erat, unam tantum voluntatem, eam-
que rationalem, habuisse, non duas con-
trarias voluntates. Neque cum Jacobo
Basnagio regeras paria dixisse Macarium
in VI. fynodo (nempe actione 8.) paria
& alios Monothelitas. Nam isti paria quum
dicerent, palam inde inferebant nullam
prorsus in Christo fuisse voluntatem hu-
manam a divina distinctam, quasi vero
inter voluntatem vitiosam, & voluntatem
simpliciter naturalem nihil discriminis in-
tercederet. Contra Honorius nunquam
vel

vel obscure affirmavit omnis voluntatis humanæ fuisse Christum exortem: quin, id affirmantes corripere non omisit, uti ex hac nostra disputatione jam liquet. Quare quæ ex ipso retulimus, secundum proprium, & obvium verborum sensum, non secundum contortam Macarii, aliorumque Monothelitarum ratiocinationem, a Theophane Presbytero, & Abbate in actione illa 8. egregie refutatam, accipienda sunt; ut scilicet voluntatem duntaxat carnis, non autem voluntatem spiritus a Christo removeant: quum præsertim hanc spiritus voluntatem postulet natura hominis Adamo primitus data, quam eidem Christo Pontifex noster asseruit.

Accedit virorum gravissimorum Honorii æqualium testificatio manifesta. Nam *Apologia pro Honorio Papa*, quam, anno ab ejus obitu tertio, Johannes IV. Pont. Max. ad Constantinum Imperatorem Heraclii Filium misit, hæc habet in Anastasii Collectaneis: *Sergius... Patriarcha prædicto sanctæ recordationis Romanæ urbis Pontifici significavit, quod quidam in Redemptore nostro domino Jesu Christo duas contrarias dicerent voluntates: quo præfatus Papa comperto, rescripsit ei, quia Salvator noster*

noster sicut esset monadicus unus, ita & val-
 de mirabiliter super omne genus hominum con-
 ceptus & natus esset... Natus ergo est se-
 cundus Adam nullum habens nascendo vel
 cum hominibus conversando peccatum....
 Unde scientes, quod nullum in eo, cum na-
 sceretur & conversaretur, esset omnino pec-
 catum, decenter dicimus, & veraciter con-
 fitemur, unam voluntatem in sancta ipsius
 dispensationis humanitate, & non duas con-
 trarias mentis & carnis prædicamus, secun-
 dum quod quidam hæretici velut in puro
 homine delirare noscuntur. Secundum hunc
 igitur modum jam dictus decessor noster præ-
 nominato Sergio Patriarchæ percontanti scrip-
 sisse dignoscitur, quia in Salvatore nostro
 duæ voluntates contrariæ, idest, in mem-
 bris ipsius penitus non consistunt, quoniam
 nihil vitii traxit ex prævaricatione primi
 hominis. Et inferius: Prædictus ergo deces-
 sor meus docens de mysterio incarnationis
 Christi dicebat, non fuisse in eo, sicut in
 nobis peccatoribus, mentis & carnis contra-
 rias voluntates: quod quidam ad proprium
 sensum convertentes, divinitatis ejus & hu-
 manitatis unam eum voluntatem docuisse
 suspicati sunt: quod veritati omnimodis est
 contrarium. Duplex est autem loci hujus
 au-

auctoritas, magni utraque ponderis, altera a Pontifice, qui *Apologiam* ejusmodi scribi jussit, altera ab homine, qui eandem scripsit, emanans. Hic enim est ille ipse Johannes Abbas, qui stilo suo Honorianam epistolam exaravit. Quod probe noscens Divus Maximus, Pyrrhum ad eam epistolam provocantem nullo negotio in sua cum ipso Disputatione, a Baronio primum vulgata, compressit. *Quis*, inquit secundum interpretationem Combefisii, quam sequor, *fide dignus istiusmodi Epistolæ interpres*, is, qui eam ex persona Honorii scripsit, cum & adhuc vitæ superstes sit, ac qui cum aliis suis virtutibus, pietatis dogmatibus omnem Occidentem illustrat; an ii, qui Constantinopoli loquuntur quod in mentem venit? Et respondente Pyrrho: *Qui hanc composuit* (non enim hæreticus hic in ea re tam fuit impudens, quam Basnagius, ponere ausus Johannem Abbatem, ad avertendam reprehensionem, quæ tum Honorio, tum sibi a catholicis impenderet, impiæ sententiæ florem, coloremque artificiosæ expositionis, & quidem Johanne IV., ac Divo Maximo auctoribus, aspersisse; quod vel referre, confutare est; nec tam impru-

prudens, quam Cabassutius, in Notitia Concil. satis clare pronuntians testimonium ejusdem Abbatis, utpote propriam causam agentis, merito videri posse suspectum, tanquam si ipsum non ab eo, qui *virtutibus, & pietatis dogmatibus omnem Occidentem illustraverit*, nec, re recenti, vel si voluisset, mentiri potuerit, dictum; non a viris sapientissimis fuerit comprobatum) e vestigio subdidit S. Martyr: Is igitur ipse, cum ad sanctum Constantinum Imperatorem, ex persona rursus sancti Joannis Papæ de hac Epistola scriberet, dixit; *Unam Voluntatem diximus in Domino, non divinitatis ejus & humanitatis, sed humanitatis duntaxat. Cum enim Sergius scripsisset, quod quidam duas Voluntates in Christo contrarias dicerent; respondit; Unam Voluntatem diximus, Christum, non duas contrarias Voluntates habuisse; carnis scilicet & spiritus, sicut nos habemus post peccatum, sed unam tantum, quæ naturaliter ejus humanitatem insigniret. Tali porro Maximus Honoriani sensus explicationi, quam ipsemet, antequam Apologiam illam videret, in epistola ad Marinum supra citata tradiderat, sine ulla dubitatione subscripsit, quippe qui extemplo sub-*

C
jecit:

jecit: *Hoc autem ita esse, argumentum evidens est, quod membrorum carnisque meminere, quæ quidem de Divinitate illa accipi non sinunt: ut stulte Basnagius effutiat interpretationem Johannis Abbatis, etsi Pyrrho facile satisfecerit, fuisse tamen S. Martyri parum, nihilve persuasam.*

Quæ omnia quum ita sint, haberi pro certo debet Honorium, quando unam Christi voluntatem dixit, in Monothelitarum errorem neutiquam incidisse. Id, quod nihilominus haud recte Franciscus Pagius in Breviario, & Josephus Catalanus Commentario in canonem 1. concilii Trullani confirmant ex veteribus quibusdam historiis a Fausto Nairono in differt. De origine, nomine, ac religione Maronitarum num. 23., & a Pagio seniore ad annum 635. num. 7. & 8. laudatis, quæ Johannis Maronis Syrorum Montem Libanum incolentium primi Patriarchæ, duarum Christi voluntatum assertoris, fidem ab Honorio probatam produnt. Observat enim Joseph Simonius Assemanus tom. 1. Biblioth. Orientalis pag. 496. Honorii nomen in ejusmodi historias irrepsisse, immani anachronismo, quum Honorius Papa quinquagin-

„ta circiter annis Macarium Antioche-
 „num (*Monothelitam*) Theophanis præ-
 „decessorem antecesserit,,: Maro autem
 post eundem Theophanem Patriarcha crea-
 tus fuerit .

Instabis ajendo non de sola Christi
 humanitate Honorium differuisse , quan-
 do unam dixit Christi Domini volunta-
 tem . Primo enim unam voluntatem di-
 xit ad excludendas duas illas sibi mutuo
 repugnantes , de quibus eum Sergius in-
 terrogavit . At eum non interrogavit Ser-
 gius de duabus voluntatibus naturæ hu-
 manæ , sed de duabus voluntatibus , qua-
 rum una divinitatis esset , altera humani-
 tatis , quippe qui in sua ad Honorium
 epistola , actione 12. synodi VI. perle-
 cta , scripsit duarum operationum vocabu-
 lo multos offendi , quod *consequens ei sit*
prædicare duas voluntates , contrarietates
circa invicem habentes , tanquam Deo qui-
dem Verbo salutarem volente adimpleri pas-
sionem , humanitate vero ejus obsistente ejus
voluntati , & resistente , & perinde duo con-
traria volentes introducantur , quod impium
est . Deinde testimonia evangelica , quæ
 duas diversas Christi voluntates aperte si-
 gnificant , ad alium sensum Honorius de-

dita opera traxit in ipsa 1. epistola his verbis : *Et si quidem scriptum est : Non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui misit me, Patris. Et : Non quod ego volo, sed quod tu vis Pater : & alia hujusmodi, non sunt hæc diversa voluntatis, sed dispensationis humanitatis assumptæ. Ista enim propter nos dicta sunt, quibus dedit exemplum, ut sequamur vestigia ejus, pius magister discipulos imbuens, ut non suam unusquisque nostrum, sed potius domini in omnibus præferat voluntatem. Ecquid vero talem interpretationem attulisset, si duplicem voluntatem a sola humanitate ablegasset ? Certe eodem modo Pyrrhus, & Paullus illa Scripturæ loca explicabant, ne duas voluntates Christo concedere cogerentur ; quod Jacobus Basnagius annotavit.*

Nihil tamen ita conficies. Nam quoniam & contextu orationis, & virorum summa fide dignorum auctoritate demonstratum est, non aliud Honorio unam voluntatem dicenti fuisse propositum, quam duas voluntates inter se contrarias a Christi humanitate depellere, vanam & futilem judicari oportet argumentationem omnem, quæ ad elevandam rem tam il-

lu-

lustrem, tamque testatam, ab adversariis
 inveniatur. Talis hercle est prima illa e
 Sergii litteris arcessita. Nam quid ni res-
 pondeatur voces nobis objectas in germa-
 na Sergii epistola neutiquam extitisse? Ni-
 mirum Johannes IV., & Johannes Ab-
 bas in *Apologia*, quam supra laudavi, post-
 quam adverterunt Honorium, unius vo-
 luntatis dictione, duas ab humana Chri-
 sti natura voluntates contrarias arcuisse,
 sic pergunt: *Sed ne quis nonnunquam mi-
 nus intelligens reprehendat, quamobrem de
 humana tantum natura, & non etiam de
 divina natura Honorius docere sciatur...*
*Debet qui super hoc ambigit scire, quoniam
 ad hoc facta est responsio ad jam dicti Pa-
 triarchæ Sergii interrogationem.* Ex quo
 plane sequitur Sergium de sola Christi hu-
 manitate, saltem quod ad voluntates at-
 tinet, posuisse quæstionem, vel certe,
 quod cap. 12. Bartholus monet, sic ver-
 ba composuisse, ut illa Honorius de dua-
 „bus voluntatibus spiritus, & carnis in
 „Christi humana natura deberet accipe-
 „re, ac in eandem sententiam responde-
 „re. „ Atqui voces nobis objectæ homi-
 nis sunt non de sola humanitate, sed e-
 tiam de divinitate rogantis: neque de

duabus voluntatibus spiritus , & carnis ;
 at de duabus voluntatibus divinæ , huma-
 næque naturæ accipi prorsus debent . Ad
 germanam igitur Sergii epistolam haud-
 quaquam pertinent . Quin & aliæ voces
 quamplurimæ , quæ in hac epistola repe-
 riuntur , ab eadem alienæ sunt : ut eam
 recte Bernardus Desirantius Theologus Lo-
 vaniensis in Honorio Vindicato , admo-
 dum interpolatam ; rectius citatus Bartho-
 lus pene totam adulteratam existimet . Et
 revera Pyrrho sic disputanti : *Quomodo i-
 gitur Vigilius tunc Romanus Pontifex , li-
 bellum a Mena (seu Menna) Regiæ Urbis
 Episcopo oblatum , qui unam voluntatem
 continebat , accepit : idque cum ei in impe-
 ratorio tunc Dominantis secreto ac Senatu
 patefactus (idest , ostensus) esset ? respon-
 dit Maximus : Quomodo Patriarchæ cum
 sitis , mentiri audetis ? Qui ante te sedis
 (Sergius) in suis ad Honorium literis di-
 xit , Nuncupatum quidem fuisse , sed non
 oblatum , neque patefactum . Ipse vero in
 tua ad Joannem Papam Epistola dixisti ,
 Oblatum fuisse ac patefactum , quem Con-
 stantinus Quæstor legisset . Utri igitur cre-
 demus , tibi , an ei cui successisti ? Non e-
 nim fieri potest ut uterque verum dicatis .*

Te-

Testis est itaque S. Martyr Sergium Honorio non scripsisse, Mennæ libellum de una voluntate fuisse Vigilio traditum. At libellum tamen ejusmodi Vigilio traditum refert epistola ad Honorium in VI. synodo Sergii nomine insignita: in ea quippe hæc leguntur: *Dirigentes etiam (ad Cyrum) sermonem acclamatorium Mennæ sanctissimi quondam patriarchæ hujus a Deo conservandæ regię urbis, porrectum ab eo hic præsentis Vigilio sanctæ memoriæ prædecessori sanctitatis vestræ, habentem & diversa testimonia paterna de una operatione, & una voluntate salvatoris nostri Christi veri Dei nostri.* Ad hæc, quum Honorius, quemadmodum infra docebo, de nulla re alia Sergio rescripserit, quam de duabus contrariis voluntatibus (quas scilicet, ab eo falsus, humanæ Christi naturæ a quibusdam affingi credebat) Sergius quoque, *ad* cujus interrogationem facta est responsio, de nulla re alia Honorium consuluisse putandus est. Ac reapse Johannes IV., & Johannes Abbas Sergium narrant, uti ante audivimus, Honorio significasse, *quod quidam in Redemptore nostro duas contrarias dicerent voluntates*: at significasse præterea aliud ne

suspicionem quidem injiciunt. Nihil ergo de una, vel duplici operatione, nihil de Imperatore unius operationis mentionem faciente, aut super hoc argumento Cyrum interrogante, nihil de ipso Cyro unam operationem edicente, atque ita Eutychianos ad Ecclesiam revocante, nihil de Sophronio pro duabus operationibus contendente, atque eas tandem taceri finente, nihil de aliis hujusmodi Sergius ad Honorium retulit, etsi illius ad hunc epistola, prout in actis VI. synodi prostat, ex iis rebus tota fere conflata sit. Quid enim, si complura eorum, quæ de operatione in tali epistola enuntiantur, etiam in *ec̃thesi*, quam certe Sergius fabricavit, totidem habentur verbis expressa? Nonne multo eum cautius, quam in *ec̃thesi* Heraclii Imp. nomine promulganda, loqui oportebat in litteris ad Honorium, cui callide vellet specie religionis imponere? Nil igitur mirum in *ec̃thesi* quædam extare, quæ non Sergius epistolæ ad Honorium apposuerit, sed in eam aliena deinde manus ex ipsa *ec̃thesi* transfuderit. Nil mirum, quod Sergii *ec̃thesim*, sicut & quandam epistolam ejus ad Cyrum, Martinus I. in synodo Lateranensi, secret.

3. reprehenderit: epistolæ autem ad Honorium ne meminerit quidem. Demum Sergius, homo acutus, versutus, veterator, nunquam ad Honorium suo nomine hoc scripsisset, quod in ea, quam tractamus, epistola scriptum est, Sophronium nempe, quum insisteret, ut vox unius operationis aboleretur, provocatum ad proferenda testimonia *sanctorum ac probabilium patrum duas nominatim, & ipsis verbis operationes in Christo dicendas tradentia . . . hoc facere penitus non valuisse*, quod revera *duarum operationum dictio*, uti paullo post subditur, *a nullo sanctorum, & probabilium ecclesiæ institutorum edita sit*. Nam præterquam quod erroris sui significationem satis claram fecisset, sicque aditum sibi ad fallendum interclusisset, veritus sane foret, ne nimis facile a Sophronio ipso, Jerosolymorum Episcopo tum creato, & apud Honorium, contra Monothelitas acturo, falsitatis, atque mendacii coargueretur. Etenim Sophronius, quum adhuc Monachus esset, *posita dictione in capitulis expositis Alexandriæ, quia unam operationem oportet dicere domini nostri Jesu Christi, contradixit, asserens duas operationes debere profiteri, &*
testi.

testimonia diversorum sanctorum patrum ob-
tulit, ait illorum capitulorum, sive ana-
thematismorum conditor Cyrus in quadam
ad Sergium epistola, ex qua id retulit in
4. secret. synodi Lateranensis Maximus
Aquilejensis Episcopus. Quin, Stephano
Dorenfi auctore in secret. 2. ejusdem sy-
nodi, ipse Sophronius Theodoro Pha-
ranitano, Cyro Alexandrino, Sergio CP.,
& hujus successoribus Pyrrho, & Paulo,
qui jam tum illarum partium erant, va-
lidissime contradixit... dans in duobus li-
bris sexcenta testimonia patrum, ad evictio-
nem impietatis eorum, & veritatis osten-
sionem. In quibus testimoniis aliqua ex-
titisse, quæ duas nominatim, & ipsis ver-
bis operationes de Christo affirmarent, du-
bitabit nemo, qui noverit complura id
genus testimonia in synodo Lateranensi,
secret. 5., Exuperium Notarium recitas-
se: adeo ut synodus ipsa subjunxerit, quod
reapse Patres unius Christi Dei voluntates
& operationes professi sunt, & profiteri præ-
dicaverunt, etiam per numerum hæc pro-
ferentes..... idest, per numerum, ex hoc
quod dicunt in uno eodem Christo duas vo-
luntates & operationes, & duplicem opera-
tionem. Quorsum porro, & a quibus e-
pisto-

pistola Sergii ad Honorium tantam subie-
rit corruptionem, deinceps dicam. Nunc
effecisse sit satis, nullum de Honorio ju-
diciū ex hujusmodi epistola ferri pos-
se; proindeque priorem illam argumen-
tationem robore cassam esse.

Nec firmior tamen est altera. Ho-
noriū quippe ea verba: *Et si quidem scri-
ptum est &c.*, his aliis, quæ supra exscripsi,
subnectit: *Nam lex alia in membris, aut
voluntas diversa non fuit, vel contraria
salvatori, quia super legem natus est huma-
næ conditionis.* Quamobrem ajendo: *Non
sunt hæc diversæ voluntatis*, perinde fa-
tur, ac si diceret: *Non sunt hæc volun-
tatis membrorum a spiritus voluntate di-
versæ, eique contrariæ.* Subjiciendo au-
tem: *Sed dispensationis humanitatis assum-
ptæ*, respicit ad Incarnationem Verbi, quæ
a Patribus *œconomia*, seu *dispensatio* vo-
catur; quæque uti naturæ, ita & volun-
tatis humanæ Dei voluntati subdendæ ve-
ra susceptio est: vel potius loquitur de
dispensatione, qua Christus, quatenus ho-
mo erat, voluntatem suam æterno geni-
tori prompte, libenterque submisit. Nem-
pe huc spectat addendo: *Ista enim propter
nos dicta sunt &c.* Non enim, nisi volun-
tatem

tatem humanam Christus habuisset, ipsamque paternæ postposuisset, nobis dedisset exemplum voluntati nostræ voluntatem Domini præferendi. Atque hanc responsionem informavit Maximus in sua illa ad Marinum epistola. Nam ibi, Honorii sensum edisserens, inquit: *Non sunt hæc diversæ voluntatis, idest, contrariæ ac repugnantis, sed dispensationis humanitatis assumptæ, quæ sua compassibiliter fecit quæ nostra sunt.* Tum iis allatis vocibus: *Ista enim propter nos &c.* statim subjungit: *Non ergo interemptionem, ut dixi, naturalis & humanæ voluntatis, sed vitiosæ, ac ejus quæ est extra naturam, facit.* Et post pauca: *Illud autem quod introducit, Non veni facere voluntatem meam, in medium verbo præponit omisso numero.* Non sunt, inquit, hæc diversæ voluntatis, idest contrariæ atque adversatrici. Ex quo duas secundum naturam existere in Salvatore voluntates manifeste colligitur. Si enim contrariam non habuit, naturalem habuit tanquam homo. Quod enim non est contrarium, naturale profecto est. Postremo ita concludit: *Timor ergo est opinari, quod in ejus proprie non est sermonibus scriptum, & moliri adversarios propriæ opinionis tanquam*

*non bona ad velamentum illius viri litteras faciendum: secundum utrumque has præter illius intentionem falso referentes. Advocatum quippe habet rationis sermonem omnem calumniatoris abigentem incursum. Et ego quidem sic se illius habere sensum existimo, ab omni suspitione purgatum. Quid tum vero, si Pyrrhi, & Paulli, in dictis Christi interpretandis, eadem, atque Honorii, esset oratio, uti Basnagius, nullum citando locum, pronuntiat; quum non eadem sententia sit? Quanquam ne oratio quidem est prorsus eadem. Ubi enim, quæso, exemplum obediendi, quod Christus nobis de se præbuerit, ut ejus vestigia sequeremur, Pyrrhus, Paullusque attingere? Manet ergo de sola humanitate Honorium intelligi voluisse, quum scripsit: *Unam voluntatem fatemur domini nostri Jesu Christi*: ac proinde non esse ob hanc vocem Monothelitis adnumerandum. Quod etiam Bossueto probatum videtur: quandoquidem is, etsi magno conatu, studioque illud agit, ut Honorium in hæresim lapsum ostendat; non hoc tamen urget, unius voluntatis dictionem ab eo fuisse adoptatam.*

Objicies II. multa Honorium in suis
ad

ad Sergium epistolis de Christi operatione effutire, quæ rectæ fidei nullo modo conveniant. Nam epist. 1. laudare Sergium, sicut unius, ita & duplicis operationis vocabulum *auferentem*. Tradere insuper de una, vel duplici operatione neque sacras litteras, neque concilia commemorasse: si commemoraverint quidam, eos *balbutiendo* docuisse. Ad hæc, affirmare quæstionem de una, vel duplici operatione dicenda, intelligendave, esse a Grammaticis, non a Theologis dirimendam. Præterea tam duplicem operationem, quam unam fieri jubere. Asseverare etiam dominum Jesum Christum... operatum divina media humanitate, & humana plena divinitate: quod, ut Dupinius observat, „Monothelitarum præcipuum erat dogma, totiusque hæreseos principium. „ Denique rem conficere ita Sergium affando: *Hæc nobiscum fraternitas vestra prædicet, sicut & nos ea vobiscum unanimiter prædicamus*: ac proinde impiam illius hæretici amplexari doctrinam. Eadem porro confirmare altera epistola in decimam tertiam synodi VI. actionem inserta; imo etiam cumulare inquiriendo: *Unius autem operationis vel duarum*

ram esse vel fuisse mediatorem Dei, & hominum dominum Jesum Christum, sentire & promere, satis ineptum est.

Ad objectionem hanc diluendam, qui Honorium de Monothelitarum numero eximere satis habent, hoc unum respondent, objectas voces cum recta fide consistere. Nam Honorius, inquiunt, eatenus Sergium commendavit geminae operationis vocabulum supprimentem, quatenus idem vocabulum credidit ex una parte novum esse, ac minime necessarium; ex altera parte multis offensionem futurum, quibus videri posset extincta jam prava dogmata suscitare. Idque ex ista epistola i. patescit, in qua leges: *Laudamus novitatem vocabuli auferentem, quod posset scandalum simplicibus generare: tum infra: Et nos quidem secundum sanctiones divinorum eloquiorum oportet sapere vel spirare, illa videlicet refutantes, quæ quidem novæ voces noscuntur sanctis Dei ecclesiis scandala generare, ne parvuli aut duarum operationum vocabulo offensi, sectantes Nestorianos nos vesana sapere arbitrentur: aut certe, si rursus unam operationem domini nostri Jesu Christi fatendam esse censuerimus, stultam Eutychianistarum attonitis auribus dementiam*

am fateri putemur. Ergo Sergii οἰκονομίαν Pontifex ille laudando, duplicis quidem operationis vocabulum, at non rem a nobis eodem vocabulo designatam expunxit. Hanc enim vel ibidem admisit, quippe sic fatus: *Hortantes vos, ut unius vel geminae novae vocis inductum operationis vocabulum aufugientes, unum nobiscum dominum Jesum Christum Filium Dei vivi, Deum verissimum, in duabus naturis operatum divinitus, atque humanitus, fide orthodoxa, & unitate catholica predicetis: quo in loco sicuti per τὸ divinitus operationem divinitatis propriam, ita certe per τὸ humanitus operationem propriam humanitatis expresse.*

Quamvis autem duplicis operationis vocabulum neque in scripturis divinis, neque in conciliorum decretis inveniri tradiderit, illoque usos, quasi doctores balbutientes contempserit; non tamen propterea convincitur humanæ Christi naturæ suam operationem ademisse. Quot enim vocabulum ὁμοούσιον, a prima synodo Nicæna symbolo additum, in sacris litteris non extare dixerunt, illudque suscipientibus dicam scripserunt, quin Dei Filio veram Patris substantiam derogarent?

Uti-

Utique Honorius quæstionem de una vel duplici operatione ad Grammaticos amandavit: sed quare? Non alia sane de causa, nisi quia ipsam spectavit veluti quæstionem de mera proprietate verborum. Ceterum vel dum Grammaticis tantum detulit, catholicum dogma factum, tectumque servavit. Siquidem rem expedit inquit: *Utrum autem propter opera divinitatis, & humanitatis, una, an geminae operationes debeant derivata dici vel intelligi, ad nos ista pertinere non debent, relinquentes ea grammaticis, qui solent parvulis exquisita derivando nomina venditare*: quibus verbis tam humanitatis, quam divinitatis opera, veluti fundamentum quæstionis propositæ memoravit. Atqui divinitatis opera memorando, operationem ipsi peculiarem agnovit. Ergo etiam memorando opera humanitatis, peculiarem ei agnovit operationem.

Quod si tam de duplici, quam de una operatione silentium indixit, ob eas tantum causas id fecit, quibus ipse fuit ad Sergium commendandum adductus.

Aliter porro, ac Monothelitæ soleant, divina Christum, *media humanitate*, operatum dixit. Nam illorum sensus

hic fuit, in Christi operibus humanitatem ejus se se habuisse tanquam merum instrumentum divini Verbi, virtute agendi penitus destitutum. At ab eo sensu Pontifex, de quo disputamus, abhorruit, quippe qui humanam Christi naturam *operantem*, atque *operatricem*, quod paulo post videbimus, appellavit. Ait ergo Christum, *media humanitate*, operatum esse divina, ut indicaret ipsum, ad patrandam miracula, quæ divinæ omnipotentiae sunt, suæ humanitatis operam adscivisse, veluti quum mortuam puellam ad vitam, tactione manus, & vocis imperio, revocavit, quemadmodum Marci 5. memoriae proditum est. Neque vero *plena divinitate* Christum humana esse operatum Honorius ibidem adjecit, uti Dupinius *comminiscitur*, sed *assumpta carne, discrete, inconfuse, atque inconvertibiliter plena divinitate*, idest, operatione carnis, quæ divinitate plena erat.

Jam Honorium agentem: *Sicut & nos ea vobiscum unanimiter prædicamus*, ad illa eadem alluisse, de quibus nuperrime dixerat: *Hæc nobiscum fraternitas vestra prædicet*; ac proinde non aliud cum Sergio prædicasse, quam quod ipsemet ei prædica-

dicare mandavit, orationis contextum consideranti facile palam fiet. Sergio autem, unius, ac duplicis operationis vocabulis reprobatis, catholicum dogma de duabus Christi naturis, sine confusione, sine alterius in alteram conversione, in unam, eamque divinam *hypostasim* convenientibus, & proprias actiones, nulla interposita voluntatum pugna, exequentibus, prædicare mandasse, ex tota epistola liquet. Cum Sergio itaque dogma huiusmodi Honorius prædicavit, non Monothelitarum errorem: id, quod etiam verba objectis subtextu declarant, quæ sunt illa superius recitata: *Hortantes vos &c.* Quomodo igitur impiam Sergii doctrinam Honorius approbavit? An repones humanam Christi operationem nequivisse cum Sergio, qui eam prorsus excluderet, prædicari? At is ad Honorium scribens præclaram illam Leonis Magni sententiam usurpaverat, qua utraque Christi natura, *cum alterius communione*, quod suum est agere traditur. Ipsum ergo dicere Honorius poterat humanitatis Christi naturalem operationem prædicare; maxime si ejus epistola nihil continet, quod hæresim Monotheliticam manifeste redolet, uti Franciscus Mar-

chesius differt. 1. cap. 1., & Josephus Maria Platina in suis Prælectionibus differt. 27. rati sunt; aut saltem nihil tale continuit, quando ad eundem Honorium missa fuit, quæ Desirantii opinio est.

Ad extremum Honorius ineptum censuit sentire & promere unius operationis vel duarum esse vel fuisse Dominum Jesum Christum, quia putabat multas potius operationes in ipso Christo statui debere propter multos ejus, ac varios operandi modos, quam vel unam propter unitatem suppositi, vel duas propter numerum naturarum. Jam quippe in epist. 1. ita scripserat: Nos enim non unam operationem, vel duas Dominum Jesum Christum, ejusque sanctum spiritum, sacris literis percepimus, sed multiformiter cognovimus operatum. Si enim in aliis; idest, in membris suis, spiritus Christi multiformiter operatur, in quo vivunt, moventur, & sunt: quanto magis per semetipsum mediatorem Dei, & hominum, plene ac perfecte, multisque modis, & ineffabilibus confiteri nos communionem utriusque naturæ concedet operatum? Itaque in 2. epistola duplicis quidem operationis vocabulum repudiare perrexit; at quod eodem vocabulo

bulo denotatur, ambas scilicet Christi naturas fuisse operandi vi præditas, & reapse operatas, haudquaquam abnuitt. Imo id ibidem luculenter asseruit. Inquit enim: *Ceterum quantum ad dogma ecclesiasticum pertinet... utrasque naturas in uno Christo unitate naturali copulatas, cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus: & divinam quidem, quæ Dei sunt operantem: & humanam, quæ carnis sunt exequentem. Et infra: Oportet nos... ipsas potius duas naturas, idest, divinitatis & carnis assumptæ, in una persona unigeniti Dei Patris, inconfuse, indivise, atque inconvertibiliter nobiscum prædicare propria operantes. Quo sermone dogma nostrum de duabus Christi operationibus exprimi constat ex eo, quod actione 2. VI. synodi coram Constantino Pogonato evenit. Nam quum Antiochus Lector celebrem Divi Leonis ad Flavianum epistolam relegendo, ad eas voces Honorianis simillimas pervenisset: Agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium habuit: Verbo quidem operante quod Verbi est, carne autem exequente quod carnis est, repente exurgentes qui ex parte apostolicæ sedis erant an-*

*tiquæ Romæ , exclamaverunt : Ecce benignissime domine , manifeste duas naturales operationes inconfuse & indivise in domino nostro Jesu Christo præsens sanctissimus prædicat pater . Vanum autem est illud a Bossueto cap. 22. confidenter injectum , quod „ paria . . . Honorio proferebat Sergius in epistola ad Cyrum , & in ec-
 „ ^{THESI} Heraclius , & in Typo Constans ,
 „ & alii Monothelitæ passim . „ Hinc enim si effici quicquam posset , efficeretur etiam id , quod Macarius in citata 2. actione contendit , ex allata Leonis sententia non recte conclusum , duas ab illo naturales operationes Christo assignari : paria quippe , imo eadem Sergius , & quidem Leone ipso laudato , in suis ad Honorium litteris proferebat . Quemadmodum ergo Sanctus hic Doctor , utramque Christi formam agere tradens , non alium sensum habuisse creditur , nisi quem nativa verborum vis , ratioque præfert , etsi subdole Sergius ipsius dictum , ac simulate protulerit : idem de Honorio utrasque ejusdem Christi naturas operantes , atque operatrices ajente , credendum est , quamvis Monothelitæ per fraudem similiter loqui aliquando non recusarint .*

Nam

Nam hi palam docuere inertem fuisse humanam Servatoris nostri naturam, quod ille mehercule nunquam docuit.

Atque hæc eorum, quos dixi, responsio est, quam ego hinc illinc colligere studui, meisque etiam observationibus roborare, ut quid ipsa sit, lector sine labore percipiat.

Verum qui Honorium etiam a negligentiae crimine immunem volunt, quamquam & ipsi fere omnes responsionem hanc adhibere consuerunt, contenti tamen eadem esse non queunt. Vulgo igitur addunt Pontificem illum non propterea esse culpandum, quod tam de duplici, quam de una operatione reticenda Sergio assensus sit. Id enim ab ipso nec sine justa causa, nec sine probabili exemplo commissum. Non sine justa causa. Fuisse quippe vitandam offensionem eorum, qui hæresim vel Nestorianam, si duplex, vel Eutychianam, si una operatio diceretur, excitari, restituique autumassent. Fuisse item sedandam contentionem propter unius, duplicisque operationis voces exortam, unde mala illa gravissima impenderent, quæ reapse acciderunt, postquam ab Honorii οἰκονομία

discessum est . Fuisse denique providendum , ne Eutychiani , quos Sergius scripserat , Cyri *capitulo* de una *dei virili* operatione sancito , errorem suum magno numero ejurasse , duplicis operationis vocabulum indignati , tanquam canes , ad vomitionem reverterentur . Ad hæc porro nihil magis accommodatum , quam de una , geminaque operatione silentium facere . Non sine probabili exemplo . Novum enim non fuisse , ut voces , catholicam etiam significationem habentes , supprimerentur ad tempus , si id necessarium , aut saltem utile putaretur . Nam , verbi causa , sæculo Christi III. a synodo Antiochena dictionem *ὁμοούσιον* , quippe qua Paullus Samosatenus abuteretur , abjectam : sæculo IV. nomen Dei aliquando a Magno Basilio Spiritui Sancto subtractum , utpote Macedonianos ad Ecclesiam occupandam vehementius incensurum : & sæculo VI. propositionem illam Monachorum Scythiæ : *Unus de Trinitate passus est in carne* , ab Hormisda summo Pontifice non probatam , quod nova dissidia concitaret . Quid ? Sophronium ipsum annuisse *nullum sermonem de cetero de una sive duabus operationibus movere* , quod ex
epi-

epistola Sergii ad Honorium discitur: idque *prædictum virum esse facturum* Legatos ab eo Romam missos *instantissime promississe*, quemadmodum in 2. Honorii ad Sergium epistola legitur. Aut ergo excusandum Honorium; aut etiam Sophronium, ejusque Legatos eodem taciturnitatis nomine reprehendendos.

Mihi tamen ejusmodi responsiones haud mediocriter displicent. Prima enim, ut hæresis notam Honorio demat, negligentiae certe non demit, a qua tamen eum plurimum abfuisse demonstratum superius est. Quin ne ab hæresis quidem macula Honorium satis purgat. Difficile enim creditu est hominem, qui vere in Christo bina operandi principia recognosceret, nec more, sensuque Monothelico ambas illius naturas *operantes, atque operatrices* nuncuparet, potuisse tot nugas adversus duarum operationum vocabulum, non ambiguum, non obscurum, sed simplex, perspicuum, & in medio positum jactitare; illudque insigni mendacio & novum, & solum a balbutientibus prolatum dicere; atque interim epistolæ, cui rescriberet, vel plane hæreticæ, vel super hæresi valde suspectæ (tal-

lis namque est, si bene inspiciatur, epistola ad Honorium Sergio communiter attributa) nullam notationem, animadversionemque censoriam adhibere.

Altera vero responsio vel una *typi* proscriptione refellitur. *Typum* enim synodus Lateranensis canone 18. damnavit, utpote duas naturales voluntates & operationes, divinam & humanam, quæ a sanctis patribus in ipso Christo Deo vero & salvatore nostro pie prædicantur, cum una voluntate & operatione, quæ ab hæreticis impie in eo veneratur, pariter denegare & taciturnitate constringi promulgantem, quamvis Constans Imperator, dum illum ederet, declarasset, nihil se velle detractum de piissimis dogmatibus, quæ a sanctis probabilibus patribus de dispensatione incarnati Dei Verbi dogmatizata sunt, sed ulterius contentionem, quæ gratia propositæ questionis orta est, cessare. Nam quod Baronius ad annum 648. num. 8. respondet, alia fuisse Honorii tempora, id inutile effugium est: quando laudata synodus fecit. 4. *typum* expendens, has ejus damnandi attulit causas, quod non est utile & bonum, cum malo destruere bonum, idest, cum hæreticis orthodoxorum patrum verba

&

& dogmata: quod similiter est & inhonestum malum amplecti, & cum eodem bonum indiscrete projicere, quoniam utrumque justitiæ perimit traditionem. Unde & magnus Abraham . . . ait: Num perdes justum cum impio, & erit justus sicut impius? Nullo modo tu facies secundum hoc verbum, ut occidas justum cum impio: quod declinare a malo & facere bonum, ipse nobis omnium dominus præcepit: non cum malo bonum aversari: quod alienum est Christianorum non discernere recta a malis. Qualis namque participatio justitiæ cum iniquitate? Et qualis consonantia paternæ doctrinæ cum hæretica contentione? demum quod verbum orthodoxiæ sine dubio intransgressibiliter confiteri omnibus præcepit dominus, dum dicit: Qui me confitebitur coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo Qui autem negaverit me & sermones meos, negabo eum & ego coram Patre meo: quæ rationes uti Constantis edictum, ita & quamvis aliam ejusdemmodi sanctionem extrudunt. Nec juvant causæ illæ silendi, quæ ad tuendum Honorium obtenduntur. Primo enim decretum voces catholicas interdicens, pacem conciliare non valet: quoniam hoc potius exurrit,

rit, non enim mitigat merito controversiarum statum; nullo videlicet patiente dene-gare (idest, silentio sepelire, quod quodammodo negare est) cum impietate hæretica venerabile verbum fidei, quemadmodum in eodem secret. 4. synodus Lateranensis advertit. Etenim quis fidelis suscipit dispensationem taceri facientem voces, quas dici per Apostolos, & Prophetas, atque Doctores Deus omnium dispensavit? ait in Disputatione cum Theodosio Cæsareæ Bithyniæ Episcopo apud Anastasium in Collectaneis S. Maximus. Deinde si non sunt facienda mala, ut eveniant bona, & ex duobus malis minus est eligendum; non licebat hercle dissensiones, & offensiones, duplicis operationis vocabulum, reticendo, amovere. Talis quippe reticentia, maxime postquam unam *dei virilem* operationem Cyrus decreverat, doctrinam catholicam, e scripturarum, conciliorumque fontibus satis abunde fluentem, & a Patribus manifeste traditam infirmasset, atque adeo abolevisset; id, quod etiam Maximus observavit, qui, ut ipsemet retulit in Collatione cum Principibus in secretario, quam Anastasius in sua Collectanea coniecit, Gregorio cuidam Photini

tini Filio sibi Romæ dicenti: *Non abla-*
tionem sacrarum typus efficit vocum: sed ta-
citurnitatem, ut dispensemus pacem, respon-
 dit: *Est apud divinam Scripturam tacitur-*
nitas etiam demptio. Porro catholicæ do-
 ctrinæ deletio, atque etiam infirmatio ma-
 gnum fuisset malum, ac majus, quam
 quantavis offensio, dissensiove, pravorum
 præsertim hominum, & novitatis amato-
 rum, quibus, ut scite ad an. 648. loqui-
 tur Pagius, „omnia cooperantur in ma-
 „lum: „quandoquidem fides præferri om-
 nibus rebus debet, ac, quicquid accidat,
 incorrupta servari: quare, quod idem
 admonet Pagius, „Sancti Patres, quam-
 „vis de veritatibus ageretur nondum,
 „definitis, adhuc acriter primo impetu
 „in hostes Ecclesiæ insurrexerunt, pa-
 „rum curantes quod homines impii tu-
 „multus fererent, dummodo veritas aper-
 „te decerneretur. „Quæ autem huc tan-
 quam exempla obtruduntur, ad rem non
 faciunt. Nam vocem *ὁμοῦσιον*, ut in i.
 Institutionum Theologicarum volumine
 adnotavi, vel nunquam Antiocheni Pa-
 tres, vel duntaxat secundum sensum,
 quem Paullus Samosatenus ipsi subjiceret,
 explodere. Basilius, quum Macedoniano-
 rum

rum vim, & terrorem timens, Dei nomen Spiritui Sancto tribuere non auderet, *in aliis quidem vocibus e Scriptura petitis, testimoniisque minime dubiis, eandem vim habentibus, necessariisque argumentis, adversarios ita comprimebat, ut nullo modo repugnare ac contra niti possent, teste Nazianzeno in Oratione alias 20., nunc 43. Denique, Hormisda Pontifice, Monachorum Scythiæ propositio erat inusitata (nota eruditioribus loquor) & ferme nova: erat etiam intempestiva, vel certe non necessaria: quare illam præstabat silentio involvere, quam pacis dispendio promulgare. Contra Honorius, simul atque duas operationes prædicare vetuisset, vocabulum antiquum, usitatum, peropportunum, ac maxime necessarium, generatim, absoluteque abdicasset: neque illud vocabulis æquivalentibus, quæ adversarios comprimerent, supplevisset: quippe quum Monothelitæ, quod ante perspeximus, ab aliis dictionibus duplicem ἐνέργειαν sonantibus non refugerent, soliti errorem suum sub iisdem occulere. Non ergo fuisset hic Pontifex Hormisdæ, Basilii, Antiochenæ synodi exemplo excusandus, si οἰκονομίαν, qua de agimus, impe-*

imperasset ; sed reprehendi omnino debuisset , non secus ac reprehensi vulgo sint ii , qui vel vocem ὁμολογίων contra Arianos , vel vocem θεοτόκος contra Nestorianos usurpari noluerint . Idque verum est , etiamsi a doctis recentioribus excusentur Johannes CP. , Germanus Cyzicenus , Andreas Cretensis , aliique Episcopi , qui sæculo VIII. , ad placandum Bardanem synodo VI. *anathema* dici volentem , fidei formulam condidere , geminæ voluntatis , geminæque operationis vocabulis destitutam . Non enim illi hæc vocabula interdixerunt , improbaruntve ; at , quod ipsius Johannis *ad Constantinum Papam epistola apologetica* , a Combefisio in Novo Auctario Bibliothecæ PP. edita , & in tomum VIII. Concilior. invec̃ta docet , tantummodo præterierunt , tanquam Bardani præ ceteris odiosa , *ut ea Tyranni hujus persuasio de VI. synodo abroganda , solerti excogitatione verteretur in contrarium , ne aliena dogmata aperte introducerentur in ecclesiam & penitus labefactarentur de re proposita pietatis decreta quæ firma manserant & inconcussa .* „ Qua in re „ non solum non peccarunt , sed & rem „ dignam laude egisse videntur , majori „ sci-

„scilicet depulso malo ab Ecclesia , ac
 „minori permissio potius , quam acto „
 inquit cum Combefisio Pagius ad an. 712.
 num. 5. suffragante Cupero infra citan-
 do . Jam vero quod de Sophronio inje-
 ctum est , id Sergius ad Honorium non
 scripsit , ut supra docui ; nec scribere
 probabiliter potuit : improbable namque
 est virum sanctissimum , postquam dupli-
 cem operationem sexcentis Patrum testi-
 moniis confirmasset , de eadem tacenda
 cum hæreticis consensisse . Sed & impro-
 babile est illud , quod de Sophronii Le-
 gatis est additum : quandoquidem cum
 narratione Dorensis Episcopi superius de-
 libata non congruit , præ qua totam istam
 sub Honorii nomine venditam episto-
 lam nihil esse , ex iis , quæ mox dicam ,
 intelliges . Nec mihi quispiam reponat al-
 ios Legatos ante Dorensem a Sophronio
 Romam missos , eos videlicet , qui *syno-
 dicas* ipsius litteras attulerunt , cum Ho-
 norio de hisce rebus egisse , uti Fleurius
 lib. 38. H. E. num. 7. , & Orsius cap. 22.
 art. 2. §. 4. arbitrantur . Nam ex illa ea-
 dem narratione deinceps ostendam Hono-
 rium hæresis Monotheliticæ fuisse adhuc
 ignarum , quum ad eum Dorensis Anti-
 stes ,

stes, Sophronii jussu, profectus est.

Satius igitur, tutiusque fuerit inire viam, quam Bellarminus, aliique nonnulli quadam suspicione attigere, Bartholus vero primus omnium institit, novoque modo munivit; respondere scilicet ea, quæ objectatio proposita comprehendit, fuisse Pontifici, quem defendimus, a Monothe-
litis afficta.

Et revera si talia Honorius scripsisset, id profecto non dissimulasset Sergius in *ec̃thesi*, prohibens *unam vel duas docere sive docere operationes in divina domini incarnatione*; sicuti non usque ad illius obitum promulgationem ejusdem *ec̃theseos*, triennio ante compositæ, distulisset, quod infra melius explicabo: non dissimulasset Heraclius in epistola ad Johannem IV., qua, uti narrabat Maximus in Collatione cum Principibus in secretario, *liberum se fecit ab Ecclesiæ querimonia*: quanto enim melius se se, Romani etiam Pontificis auctoritatem prætendendo, purgasset, quam ita scribendo! *Ec̃thesis non est mea. Neque enim ego vel dictavi, vel jussi ut fieret. Sed cum hanc Sergius Patriarcha composuisset, . . . deprecatus est me . . . ut nomine meo proponeretur cum subscriptione, & suscep-*
E de.

deprecationem illius. Nunc vero cognoscens quod quidam super ea altercarentur, cunctis facio manifestum, quia non est mea: non dissimulasset Constans in typo, ut una, duæque operationes filerentur edicens (fallitur quippe Garnerius in Append. S. 4. num. 27., ubi ait: „Nec unam, nec duas „dici debere, edixit Constantius in Typo, „causatus, eam fuisse Honorii Papæ sententiam: „nam hic Imperator ne obscure quidem Honorium advocavit) postremo non dissimulasset Pyrrhus in disceptatione cum Maximo, & in litteris suis huc atque illuc transmissis, quibus, ut eas refellens in cit. Apologia Johannes IV. admonuit, ad proprium sensum sanctæ memoriæ Honorium Papam... attrahere festinavit; sicuti non dissimulavit Honorianum illud, quod supra explicuimus, de una voluntate verbum, etsi hoc adeo Monothelitis non profit, ut ab ipsomet Sergio, unam voluntatem domini nostri Jesu Christi in eccllesiâ asseverante, fuerit prætermissum: ac fortasse etiam non dissimulasset, quamvis de sola voluntate differeret, Paullus in epistola ad Theodorum Papam, in qua, concordantes, inquit, & consonantes facti sunt piæ memoriæ Sergius & Honorius, unus qui-

quidem nova, alter autem antiqua Roma summi sacerdotii sedem decorantes.

Rursum, si talia Honorius scripsisset, litteras ejus Severinus, Johannes IV., Theodorus, ac Martinus I. summi Pontifices condemnassent. Nempe hi condemnarunt Heraclii *ec̃thesim*, quod & liber diurnus cap. 3. tit. 6. fat indicat, & alia vetera monumenta manifeste commonstrant. Nam Martinus I. in 3. secret. synodi Lateranensis, relecta per Exuperium Notarium quadam Cyri Sergio rescribentis epistola, in qua *ec̃thesis* Heraclii non modo suscipitur, sed & a Severino, *qui ordinatur in Roma*, suscipi debere affirmatur, hæc subdidit: *Ceciderunt autem a sua spe, mentiti contra caput proprium. Nec enim suscepta est omnino aut admissa est secundum vanam eorum spem, magis autem condemnata est & anathematizata ab apostolica auctoritate huc transmissa pessima & præsumptæ novitatis eorum ec̃thesis.* Quæ fandi ratio significat eandem *ec̃thesim* vel in synodo, ut Pagii, vel extra synodum, ut Baronius, Combesius, Garnerius autumant, fuisse a Severino damnatam. Maximus Martyr cum Principibus in secretario disceptans, quum eas Heraclii, *ec̃the-*

sim abdicantis, voces, quas paullo ante
 audivimus, retulisset, e vestigio subjunxit:
Hanc fecit jussionem ad beatum Joannem Pa-
pam, condemnantem ecthesin in his quæ scrip-
serat tunc ad Pyrrhum. Unde patet Johan-
 nem IV., in concilio contra Monothe-
 litarum hæresim Romæ habito, de quo
 Theophanes in Chronographia, & auctor
 libelli synodici meminerunt, *ecthesim* ejus-
 modi rejecisse. Idem porro præstitisse Theo-
 dorum ostendunt duæ illius epistolæ, qua-
 rum altera ad Paullum Patriarcham CP.,
 altera ad Episcopos, qui, Pyrrho dejecto,
 ipsum Paullum consecraverunt, data est: o-
 stendit item Exemplar Propositionis trans-
 missæ Constantinopolim a Theodoro Sanctis-
 simo Papa Romano, ubi hæc legimus: Nos
 enim... omnia quæ contra orthodoxam &
 Apostolicam fidem nostram ab ejusdem Pyr-
 rhi nova & temeraria vanitate introducta
 sunt abominantes, simulque cum charta (He-
 raclii scilicet *ecthesi*) quæ proposita, & in
 publicis locis ab eo suspensa est, anathemati-
 zantes, volumus &c. Extant hæc scripta
 Theodori in Anastasii Collectaneis. De-
 mum synodus Lateranensis in citato ca-
 none 18. ita decrevit: Si quis... non res-
 puit & anathematizat... impiissimam *ecthe-*
sim,

sim, quæ persuasione . . . Sergii facta est ab Heraclio quondam Imperatore adversus orthodoxam fidem . . . hujusmodi condemnatus sit. Hujus autem synodi canones Martinus I. subscribendo firmavit; cum eaque in epistola *encyclica ad omnes Christi Fideles* inquit: *Impios . . . hæreticos, cum omnibus pravissimis dogmatibus eorum, & impiam eccl̃esiam . . . anathematizavimus.* Jam vero litterarum Honorii, si quæ objecta sunt nobis, ipse scripsisset, idem fuisset omnino, atque *eccl̃esis* Heraclianæ peccatum: qua de re, scriptum cum scripto conferendo, non ambiges. Illas itaque, non secus ac istam, laudati quatuor Pontifices proscripsissent. „ Parum enim pro-
 „ fuisset (*ait recte Bartholus cap. 18.*) *eccl̃e-*
 „ *sim* e medio tolli, nisi simul una & lit-
 „ teræ illæ, quæ idem præferrent, tol-
 „ lerentur: quum præsertim multo majorem litteris, quam *eccl̃esi*, scriptoris
 „ auctoritas auctoritatem conciliaret. „ At-
 qui nullas Honorii litteras laudati quatuor Pontifices proscripserunt. Ea igitur, quæ objecta sunt nobis, Honorius neutiquam scripsit: id, quod etiam ex *typo*, similiter argumentando, conficitur. *Typum* enim, utpote de una, duplicique volun-

tate, atque operatione silentium postulante, Martinus I. cum synodo Lateranensi damnavit, ut supra vidimus. Quare damnaasset etiam Honorii litteras, quando & hæc tale silentium, ita uti fert objectatio, præcepissent. Qua enim fronte, ipsis intactis, *typum* nihilo pejorem, imo tolerabiliorem, proscindere, atque proterere ausus esset? Noli autem cum Natali Alexandro reponere, Martini I., & Patrum Lateranensium silentium tacitam potius fuisse Honorii damnationem, quam defensionem. Nam in primis, si tales extitissent Honorii litteræ, quales nobis ab adversariis exhibentur, eadem illarum, atque *ecthesis*, & *typi*, proindeque expressa, non *tacita* esse debuisset, ac revera fuisset futura damnatio, uti probatum est hactenus. Quum ergo, Alexandro fatente, Honorii litteræ a Martino I., ejusque synodo non fuerint expressa damnatione confixæ, diversæ profecto ab iis, quas nobis adversarii exhibent, extitere. Deinde undenam vir hic præclarissimus *tacitam* istam damnationem expromit? Statim ac (ait) Cyrus visus est suspicionem ingessisse vel levissimam receptæ a Severino Ectheseos, eo quod (in responsione
ad

ad Sergium), „ scripſiſſet : *Quam debet pro-*
 „ *fiteri communis Frater noſter Severinus*
 „ *Sanctiſſimus, qui creatur Roma ; ſtatim,*
 „ *inquam, atque hæc facta eſt ſuſpicio,*
 „ *inſurrexit Martinus I., & ſua ſpe delu-*
 „ *ſum oſtendit hæreticum hominem, cum*
 „ *Apoſtolica ſedes impiam Eccheſim repro-*
 „ *baverit. At vero cum recitata eſt in eo-*
 „ *dem Concilio Lateranenſi Secretario IV.*
 „ *Pauli Conſtantinopolitani Synodica (ad*
 „ *Theodorum Papam),* „ qua laudat Honori-
 „ um ut Sergio concordantem, & con-
 „ ſonantem ; ne verbum quidem protulit
 „ Martinus, aut quivis alius Episcoporum,
 „ in deſenſionem Honorii. Quod argu-
 „ mento eſt, nihil ipsis occuſſiſſe, quo
 „ labem conſenſionis cum Sergio, ſaltem
 „ in ſuppreſſione vocabulorum unius, vel
 „ duarum operationum, & ſimilis pene in
 „ omnibus cum ipſo loquendi modi, ab
 „ Honorio depellerent. „ Hæc ille cum
 Forbeſio concinens, qui cap. 25., eodem
 facto propoſito, ait : „ Certe *Patres Late-*
 „ *ranenſes* „ tam opportuna purgandi Ho-
 „ norii occasione non utentes, hoc ipſo
 „ haud obſcure de ejus crimine confiten-
 „ tur. „ Verum facile intellectu eſt iccirco
 Martinum I. dicto Cyri obviam iviſſe,

quia, quod in præsentia de *ecthesi* iterum
 damnanda ageretur, concilii Lateranensis
 Patribus in memoriam revocare oportebat,
 fuisse jam ipsam a sede Apostolica
 reprobata: e contrario Paulli CP. de Honorio
 sententiam despexisse, ac silentio
 præterisse, quia tum de hoc Pontifice neque
 agebatur, neque videbatur agendum,
 quippe quem a veteri criminatione iis vocibus
 superstructa: *Unam voluntatem fate-
 mur domini nostri Jesu Christi*, jam vindica-
 verant Johannes IV., Johannes Abbas, &
 qui eidem concilio intererat, Divus Maxi-
 mus; nec nova calumnia suspectum fecerat
 Monothelita, qui ei solam unius voluntatis
 dictionem, non *suppressionem vocabulorum
 unius, vel duarum operationum*, non *simi-
 lem pene in omnibus cum Sergio loquendi
 modum* adscripserat. Non ergo quod ra-
 tio deesset, sed quod necessitas non adef-
 set Honorium defendendi, eam Paulli sen-
 tentiam Martinus I. dissimulandam existi-
 mavit: alioquin parum sincere, nec sine
 vituperabili partium studio, se gessisset,
 quod de tam sancto Pontifice suspicari ma-
 gna foret, atque intoleranda temeritas.
 Ceterum Martinus I., & reliqui Episco-
 pi in synodum Lateranensem coacti, eam
 Paul-

Pauli epistolam generatim sine ullo discrimine rejecerunt, præsertim canone 18., quo *Theodorum quondam episcopum Pharanitanum, Cyrum Alexandrinum, Sergium Constantinopolitanum, vel ejus successores Pyrrhum & PAULUM in sua perfidia permanentes, & omnia impia illorum CONSCRIPTA* damnarunt. Tali autem damnatione *labem consensionis cum Sergio* in illa epistola Honorio aspersam satis eluerunt: tantum abest, ut eundem Honorium silendo perstrinxerint, vel de ejus crimine confessi sint.

At enim,, cur Honorii Successores,, ante VI. Synodum, viri memoriæ pepercerint, hæ causæ extitere: Primum,, quod in aliis præclare Pontificatum gefisset, & in Ecclesiæ pace obiisset, ac,, nihil malo animo egisse, neque contumax futurus fuisse videbatur: tum Honorium excusantes, Catholicæ Fidei favere se putabant, dum Hæreticis tale patrocinium denegarent: denique nihil cogere videbatur, ut Honorii epistolas,, in Occidente damnarent, quod ex ad Orientales scriptæ, inter Occidentales,, vix, aut certe tenui admodum fama pervulgatæ essent, ubi Monothelitæ tum vel,, pauci vel nulli erant.,,

Ista

Ista quidem cap. 25. Bossuetus oggerit, sed perperam. Primam enim ob causam poterant Pontifices illi Honorium damnationi non subdere, atque ab hæreseos crimine liberare; non vero litteras ejus, quæ pariter ut *ecthesis*, ac *typus*, peccarent, hisque gravius, propter scriptoris auctoritatem, Ecclesiæ nocerent, indemnatas dimittere: maxime quum nulla earum interpretatio, nulla excusatio suppeteret, quæ publicæ offensionis amoliendæ sufficeret. Altera causa commentitia est. Quî enim quatuor Pontifices crederent se, Honorii litteris, *ecthesi*, ac *typo* simillimis, ignoscendo, catholicæ fidei consulere, atque prospicere? Adeone illi fatui, ut non præsentirent hæreticos Honorii patrocinio confidentius abusus, si tales ipsius litteræ damnationem effugerent? Nec minus ficta est ratio extrema. Nam Pyrrhum, Honorio vita defuncto, litteras ab eo ad Sergium datas per Occidentem evulgasse indicat in Apologia pro eodem Honorio Johannes IV. his verbis: *Quantum ex diversis suggestionibus, quæ ad nos cateruatim venerunt, quinimmo & ex ipso quoque auditu didicimus, omnes Occidentales partes scandalizatae turbantur, fratre nostro*
Pyr-

Pyrrho Patriarcha per litteras suas huc atque illuc transmissas nova quædam & præter regulam fidei prædicante, & ad proprium sensum quasi sanctæ memoriæ Honorium Papam decessorem nostrum attrahere festinante, quod a mente catholici Patris erat penitus alienum. Maneat ergo, si quæ Honorius de operatione scripsisse creditur, reapse scripsisset, fuisse litteras ejus a Pontificibus, quos memoravimus, inustam æt̃hesi, ac typo notam turpitudinis accepturas. Sanctiores quippe, ac religiosiores illi fuerunt, quam ut existimari queant suæ decus sedis incolumitati fidei prætulisse.

Præterea, quum Gregorius Photini Filius Maximo Romæ narraret missum se ab Imperatore ad conciliandam inter Constantinopolitanum Episcopum, ac Romanum pacem sub ea conditione, ut typus omnino reciperetur, inquit Sanctus Abbas, sicut ipsemet in Collatione cum Principibus in secretario referebat: Impossibile, ut opinor, est hoc. Non enim patiuntur Romani auferri una cum impuris hæreticorum vocibus sanctorum Patrum luciferas voces, vel simul cum mendacio veritatem extinguï, aut cum tenebris lumen pariter dissipari. Ampla hic fane se se offerebat occasio

casio reponendi jam *typi* verba Honorium Romanum Pontificem in suis ad Sergium litteris quodammodo præivisse. Cur ergo id Gregorius non reposuit? Cur solum dixit sacras voces *typo* non perimi, sed tantum silentio, quo pax redintegretur, obvolvi? Non alia in promptu causata est, nisi quod nullas Honorius litteras, unius, ac duplicis operationis vocabula impugnantes, vel supprimentes, emiserat. Nam si quid ille in hanc rem scripserat, id Imperatoris Legatus, Romam pro *typo* profectus, neutiquam ignorabat; quin autem in præsentia proferret, nihil erat impedimento.

Ad hæc, idem Maximus, Bizyæ in Thracia exulans, Theodosio Cæsareæ Bithyniæ Episcopo sic de *typo* loquenti: *Ocasio facta est ut exponeretur, alterna lis orthodoxorum super operationibus & voluntatibus altercantium: & ut omnes pace mutua fruerentur, consideraverunt quidam hujusmodi voces silentio comprimendas, rotunde ait, uti superius notatum est, fidelium neminem dispensationi assensurum, voces a Deo per Apostolos, & Prophetas, atque Doctores invecas, silentio comprimendi. Fidelem ergo non habuisset Honorium*

norium, quando hic tali dispensatione usus esset. Atqui non modo fidelem Honorium habuit, verum etiam, quod jam animadvertimus, magnum, divinumque appellavit, atque inter beatos viros, qui cælum fide meruere, percensuit. Honorius igitur dispensatione hujusmodi non est usus; in quam tamen tot illa de operatione dicta ei attributa, conspirant.

Accedit eo, quod neque Theodosius de *typo*, deque ipso catholico dogmate cum Maximo controversans, neque Petrus Patriarcha CP., homo Monothelita, plura eidem Theodosio, quem Bizyam mitteret, testimonia, Sancto Martyri opponenda, suppeditans, Honorii I. meminerit. Hoc enim magis magisque confirmat nullam ab eo Pontifice epistolam, quæ de duplici operatione minus recte decerneret, fidemve aliter læderet, exiisse.

Denique, ut nonnulla præteream, quæ Bartholus magno instructu, ornaturque, sed non pari robore exequitur, Johannes IV., & Johannes Abbas sic Honorii adversus Pyrrhum, a quo is Monothelitis consentaneus ferebatur, patroni extitere, ut unius voluntatis dictioni labem omnem absterferint; de operatione

ne

ne autem nihil omnino responderint. Eodemque modo patrocinator Honorio est Divus Maximus tum in Disputatione cum Pyrrho, tum in epistolis ad Marinum Presbyterum, & ad Petrum Illustrem. Non ita porro illi egissent, si reapse id Honorius de operatione Christi enuntiasset, quod adversarii nobis obtrudunt. Hoc enim, quod certe, ut jam monuimus, Pyrrhus, aliique Monothelitæ minime tacuissent, vel Honorii vindices potuissent excusare, vel non. Si potuissent, fecissent utique. Nam cur ex duabus criminationibus, quibus Honorius appeteretur, alteram accurate diluerent, alteram, quam nihilo secius labefactare fas esset, integram, intactamque relinquerent? Si non potuissent, illud ingenue reprobaissent, ne viri existimationem veritate, bonoque publico potiore ducere viderentur; aut saltem ab ea, quam adornarunt, Honorii defensione abstinuissent. Quid enim attineret unam voluntatem professo mentem orthodoxam asserere, quam ejus de operatione doctrina vel prorsus excluderet, vel valde obscuram, dubiamque redderet? Quum itaque Honorium Johannes IV., Johannes Abbas, & D. Maximus in eo, quod

quod ad ἐνέργειαν pertinet, neque arguerint, neque purgaverint, & nihilominus de una voluntate asserta defenderint; fateri oportet adscriptas eidem de operatione sententias merum esse commentum a Monothelitis astute compositum, feliciterque vulgatum: ut, quoniam, sententiis istis resectis, nihil fere de duabus epistolis, quæ Honorianæ putantur, est reliquum, præter eam primæ epistolæ partem, a laudatis viris & agnitam, & propugnata, in qua una voluntas, ad removendas ab humanitate Christi duas voluntates contrarias, prædicatur; hæc tantum pars verus illius Pontificis, germanusque sit fœtus: atque iccirco quicquid præterea in ipsa prima epistola continetur, quicquid in secunda epistola, quæ non est integra, legitur, debeat suppositum judicari, quamvis utraque epistola, tanquam genuina, in VI. synodo recitata, priorque etiam cum Latino exemplari collata sit: qua de re agendum erit inferius.

Hinc autem intelligitur id, quod ante posuimus, de nulla re alia Honorium Sergio, quam de duabus contrariis voluntatibus rescripsisse: proindeque de his duntaxat ab eodem Sergio, cui ad inter-
roga-

rogata respondit, revera fuisse consultum. Intelligitur etiam cur, & a quibus Sergii ad Honorium epistola fuerit tam insigniter vitiata, quam suo probatum est loco. Nam simul atque Monothelitæ multa Honorii litteris affuissent, de quibus eum Sergius percontatus non esset, necesse habebant in hujus etiam Patriarchæ epistolam multa per dolum inferre, ut apte inter se interrogatio, responsioque congruerent. Nec sane mirandum, ausos esse Monothelitas Honorii, ac Sergii litteras temerare: quandoquidem ipsi a simulatione, & fallaciis non continuere se se, ut deinceps ostendam. Quod si quis roget quandam primis Honorii litteris adulterandis, secundisque omnino fingendis tantas nobis insidias Monothelitæ paraverint; quanquam optime scio factum, de quo satis constet, non esse iccirco negandum, quia tempus, in quod illud incidit, nequaquam innotescat; respondebo tamen convenienter iis, quæ supra docui, paulo ante synodum VI. fuisse id facinoris perpetratum. Quum enim in hac primum synodo litteræ istæ, quales nunc extant, citatæ, patefactæque reperiantur; antea vero, quod jam plane liquet, neque ab hæ-
 reti-

reticis, neque a catholicis, nisi secundum eam partem, quæ ad voluntatem spectat, commemoratæ unquam fuerint, etsi graves interdum causæ, ut ne præterirentur, exposcerent: non est hercule dubitandum, quin illarum depravatio, seu suppositio paullo antequam eadem synodus haberetur, acciderit, auctore fortasse Macario callidissimo sycophanta, quem ob ea, quæ dicam post, valde suspicor fraudem ejusmodi texuisse.

Non deerunt fortasse qui regerant argumenta hujus fraudis esse mere *negativa*, ideoque nil ponderis obtinere. Sed mere *negativum* non est argumentum, quod D. Maximus nobis impertiit, dispensationem, quæ divinas voces fileri jubeat, a nullo fidelium admissum iri asseverans. Quod autem *negativa* sint cetera, non propterea nullo, vel modico ad persuadendum momento sunt. Etenim primo quatuor illis testimoniis, quæ initio produximus, aliisque etiam auctoritatibus, quas in tempore dabimus, fulciuntur. Deinde ex iis eruuntur adjunctis, quæ rem non aliter, atque statuimus, futuram fuisse demonstrent. Quæ enim fieret, ut epistolas in sacrum duplicis operationis vo-

cabulum tanto fremitu debacchantes, tot dissimularent Monothelitæ, tot summi, sanctique Pontifices tolerarent? Quis fieret, ut earum exiguam partem interpretando, reliquum vero, quod de operatione est, reticendo, & Johannes IV., & Johannes Abbas, & D. Maximus sincere, firme, pleneque Honorium vindicari, fideique catholicæ, per latus ejus ab hæreticis appetitæ, bene consuli arbitrarentur? Porro argumenta *negativa* ex talibus adjunctis excerpta, & aliis argumentis, iisque *positivis*, atque efficacibus, fulta, debent in qualibet disputatione vim magnam & ad confirmandum, & ad refellendum habere. Alioquin vix unquam, ac ne vix quidem, argumenta *negativa* quicquam efficerent; quæ tamen passim docti, indoctique, tanquam idonea, usurpare consueverunt. Lege Launoji dissertationem De auctoritate negantis argumenti, ejusque contra Thiersium Appendicem. Quanquam enim non omnia sis hisce in opusculis probaturus, tantum tamen certe probabis, quantum rei nostræ sufficere videatur.

Objicies III. fuisse Honorium a Patribus VI. synodi *anathematis* telo percussus, atque in ipsa fidei definitione cum Mo-

no-

notheliticæ sectæ proceribus reprobatum.

Neque ego, huic argumento ut occurram, reponam id, quod, qui Honorium culpæ omnis expertem putant, reponere vulgo solent, acta nempe synodi VI., ubicumque Pontifex ille *anathemate* implexus legitur, malo esse dolo corrupta, sive *ab æmulis Romanæ Ecclesiæ*, ut inquit Bellarminus, sive, quod ad an. 681., vel ipso adstipulante Petavio, Baronius opinatur, a Theodoro Episcopo CP., qui nomen suum ab eadem synodo hæreticorum nominibus admistum eraserit, nomenque Honorii substituerit. Postquam enim adversus hujusmodi responsionem, quam Petrus de Marca, teste in ejus Vita Baluzio, *evidentissimis argumentis* refutare decreverat, reapse Combefisius, Lupus, Tamagninus, Garnerius, Alexander, Thomassinus, Antonius, & Franciscus Paggi, aliique pugnarunt; vix, ac ne vix quidem ambigere licet, quin VI. synodi acta, quatenus Honorium damnatis Monothelitis adnumerant, sine corruptione fuerint posteritati mandata. Sane iste Theodorus neque illam habuit eadem acta violandi causam, quam Baronius ingeniose prætexuit (quippe quia, si nominatim fuisset

a concilio generali proscriptus, non tam facile postmodum, imperante adhuc religiosissimo Pogonato, sedem CP., quam fere triennio ante synodum VI. vel ultro dimiserat, vel ingratis amiserat, recepisset) neque e sex exemplaribus, quæ Agatho Diaconus, quum esset Notarius, ipsius Imperatoris jussu descripsit, atque in sua *Peroratione*, a Combefisio in Novo Auditorio Bibliothecæ PP. vulgata, recensuit, adulterare ullum potuit, nisi ad summum illud, quod decessor ejus in Ecclesiæ suæ scriniis custodiendum acceperat. Qua enim arte vitiaret *Tomos Actorum præfata synodi . . . qui . . . sub signaculis una cum fidei definitione, quam Sancta eadem synodus palam edidisset, Patrum subscriptione munita, in Imperatoris Palatio fuerunt repositi, ac tuto servati?* Qua industria quatuor aliis Patriarchalibus sedibus tradita definitionis ejusdem, eadem Patrum subscriptione munita exemplaria interpolaret? Sed nec plus potuit in acta, quæ ad summum Pontificem synodus ipsa transmisit. Hæc enim Legatis Apostolicæ sedis, una cum litteris *synodicis*, commendata, quibus, quæso, præstigiis Theodorus inficere potis fuit? Dicesne cum Baronio Theodorum,, restitu-

„stitutum in thronum, summa rerum po-
 „titum, synodi prototypum, *antequam*
proderetur, „nactum, nomen suum e dam-
 „natorum numero delevisse, „illudque
 Honorii subrogasse, Imperatore forsitan
 circumvento, & ad sycophantiam com-
 probandam impulsio? At falsum est Theo-
 dorum, recepto throno, synodi *prototy-*
pum nondum proditum occupasse. Nam
 in primis actione 18. testatum invenio,
 Pogonatum, synodi rogatu, *exempla de-*
fnitionis cum subsignatione mansuetæ ejus
serenitatis . . . quinque patriarchalibus sedi-
bus præbuisse; illudque, quod *sedi sanctis-*
sima catholica & apostolica magna Eccle-
sia Constantinopoleos traderet, Georgio *san-*
ctissimo & beatissimo patriarchæ inscripsisse.
 Ex quo sicuti liquet definitionem synodi
 fuisse, vivo Georgio, editam, ita liquet
 non fuisse illam adhuc ineditam, quan-
 do Theodorus regiæ Urbis Episcopus ite-
 rum factus est: is enim tunc ipsi Geor-
 gio morte sublato successit, quod etiam
 Baronius observavit. Deinde quanquam
 de spatio temporis, quo Georgius Eccle-
 siam CP. administraverit, Theophanes, ac
 Nicephorus inter se plurimum discrepant:
 „ex utroque tamen auctore constat (in-

quit ad an. 682. num. 7. Pagius) „ Georgii mortem , & Theodori restitutionem „ ante annum sequentem (683.) non contigisse . „ Imo Theophanes , qui , ut Baronius loco cit. fatetur „ antiquior cæteris , atque fidelior hujus temporis res „ gestas scriptis mandavit „ post XVI. cal. Octobris anni 684. utramque rejicit . Ita enim in sua Chronographia scribit : *Patriarcham nimirum agente in sancta Oecumenica synodo (VI.) Georgio, cujus Patriarchatus annus tertius numerabatur : cuique post synodum (XVI. cal. Octobris anni 681. absolutam) alii tres in dignitate exacti sunt . Post hunc vero Theodorus annos tres . Non ergo paucis post mensibus , quam VI. synodus haberi desierat , quemadmodum Baronius commentatur , sed multo serius , quin tribus post annis , in Georgii locum Theodorus suffectus est . Quis porro sibi persuaserit actorum VI. synodi editionem tam diu fuisse dilatam ? Quod si jam in publicum eadem acta prodierant , antequam pristinum gradum Theodorus recuperaret , certe ab eo , rerum summa posito , non potuere vitari , vel si tantæ nequitiae Imperator annuisset ; quod tamen de Pogonato , „ Principe (uti Garnerius*

monet) , , tam pio , tamque ardentem catho-
 , lico , ut ipsiusmet parentis Typum , avi-
 , que Eccliesim proscrisperit , , non dicam
 credere , sed suspicari piaculum est . Ad-
 do Theodorum , etiamsi *prototypum* syno-
 di nondum emissum in suam potestatem
 redegit , ab eo tamen , cuius insimula-
 tur , flagitio se se fuisse abstinenturum , tum
 ob facinoris inutilitatem (extemplo enim
 fuisset fallacia detecta , & omnium sermo-
 nibus divulgata) tum ob negotii difficul-
 tatem : nam , , etsi perfacile est , Theodo-
 , ri , & Honorii nomina totidem fere syl-
 , labis literisque compacta permutare ; at
 , , operosissimum , adeoque impossibile pe-
 , ne erat , germanis synodi actis ipsam Ho-
 , norii epistolam , ejusque examen & dam-
 , nationem infarcire , & huc illucque lo-
 , cis plusquam duodecim Honorii Papæ
 , & Episcopi Romani nomen meritum-
 , que interserere , uti nunc in actis legi-
 , tur , , quæ est animadversio Thomassini
 dissertatione illa vicesima num. 2. Atque
 his de causis , ut alias omittam , ceteri
 etiam Ecclesiæ Romanæ æmuli , saltem ini-
 tio , corruptionem ejusmodi consciscere
 temperassent . Ut ut autem progressu tem-
 poris omnia per Orientem sparsa exem-

plaria corrupissent ; ficque vel duas synodos generales , septimam nempe , atque octavam , quæ Honorium a VI. synodo damnatum putavere , fraudassent : non valuisse tamen temerare exemplar definitionis , reliquorumque actorum ad summum Pontificem missum , & ab ejus Legatis Romam delatum , quod non fuisse sincerum profecto est incredibile . Porro in hoc exemplari Honorii damnationem prostitisse ex eo colligo , quod Hadrianus II. Pont. Max. , Anastasius sedis Apostolicæ Bibliothecarius , & , ut auctorem , seu potius corruptorem Vitæ Leonis II. præteream , Humbertus Cardinalis , ac Sylvæ Candidæ Episcopus , quibus omnibus aut idem exemplar , aut aliud ad ejus normam exactum , ex Ecclesiæ Romanæ scriniis facile suppetebat , hominem , de quo certamus , *anathemate* a VI. synodi Patribus ictum dixerint , ut post videbimus . Denique , ne adjiciam tum sermonem *prophonicum* ad Imperatorem , tum ejusdem Imperatoris edictum paullo post concilium promulgatum , tum litteras ad Agathonem Pont. a concilio scriptas , optime actis , quod ad Honorium attinet , respondere ; quando & hujusmodi monu-

men-

menta ad actionem 18. attexta, istis, quos modo refellimus, fraudem olent; Agatho Diaconus CP. in laudata Peroratione testatur Philippicum Bardanem, Stephani Abbatis Monothelitæ discipulum, sextæque synodi adversarium infensissimum decrevisse, *ut Sergii, Honoriique . . . ab eadem Sancta ac œcumenica Synodo ejectorum, ac anathemati subjectorum, nomina in Sacra Sanctissimarum Ecclesiarum Diptycha præconio publico referrentur, eorumque per loca imagines erigerentur, idest, in locum suum reponerentur, ut habet antiqua versio* tomo 8. Concil. pag. 134. Quod testimonium locupletissimum est, silentioque scriptorum longe posteriorum, Theophanis scilicet, Georgii Monachi, Zonaræ, ac Pauli Diaconi, jure optimo opponitur. Nam Agatho in VI. synodo Notarii munus obivit, *universa in ea mota quaesitaque ordine affectatus*, ut ipsemet ait: quumque multis adhuc illorum, qui huic synodo adfuerant, superstitionibus scripserit, ejusdemque, ac doctrinæ ab ea sancitæ, perquam studiosum se se ostenderit; temere Marchesio dissert. 5. cap. 12. & 13. suspectus est de mendacio ad gratificandum Monothelitis excuso. Merito igitur eo.

eorum vestigiis non insistam, qui VI. synodi acta, qua Honorium cum Monothelitis confixum exhibent, adulterina esse conclamant. Quapropter etiam a Marchesio declinabo, rato damnationem Honorii non a VI. synodo factam esse, at a Græcis Episcopis, post Agathonis summi Pontificis mortem, ejusque Legatorum ex Oriente discessum, absente Pogonato, in regiam Urbem coactis, quorum deinde acta, Theodoro Patriarcha CP., eo, de quo antea differebamus, auctore, multifariam interpolata, cum sinceris concilii generalis actis commista fuerint, atque confusa. Nam quæ nuper argumenta effecerunt acta VI. synodi, qua parte Honorium *anathemate* implicant, adulterata non esse, eadem, si huc apte, quod facillimum factu est, inflectantur, efficient peculiarem hanc Marchesii sententiam jure jam ab omnibus, veluti commentitiam, futilemque contemni.

At non propterea Johanni de Turrecremata subscribam lib. 2. Summæ De Ecclesia cap. 93. autumanti VI. synodi Patres *anathema* Honorio, tanquam hæretico „ex mala, & falsa ac sinistra informatione „dixisse, ejus scilicet epistolis
non

non intellectis, fideque rumoribus vanis adhibita. Quanquam enim opinio hæc patronos plurimos, a Carolo Witasse longo ordine recensos, habuit; fuitque Baronio, ac Bellarmino, postquam in actorum depravatione statuenda frustra operam consumpserunt, quasi portus, atque per-fugium: mihi tamen nunquam arrisit hactenus, nec in posterum arridebit. Sexta quippe synodus non ex fama causam Honorii perpendit, sed ex duabus epistolis sibi inopinato propositis. Quare nequit ipsa falsis rumoribus decepta censerī, nisi ad summum quia easdem epistolas ab Honorio profectas credidit, in quo, secundum istos auctores, nulla deceptio est. Porro tales epistolæ, saltem universim sumptæ, seu Græce, seu Latine legantur (quod propter Desirantium addo, putantem synodi Patres a Græco interprete circumventos, quasi non prior epistola cum Latino exemplari per Johannem Portuensem collata; posterior Latine *cum interpretatione sua*, præsentibus Episcopi, conciliique Romani Legatis, prolata fuerit) scriptorem arguunt Monothelitarum hæresi faventem, imo etiam adhærentem; magisque sunt noxiæ, quam *ec̃thesis* He-

raclii, *typusque* Constantis, ut supra notavimus. Scite igitur eas, non per errorem, synodus VI. hæreticas judicavit.

Quid ergo? lisne astipuler, qui cum Petro de Marca hæresis quidem, at non indiligentiæ vitio purum Honorium existimantes, propter hanc ipsum, non propter illam a VI. synodo damnatum esse pronuntiant? Sunt hi, fateor, numero multi, fama inclyti, auctoritate insignes, eruditione præstantes, eaque felicitate, ut jam fere omnes in suam sententiam attraxerint. Ast, præterquam quod Honorium criminis reum faciunt ab eo, ut principio docui, nunquam admissi; longe aberrant a mente, qua eundem Pontificem synodus VI. devovit. Nimirum hæc actione 13. primas ad Sergium litteras execratur, quod eas invenerit *alienas existere ab apostolicis dogmatibus, & a definitionibus sanctorum conciliorum, & cunctorum probabilium patrum, sequi vero falsas doctrinas hæreticorum*: ac deinde secundas litteras cum aliis Monothelitarum opusculis *in unam eandemque impietatem concurrere asseverat, & continuo ob perfectum exterminium igne concremari jubet*. Ibidem uti Sergium, Cyrum, & alios id genus hæ-

hæreticos, ita & Honorium a sancta Dei catholica ecclesia projicit: seque huc descendere profitetur, non quod ille nascentem hæresim non compresserit (hoc enim nusquam ipsa caussatur) sed quia scribens ad Sergium, in omnibus ejus mentem secutus est, & impia dogmata confirmavit. Rursum actione 16. ita exclamat: Honorio hæretico anathema, eum absolute vocans hæreticum pariter ac Sergium, & ceteros Monothelitas, in quos eodem modo, eodemque contextu, anathematis fulmen intorquet. Tum actione 17. & 18. in fidei definitione narrat malum Dæmonem per organa sua, Theodorum scilicet Pharanitanum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum Constantinopolitanos, insuper & Honorium, qui fuit papa antiquæ Romæ non cessasse plenitudini ecclesiæ erroris scandala suscitare, unius voluntatis, & unius operationis in duabus naturis unius de sancta Trinitate . . . disseminando hæresim. Demum, ne omnia proferam, in litteris ad Agathonem inquit: Extractam ab iis impiissimæ hæresis turrim subruimus: ac ipsos, ut lapsos circa fidem ac peccatores . . . anathematibus interfecimus. . . videlicet Theodorum Episcopum Pharan, Sergium, Honorium

rium &c. Quæ omnia nullo unquam extenuata verbo, nullo unquam temperamento emollita, quoniam, saltem simul compacta, ad hominem, qui hæresi non consenserit, sed tantum non, ut debebat, obstiterit, accommodata non sunt (quæ enim de eo talia intelligantur, præsertim ubi, propria ipsius culpa neutiquam explicata, ne minimum quidem apparet exaggeratæ orationis indicium?) manifeste demonstrant fuisse Honorium non solummodo tanquam desidem, sed, quod etiam Anastasius Bibliothecarius infra citandus advertit, tanquam verum hæreticum a synodo VI. proscriptum. Nam illud Honorii, ac Theodosii Impp. effatum in epist. ad Aurelium Carthaginensem Episcopum, Monaxio, & Plinta Coss., data, quam tom. 3. Concil. pag. 466. leges: *Una . . . eademque est culpa eorum, qui aut dissimulando conniventiam, aut non dam- nando favorem noxium præstiterint*, aliaque ejusmodi multa, quæ afferunt, quum non efficiant, quin distinguenda sint crimina, non probant potuisse de Honorio nostro a synodo VI. ea, quæ dicta sunt, dici, aut inflictam hæreticis poenam, una sententia, uno tenore, nulloque facto discrimine,

mine, repeti, quando hæreticus ipse habitus non fuisset. In Lateranensi quidem synodo, secret. 2., ab Abbatibus, & Monachis Græcis, itemque secret. 4. a Martino I., ac rursus in hujus Pontificis epistola *encyclica*, *typus* Constantis, quamvis solam tam de catholico, quam de Monothelitico dogmate reticentiam inducat, *contra fidem* factus traditur: at simul tamen ibidem, quid ille delinquat, exponitur, ne latius, quam res sinat, criminatio accipiatur. Quia ergo de Honorio non eadem moderatione loquitur VI. synodus, putanda est ei hæreseos notam inurere. Quod si Leo II. in epist. ad Episcopos Hispaniæ ait: *Æterna condemnatione mulctati sunt . . . Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus . . . cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit apostolicam auctoritatem, incipientem extinxit, sed negligendo confovit*: ait etiam in epist. ad Constantinum Imperatorem: *Anathematizamus novi erroris inventores, idest, Theodorum Pharanitanum, episcopum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, Constantinopolitanæ ecclesiæ subseffores (idest, insidiatores) magis quam præsules, nec non & Ho-*

norium, qui hanc apostolicam ecclesiam non
 apostolica traditionis doctrina lustravit, sed
 profana prodicione immaculatam fidem sub-
 vertere conatus est, vel, quod Græca fert
 lectio, *immaculatam maculari permisit*. U-
 trumque igitur Leo II. (quando ejusmo-
 di epistolas viri isti clarissimi adeo genui-
 nas existimant, ut iis quasi opinionis suæ
 fundamentis utantur) Honorium fecisse
 tradit, & hæreticum dogma negligendo
 fovisse, & eidem dogmati assensum esse.
 Nam si *fidem* ille *subvertere conatus est*,
 a fide certe descivit: si *profana proditio-
 ne* Ecclesiam *maculari permisit*, aliquid mul-
 to pejus negligentia, imprudentiaque pec-
 cavit; quod quid est, si hæresis approba-
 tio non est? Pogonatus autem fautores hæ-
 resis ab auctoribus in suo edicto distin-
 guens, atque in illis Honorium, non in
 his ponens, hæreticum eum fuisse non
 negat, imo potius affirmat. Primo quia
 fautorum hæresis nomine absolute usurpa-
 to homines reapse hæreticos significare
 debet: nam, ut Dupinius observat „ qui
 „ personæ tantum hæreticorum fautor est,
 „ potest non esse hæreticus: at qui fau-
 „ tor, & confirmator est hæresis is
 „ non potest non esse hæreticus. „ Secun-
 do

do quia tam fautores, quam auctores videtur hæreticos appellare: sic enim ait: *Anathematizamus . . . & eos, qui supervacuorum & novorum dogmatum hæretici auctores atque fautores sunt*. Et revera hocce auctores, fautoresque e vestigio recensens, non alios cum Honorio, nisi hæreticos nominat. Tertio quia Honorium non præcise hæreseos fautorem, sed hæreseos in omnibus fautorem, concursorem, atque confirmatorem nuncupat: quin etiam, secundum interpretationem alteram sextæ synodi, ex vetusto codice ms. bibliothecæ Collegii Parisiensis Societatis Jesu in lucem editam, quam conciliorum novissimi collectores longe accuratorem esse testantur, diserte hæreticum vocat his verbis: *Anathematizamus . . . novorum dogmatum hæresiarchas & defensores: Theodorum, inquam, qui fuit episcopus Pharan: Sergium qui fuit antistes hujus . . . regiæ civitatis, qui eadem quæ ipse sentit: præterea autem Honorium quoque Papam veteris Romæ, qui fuit cum eis in omnibus cohæreticus & concurrens & confirmator hæresis*. Postremo in libro diurno Romanorum Pontificum (nam & hunc, vel ubi est interpolatus, objiciunt) Honorius a synodo

VI. damnatus fertur, quia *pravis Monothelitarum assertionibus fomentum impendit*: sed quo id animo egerit, non exprimitur: aliunde tamen notum est hæretica mente solere *pravis assertionibus fomentum impendi*. Ratum igitur, firmumque est synodum VI. omnino voluisse Honorium hæresis condemnatum. Profecto fuit eo nomine condemnatus Honorius, quo nomine fuit apud sanctam synodum accusatus. Fuit autem, teste Hadriano II., quod infra perspicias, accusatus hæreseos nomine. Ergo etiam fuit hæreseos nomine condemnatus, hæreseos scilicet consensu firmatæ, quoniam de hac accusatio in actis, non de mera negligentia est. Quare ne hæresis quidem crimen, nedum negligentia, ab Honorio propulsarem, si objectioni synodi VI. auctoritate conflata non aliam responsionem, nisi quam Petrus de Marca excogitavit, opponerem.

Talibus itaque opinionibus ablegatis, respondeo cum Bartholo Episcopos in VI. synodum congregatos inconsulte, ac temere de Honorio decrevisse. Iccirco enim ipsi Honorium condemnarunt, quia eidem duas ad Sergium epistolas, quas supra tractavimus, adscripsere. At-
qui

qui inconsulte, ac temere adscribere Honorio ejusmodi epistolas. Ergo inconsulte, ac temere Honorium condemnarunt. Ac prima propositio ex actis est evidens. Secunda levi negotio redditur valde probabilis, quin, nostro judicio, prope certa. Nam quæ nos ante protulimus, quo istas epistolas, brevi prioris parte, quæ ad voluntatem spectat, excepta, fuisse Honorio suppositas doceremus, ea vel omnia, vel fere omnia VI. synodi Patres, seu legendo, seu fando, didicerant, in primisque illius Pontificis defensionem a D. Maximo, a Johanne IV., a Johanne Abbate susceptam. Et ut ipsius Maximi, Stephani Dorensis, ac Martini I. luculentissima testimonia hujus disputationis initio recitata nescirent; testimonium tamen Agathonis, quod iis adjunximus, ignorare non poterant; quippe qui primam illam ejusdem epistolam jam actione 4. auditu perceperant, jam actione 8. concorderiter approbarant. Sed enimvero & Monothelitarum fraudulentiam perspectam, habebant, & cognitam. Nonne enim eos & Mennæ Archiepiscopo CP., viro orthodoxo, atque sanctissimo, Sermonem *ad Vigilium beatissimum papam Romanum,*

de eo quod una sit Christi voluntas; & ipsi
Vigilio duos libros unam operationem
constituentes, quorum alter ad Justinianum
piæ recordationis quondam Imperatorem, al-
ter ad Theodoram piæ memoriæ quondam Au-
gustam scriptus foret, per summam mali-
tiam affinxisse, satis patuit actione 3., &
plus quam satis actione 14? Nonne actio-
ne 13. a Legatis Divi Agathonis patefa-
ctum fuit, quod paterna testimonia quæ con-
tinentur in . . . Petri epistola ad Vitalianum
Pont. Max., circumcise deflorata sunt ab eo-
dem Petro ex hoc, quod ostendere voluisset
suam, super una voluntate & una operatio-
ne, intentionem? Nonne iidem Legati ac-
tionem 6. monuerunt, sanctaque synodus
actione 8. & 9. convicit, Athanasii, Am-
brosii, aliorumque Patrum auctoritates
fuisse a Macario, ejusque asseclis callidif-
sime detruncatas, ut unam Christo volun-
tatem, unamque operationem apponere
crederentur? Quid quod se Macarius a-
perte confessus est talem fallaciam consul-
to esse molitum? Scilicet actione 8. ab
Imperatore, & a synodo interrogatus, ut
quid hæc, quæ necessaria sunt circumreci-
dit de testimonio sancti & probabilis patris
Athanasii, responsum hoc impudentissime
de-

dedit: *Ego testimonia, quæ defloravi, secundum proprium intentum defloravi: & paulo post eidem synodo eum his vocibus objurganti: Ecce & hoc testimonium sancti patris Athanasii peremisti. Non congruit orthodoxis, ita circumtruncatas sanctorum patrum voces deflorare: hæreticorum potius proprium hoc est, respondit confidenter: Etiam dixi, quia quærens stabilire intentionem meam, hoc modo defloravi. Quamobrem sancta synodus exclamavit... Novo Dioscoro anathema... Novo Apollinario malos annos: dein actione 12. subdidit: Inveteratum Macarium in impietatis dogmatibus, ... testimoniaque sanctorum & probabilium patrum falsantem... nullo modo... de cetero... hoc sanctum concilium in sacerdotali suscipit sede. Jam vero si VI. synodi Patres suppositionis litterarum ad se sub Honorii nomine perlatarum argumenta noverunt, illudque in primis, quod hujus Pontificis præclara defensio a D. Maximo, a Johanne IV., a Johanne Abbate instructa suppeditat: si ex D. Agathone acceperunt, Romanos, qui eum præcessere, Pontifices, in quibus Honorius fuit, semper Fratres suos in fide confirmasse, veritatemque sincere prædicasse; ac*

nunquam neglexisse, ex quo Episcopi Constantinopolitani hæreticam novitatem introducere aggressi essent, a pravis eos cæptis abducere: si demum habuere comperit factionem Monotheliticam, quo suæ causæ ferviret, non dubitasse viris apprime catholicis impia scripta supponere, Patrum auctoritates intercidere, easque sic amputatas vel concilio generali, tanquam integras, inviolatasque, porrigere; oportebat hercle, ut easdem litteras ab aliquo potius Monothelita confictas, quam ab Honorio ad Sergium datas censerent. Idque eo magis factum oportuit, quod tales epistolæ tunc primum, uti supra observatum est, apparuerant, & apparuerant repentino: priorque ipsarum e codicibus, quos a Macario anno superiore sibi traditos, neque tamen a se lectos, Imperator ad synodum sub actionem 12. miserat; posterior e *chartophylacio*, seu tabulario Ecclesiæ CP., nunquam certe eidem Macario a Patriarchis Monothelitis occluso, prodierat: ut vel hinc suspicari liceret mercium id genus fabricatorem fuisse Macarium ipsum, fallendi artificem versutissimum. Non est igitur diffitendum, quin Patres VI. synodi, duas illas episto-
las

las actione 13. 16. 17. & 18., atque in litteris ad Agathonem, & alibi Honorio tribuendo, vel tribuendas esse præsumendo, inconsulte, ac temere judicarint.

Nec enim considerate, ac prudenter egisse putandi sunt, propterea quod actione 12. epistolam primam cum Latino exemplari ex *chartophylacio venerabilis patriarchii* a Georgio Diacono, & *Chartophylace* deprompto, veluti cum authentico monumento, per Joannem reverendissimum Episcopum civitatis Portuensis, qui unus extitit de concilio antiquæ Romæ, conferri jusserint; alterius autem epistolæ, actione 13. ab ipso Georgio præter expectationem exhibitæ, rationem non duxerint, nisi ejusdem *chartophylacii*, unde illa Græce, ac Latine provenerat, auctoritate subnixi. Sciebant quippe *venerabile patriarchium* multis annis in ditione, ac potestate Monothelitarum fuisse; in eoque codices dolose corruptos existere: quandoquidem actione ista 12., dum Antiochus Lector, & Notarius relegeret exemplaria septimæ, & octavæ actionis sancti, & universalis quinti concilii transcripta ex actibus principalibus rejaçantibus in venerabili patriarchio, lectionem abruptere, memo-

rantes falsatam fuisse prædictam septimanæ actionem, eo quod sint fallaces duo libelli, qui in ea continentur, quasi porrecti a Vigilio Justiniano, & Theodora pia memoria: & actione 14. tres e patriarchio sumptos codices, adjectiones habentes tam librum, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, & a Vigilio quasi duos libellos ad Justinianum... & Theodoram ejus conjugem... in locis, in quibus depravati sunt, ...cassari... Illos autem qui falsaverunt, anathemati submitti voluere: tum Constantinum Presbyterum, & Grammaticum audiere attestantem se, Paulli CP. mandato, ipsos Pseudovigilii libellos e Græco volumine Latine vertisse; sicque interpretatos, & per Sergium Diaconum Latinis descriptos litteris, in Latinum V. synodi codicem de patriarchio prolatum, a quo aberant, per Theodorum Librarium intrusisse: quod eo etiam dignum notatu est, ne quis minus credat Latinas epistolas potuisse Græcorum fraude componi, sicque adornari, ut *authentice* viderentur. Ergo in Honorii saltem caussa, non aliunde, quam ex duabus istis ad Sergium epistolis, nunquam antea proditis, & falsificæ Monothelitarum sectæ faventibus, informata, debebant omnino

patriarchii CP. chartophylacio, ne dicam etiam *Chartophylaci* non sine causa mihi suspecto, diffidere. Quocirca si tanquam ad Lydium lapidem, ad istud *chartophylacium* confugerunt, & una ejus fide freti, utramque constanter epistolam Honorio retulerunt acceptam, merito a nobis imprudentiæ, temeritatisque arguuntur: eo vel magis, quod primam ibidem repertam Latinam epistolam, quasi in verba jurantes unius Georgii Ecclesiæ CP. *chartophylacis*, hominis Græci, suis Patriarchis addicti, de chartula Monothelitæ olente a Theodoro Episcopo Meliteno actione 8. delati, & actione 10. *libellos fidei*, ad suspicionem tollendam, offerre a Constantino Imp. coacti, proindeque auctoris minime idonei, non modo genuinam, sed & *authenticam* inexplorato censuerint, male multati ab Anastasio Bibliothecario, qui ad Johannem Diaconum scribens ait: *Quis autem erit, qui nobis interim dicat, utrum ipse pro certo dictaverit Epistolam, de qua illum anathematizandi fomitem calumniatores susceperunt?*

Sane eos, in Romano Pontifice proscribendo, fuisse potius Græca æmulatione incitados, quam veri studio, & æqui
legi-

legibus ductos, illud etiam argumento est, quod in epistola ad Agathonem pronuntiare sunt ausi se Theodoro Pharanitano, Sergio, Honorio, Cyro, Paulo, Pyrrho, & Petro poenam *anathematis* intulisse *ex sententia per sacras ipsius Agathonis litteras de iis prius lata*. Hoc enim, quantum ad Honorium attinet, falsum est, & fuci faciundi causa mentitum. Eum quippe Agatho hæreticos damnans, neque speciatim commemoravit (id, quod ipsimet VI. synodi Patres satis aperte confessi sunt, dum actione 13. Sergii, Cyri, Pyrrhi, Petri, Pauli, ac Theodori Pharanitani nominibus *a Sancta Dei ecclesia* projectis, e vestigio subiecere: *Quarum... personarum mentionem fecit Agatho sanctissimus ac ter beatissimus papa antiquæ Romæ in suggestione, quam fecit ad piissimum... Imperatorem, eosque abjicit, utpote contraria rectæ fidei nostræ sentientes: similiter autem nominatum, & abjectum Honorium non dixere; sed contra subjunxere duntaxat: Cum his vero simul projici a sancta Dei catholica ecclesia, simulque anathematizari prævidimus & Honorium*) neque generatim, etsi in 1. epistola scripserit: *Restat ut a Deo coronata vestra*

*stra clementia piis favoribus victoria coronam redimita veritas fulgeat, & novitatis error cum suis inventoribus, & iis qui eorum doctrinam secuti sunt, propriae praesumptionis poenam exsolvat: & in 2. subdiderit: Quorum auctores extiterunt Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus & Petrus Constantinopolitani, vel quivis eis consentanei usque in finem demonstrati sunt. Quam enim his vocibus Honorium comprehendebat, quem, nedum Monothelitarum doctrinam secutum, iisque usque in finem consentaneum demonstratum esse censeret, e contrario testabatur nunquam neglexisse ipsos hortari, ut ab errore desisterent? Ex quo etiam apparet tum hallucinatio Bartholomæi Carranzæ, ac Melchioris Cani, quorum alter in Summa Conciliorum, alter octavo illo capite libri De locis Theologicis sexti Honorium ab Agathone *anathematizatum* affirmat; tum levitas defensionis dicto huic a Serrio præstitæ Præfatione in ejusdem Cani opera cap. 6.*

Instabis I. ita ratiocinando: Si Patres synodi VI. inconsulte, ac temere Honorium condemnassent, iis profecto D. Agathonis Legati tres acerrime restitissent.

At-

Atqui Patribus VI. synodi Honorium condemnantibus, ne leviter quidem D. Agathonis Legati tres resistere: nulla enim horum intercessio litteris consignata est. Non ergo inconsulte, ac temere VI. synodi Patres Honorium condempnarunt.

Verum non est ita facile concedendum D. Agathonis Legatos tres Honorii damnationi minime repugnasse. Si enim illi actione 3. Antiochum acta V. synodi ex libro sibi porrecto relegere aggressum, & ab his verbis, quæ ejusdem libri principium erant, exorsum: *Sermo sanctæ memoriæ Mennæ archiepiscopi Constantinopoleos ad Vigilium beatissimum papam Romanum, de eo quod una sit Christi voluntas, continuo interpellavere, sic Pogonatum affando: Piissime domine falsatus est præsens liber quintæ synodi: nequaquam relegatur sermo, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, quia fictus est: si paullo post, repertis in septima ipsius V. synodi actione, dum a Petro Diacono, & Notario legeretur, duobus quasi ex nomine Vigilii sanctæ memoriæ, qui fuit papa Romanus ad Justinianum, & Theodoram inscriptis libris, in quibus continebatur ita: Anathematizamus autem & Theodorum, qui fuit*
epis.

*episcopus Mopsuestia . . . qui non confitetur . . .
 Christum esse unam subsistentiam . . . & unam
 operationem , extemplo ad Imperatorem
 conversi , exclamaverunt dicentes : Non fa-
 ciat Deus , domine , non dixit Vigilius unam
 operationem . Non sunt libelli Vigilii . Fal-
 satus est hic liber , sicut & exordia primi
 libri presentis quintæ synodi : neque peni-
 tus quievere , donec viri fama bene vin-
 dicata , & in tuto posita videretur : quo-
 modo deinceps , quum ad Honorium ven-
 tum esset , pro quo litterarum ei objecta-
 rum novitatem , hæreticorum , præcipue-
 que Macarii sycophantiam , chartophylaci
 CP. sublestam fidem , Johannis IV. , &
 Johannis Abbatis ἀπολογία a D. Maxi-
 mo commendatam , ejusdem Maximi , ac
 Stephani Dorensis Episcopi , itemque Mar-
 tini I. , & Agathonis præclarissima testi-
 monia a nobis ante laudata , summorum
 Pontificum ἐκθέσιν , typumque execrantium
 silentium eloquens , aliaque id genus plu-
 ra suggerere , atque inculcare nullo ne-
 gotio possent , quasi stupidi , vel elingues ,
 omnino conticuerunt ? Fortasse cum Ale-
 xandro repones , Legatos illos nec do-
 , & rinæ laude , nec rerum agendarum pe-
 , ritia , insignes fuisse , sed homines idio-
 tas ,*

„tas, & indifertos, ut Agatho, & Ro-
 „mana synodus in Epistolis synodicis ad
 „Constantinum Imperatorem testantur.
 „Unde non mirum, si nequidem ea, quæ
 „a S. Maximo, & quæ a Joanne IV.,
 „Honorii, post Severinum, successore,
 „in ejus excusationem dicta sunt, protu-
 „lerint. At præterquam quod objecta-
 tionem ipsam sic destrues (nam in his re-
 bus idiotas non contradicere tralatitium
 est) vereri hercle debebis, ne tibi talia
 respondentem, prudentum natio, nedum ap-
 plaudat, vehementer potius, tanquam te-
 mere, atque injuriose locuto, succenseat.
 Etenim ii, qui Sermonis ad Vigilium, &
 librorum ad Theodoram, & Justinianum
 ignotam Græcis suppositionem, factamque
 a Petro, & Macario paternorum testimo-
 niorum amputationem, animadvertere,
 coarguere, convincere potuerunt, profe-
 cto non adeo erant indocti, indiferti, &
 rerum agendarum imperiti, ut ne ea qui-
 dem, quæ S. Maximus, & Johannes IV.
 ad Honorium defendendum ediderant,
 scirent; eodemque iterum accusato, pror-
 sus obmutescere cogerentur. Sed enim
 Agatho in I. epistola, quam suo tantum,
 non etiam synodi Romanæ nomine, Con-
 stan-

stantino Imperatori scripsit, Legatos suos vocavit idiotas (nisi tamen aliter legendum sit, uti reapse in codice Parisiensi supra citato legitur) quod non essent perfecta Scripturarum scientia instructi, & profanis litteris eruditi; non quod doctrina, & differendi, agendique arte pene omni carerent, ac vel ea, quæ Monothelitarum causa contigerant, ignorarent. Pro obedientia, inquit, quam debuimus, non pro confidentia eorum scientiæ superabundantis, quos dirigimus, præsentis... cum omni supplici cordis devotione curavimus demandare. Nam apud homines in medio gentium positos, & de labore corporis quotidianum victum cum summa hæsitazione conquirentes, quomodo ad plenum poterit inveniri scripturarum scientia?... Quibus portitoribus & testimonia aliquorum Sanctorum patrum... cum eorum libris tradidimus, ut... ex his duntaxat satisfacere studeant... non per eloquentiam sæcularem, quæ nec suppetit idiotis hominibus, sed per sinceritatem apostolicæ fidei. Quæ verba commonstrant Agathonem Legatis suis scientiam superabundantem, scientiam, quæ Scripturas ad plenum comprehenderet, demum eloquentiam sæcularem abjudicasse; non humilem illam,

& vi-

& vilem idiotarum conditionem, quam Alexandri responsio significat, imposuisse. Certe Johannem Diaconum, unum e tribus, qui sexta in synodo summi Pontificis loco fuere, Romana Ecclesia, post Benedicti II. obitum, in Petri cathedra collocavit; eumque, Johannem V. appellatum, auctor Vitæ ipsius non multo post scriptæ, quæ extat in libro Pontificali, depinxit his vocibus: *Fuit vir valde strenuus, atque scientia præditus, & omnino moderatus*. Longe ergo verisimilius est Legatos D. Agathonis toto animo, totisque viribus contendisse, ut ab Honorio brutum fulmen, quo eum Græci percellere gestiebant, averterent; multaque in eam rem verba fecisse, quæ tamen modo acta non habeant, alicubi sine dubio, quod cap. 7. Lupus admonet, *omnino mutila*; quum in iis, exempli causa, sententia *anathematis* actione 16. in Apergium Pergenssem Episcopum lata compareat; quæstionis autem de illo habitæ nullum usquam vestigium emineat. Quod superest, etsi tres D. Agathonis Legati, totidemque etiam Legati Romanæ synodi, nihil reclamassent, quominus Honorius damnaretur, non hunc tamen jure confixum, quem
omni

omni tum hæresis, tum negligentia culpa vacasse superius demonstravi; sed illos munere suo male functos existimarem, quemadmodum revera existimo, propterea quod fidei definitioni, & Sermoni *prosphnetico*, in quibus idem Pontifex inter hæreticos numeratur, sine exceptione, tunc sane, quod non solum de erroris, sed etiam de errantium damnatione ageretur, ab instituto non aliena, & proinde non omittenda, subscripserint. Non enim Agathonis mandato ad proscriptionem Honorii denique consensere, ut aliqui paullo inferius refellendi somniarunt; sed vel nimia timiditate, qua, cesserint, Orientalibus Sergii sui, quem mirifice colerent, nec subducere possent anathemati, dedecus communionis damnationis, cum Romano Pontifice minuere volentibus, quod, teste Garnerio in cit. S. 4. num. 48., nonnullis est visum; vel, quod alii apud eundem malunt, dispensatione quadam, meo quidem iudicio, reprehendenda, qua, communem Ecclesiae pacem unius hominis (*talis scilicet, qualis erat is, quo de loquimur*), honori prætulerint,

Instabis II. ajendo damnationem Honorii fuisse a Romana Ecclesia compro-

H

ba-

batam. Nam Leonem II., præter ea, quæ jam ex litteris ad Constantinum Imp., & ad Hispaniæ Episcopos recitata sunt, hæc etiam scripsisse ad Hispaniæ Regem Ervigium: *Omnes hæreticæ assertionis auctores, venerando censente concilio condemnati, de catholica ecclesiæ adunatione projecti sunt, idest, Theodorus Pharanitanus episcopus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Paulus, Pyrrhus, & Petrus, quondam Constantinopolitani præsules, & una cum eis Honorius Romanus, qui immaculatam apostolicæ traditionis regulam, quam a prædecessoribus suis accepit, maculari consensit: & Sermone in die ordinationis suæ dicto, quem Papebrochius P. I. Conatus chronicohistorici refert, habetque etiam liber diurnus cap. 2. tit. 9., ita esse fatum: Ad hæc vero suscipio & veneror definitionem, quam... fecit sancta & universalis... sexta synodus... & quos anathematizavit atque damnavit, anathematizo & damno. De eodem insuper in libro Pontificali ita legi: Hic suscepit sanctam sextam synodum... In qua synodo & condemnati sunt Cyrus, Sergius, Honorius... qui unam voluntatem & operationem in Domino Jesu Christo dixerunt: & paullo post: Qui prædictus sanctissimus vir absolvit duos*

viros ad percipiendam communionem
Anastasium presbyterum, & Leontium dia-
conum ecclesiæ Constantinopolitanæ . . . ana-
thematizantes omnes hæreticos, sed & su-
prascriptorum (inter quos Honorius est)
complices, quos sancta synodus vel sedes A-
postolica anathematizavit. Ad hæc, in Ro-
mana synodo anno 868. coacta, cujus ge-
sta in actionem septimam concilii generalis
octavi relata sunt, Hadrianum II. Allocutio-
ne 3. in hunc modum differuisse: Licet
enim Honorio ab orientalibus post mortem
anathema sit dictum, sciendum tamen est
quia fuerat super hæresi accusatus, propter
quam solam licitum est minoribus majorum
suorum motibus resistendi, vel prævios sensus
libere respuendi: quamvis & ibi nec patriar-
charum nec ceterorum antistitum cuipiam de
eo quamlibet fas fuerit proferendi senten-
tiam, nisi ejusdem primæ sedis pontificis con-
sensus præcessisset auctoritas: iisque vocibus
declarasse Honorium a VI. synodi Patribus
anathemate fuisse confossum & iusta de
caussa, & D. Agathonis assensu, si non
publice, atque per litteras, ut Carranza,
& Canus autumant, saltem privatim, quod,
ut Alexander observat, in negotiis odiosis
usuvenit, commodato, quia scilicet (ait

cum Lupo Pagius loco paullo ante laudato)
 „ Legatis in privatis instructionibus ab
 „ Agathone Papa datis mandabatur , ut si
 „ orthodoxi Græcorum Episcopi Hono-
 „ rium in profanis hæreticorum diptychis
 „ ubique radiantem vellent damnatum, a-
 „ lias in Ecclesiarum pacem non consen-
 „ furi , eum dispensatorie damnari , & pro
 „ plurimorum salute immolari , utpote
 „ quia aliquid causæ dederat , permitte-
 „ rent . „ Præterea in antiquissimo libro
 diurno Romanorum Pontificum (hunc a
 Jacobo Sirmondo ad Terentium Alcia-
 tum scribente anno 1635. citatum , pri-
 mus omnium prælo commisit Romæ an-
 no 1660. Lucas Holstenius ; Johannes ve-
 tō Garnerius , Præsidum auctoritate in Ur-
 be suppressum , alio usus exemplo ab Hol-
 steniano haud valde diverso , Parisiis re-
 cudi curavit anno 1680. , suis & Notis,
 & Dissertationibus illustratum : demum
 Christianus Godofredus Hoffmannus anno
 1733. Lipsiæ iterum edidit tom. 2. Mo-
 numentorum , cum Supplemento , quod
 tom. 1. Musæi Italici Mabillonius emise-
 rat) in tali ergo libro extare secundo
 loco sub tit. 9. capitis 2. *Professionem fidei*
 novi jam consecrati Pontificis , hæc inter
 cete-

cetera continentem : Etiam sanctum Sextum Concilium universale centum septuaginta quinque venerabilium Præsulum prædicamus, quod favente Deo, & votum piæ memoriæ magni Principis nostri, Domini Constantini, clementer implente, in Urbe regia, eo præsidente, celebratum est, cui Apostolicæ recordationis Agatho Papa per Legatos suos & Responsales præfuit, cujus venerabilem tomum celebriter assequentes, eos, qui novo & hæretico dogmate immaculatam Dei Ecclesiam polluere nitebantur, & errasse manifestius probaverunt, & cum sui erroris autoribus, atque fautoribus, perpetuo anathemate damnaverunt... Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum Constantino- politanos, una cum Honorio, qui pravis eorum assertionibus fomentum impendit; pariterque & Theodorum Pharanitanum, & Cyrum Alexandrinum... Pessimum etiam, & Deo odibilem Macarium.... Propterea quosquos, vel quaque sancta sex universalia concilia abjecerunt, simili etiam nos condemnatione percellimus anathematis: ut vel hinc pateat veram esse illam Bossueti cap. 26. sententiam: „Omnes Pontifices Acta „VI. Synodi, & condemnationem Ho- „norii susceperunt... Rursum ibidem sub

tit. 6. capitis 3., in *Promissione fidei* a recenti quovis Episcopo, quem Romanus Pontifex consecraret, faciunda, hæc haberi: *Suscipio, & amplector, & veneror definitionem, quam... magna Sexta Synodus condidit: & quacumque susceperunt suscipimus: & quos vel quæ abjecerunt, abjicimus: similiter & quos anathematizaverunt, atque damnaverunt, anathematizamus ac damnamus*. Quid? Breviarium Romanum ad initium usque sæculi superioris, in festo S. Leonis II., Honorium cum Cyro, & Sergio damnatum exhibuisse verbis ex libro Pontificali desumptis. Illud etiam in eodem libro Pontificali de Johanne V. referri, quod *expleta synodo*, in qua is, dum esset *Diaconus*, locum tenuerat Apostolicæ sedis, *magnum gaudium Romanæ ecclesiæ secum detulit, idest, ipsam sanctam sextam synodum, vel edictum clementissimi principis, confirmans eandem synodum*. Ecquid vero ob synodum VI., edictumque Principis eam omni ex parte confirmans, magno gaudio Romanos affici potuisse, nisi ipsi ratam habuerint Honorii proscriptionem? Postremo nullam Græcis de Honorio litem Romanam Ecclesiam intulisse. Eorum ergo iudicium approbasse, reclama-

ma-

maturam alioqui, sicuti sæpe alias reclamavit.

Mihi tamen haud immerito persuasum est, nunquam Ecclesiam Romanam latæ in Honorium sententiæ subscripsisse. Nam sæculo VIII. Hadrianus I., quemadmodum in libro Pontificali memoriæ proditur, restauravit *monasterium Honorii papæ*, ut Monachi *regulariter ibidem vitam degentes . . . in basilica Salvatoris, quæ & Constantiniana dicta est, juxta Lateranense patriarchium posita, officia celebrarent . . . reddentes Domino glorificum melos; persæpius memoratum* (in Blanchini, & Muratorii editionibus legitur, & quidem rectius, *memorantes*) *venerandi pontificis nomen, scilicet in sæcula memoriale ejus pangentes carminibus.* An vero tam prudens, sanctusque Pontifex, quam Hadrianus I. fuit, hominem, quem Romana Ecclesia una cum VI. synodo condemnasset, in templo Dei, tanquam venerandum Pontificem memorari, carminibusque in sæcula prædicari voluisset? Sæculo IX. Anastasius Bibliothecarius præfatione in sua Collectanea, quæ est epistola *ad Joannem Diaconum Urbis Romanæ*, Honorii causam agens, eos, qui virum hunc in hæreseos

crimen vocaverant, & quasi hæreticum, *anathemati* supposuerant, calumniatores appellavit; docuitque VI. synodum, qua ipsum confixit, non esse magis recipiendam, quam recipiendæ sint secunda, & quarta, qua *canones* condidere a sede Apostolica non admissos: quum in eo generales etiam synodi nihil valeant, quod eadem sedes neque faciendum præceperit, neque factum sua consensione firmerit. Hæccine ab Anastasio, viro, uti ad Carolum Calvum scribebat Hincmarus Remorum Episcopus, *utriusque linguae perito, & undecumque doctissimo sanctæ Apostolicæ sedis Bibliothecario*, fuisset habita disputatio, si VI. synodi de Honorio iudicium Romana Ecclesia comprobasset? Mitto hic Hadrianum II., de quo postmodum: sed interim recolo id, quod Johannes Ciampinus Parte 2. Veterum Monumentorum cap. 14. testatur, ipseque etiam testari possum, in Divæ Agnetis, via Nomentana, tertio ab Urbe lapide, extare adhuc *absidam* ab Honorio I., ut in libro Pontificali narratur, cum reliquo templo a solo constructam, & *musivis* ornata, quæ scilicet Martyrem sanctissimam mediam exhibet inter ipsum Honorium ad dexteram,

&

& alium Pontificem vetustiore ad lā-
vam (Symmachum nempe , ut probabi-
le est : *Hic* enim , ex eodem libro Pon-
tificiali , *absidam beatæ Agnæ , quæ ruinam
minabatur, & omnem basilicam, quam Con-
stantinus M.IV. sæculo ædificaverat, renova-
vit*) habetque præterea in ora inferiore
duodecim carmina, e quibus ea prætere-
unda non sunt :

PRÆSVL HONORIVS HÆC VOTA DICATA DEDIT
VESTIBVS ET FACTIS SIGNANTVR ILLIVS ORA
EXCITAT ASPECTV LVCIDA CORDA GERENS

Hinc enimvero jure optimo colliges Ho-
norii damnationi nunquam Romæ esse sub-
scriptum . Mos quippe in Ecclesia perpe-
tuo fuit, eorum , qui *anathemate* feriren-
tur, imaginem, præconium, nomen e sa-
cris præsertim ædibus removendi . Atque
iccirco VI. synodi Patres , quod liber Pon-
tificialis in Agathone refert , *abstulerunt de
diptychis ecclesiarum nomina patriarcharum,
vel de picturis ecclesiæ figuras eorum, aut
de foribus, ubi esse poterant ; idest, Maca-
rii, Cyri, Sergii, Pyrrhi, Pauli, nec non
& Petri, per quos error hareseos contra or-
thodoxam fidem usque nunc pullula-verat.*
Quin & Honorii, utpote a se damnati,
nomen, imaginemque abstulerunt, quæ
po-

postea Bardanes restitui iussit, quemadmodum ante ex Agathone Diacono accepimus. Quare si Honorii damnationi Romana Ecclesia subscripisset, *absidam* illam neutiquam tolerasset. Toleravit tamen, imo de industria conservavit: notat enim Ciampinus, „amborum Pontificum vultus „pictura fuisse suppletos, quia musivum „deciderat. „ Ergo Honorii damnationi Romana Ecclesia non subscripsit. Porro ex aliis etiam antiquissimis monumentis similis argumentatio efflorescit. Non enim Ecclesia Romana, post VI. synodum, duo epigrammata ad Honorii laudem composita, quæ infra iterum memorare oportebit, a templo Vaticano, ubi erant, abstulit; neque deiecit inscriptionem *in absida Sancti Pancratii* collocatam, in qua idem Pontifex *Dei famulus* dicebatur, ut videre est apud Mabillonium inter Vetera Analecta pag. 360. edit. novæ.

Ex quibus rebus infero I. tres illas sub Leonis II. nomine nobis objectas epistolas vel adulterinas esse, quod Baronius ad an. 683., alique posuere, vel saltem adulteratas, quemadmodum cap. 26., & 27. Bartholus arbitratur, & cum eo *Anonymus Franciscanus* tomo 5. Operis *Italiani*

talice scripti De gestis Romanorum Pontificum, in Honorio art. 3.

Ac revera in epistola ad Constantinum vocibus supra relatis adjungitur: *Et omnes, qui in suo errore defuncti sunt*. Hoc autem, quod satis indicat eos tantum mortuos ibi damnari, qui usque ad vitæ finem in hæresi perstitere, cum Theodori Pharanitani, aliorumque ejusdem generis mentione optime colligatur; at cum Honorii proscriptione nullo modo cohæret. Nam, ut Baronius recte disputat „etiam „si daremus Honorium in errorem aliquando lapsum, oportuit ab errore desuisse ante obitum suum, cum eum post obitum, ut Catholicum Ecclesia Romana coluerit, ob idque etiam sententia Leonis mortuos in errore damnantis, vendicari idem Honorius e numero damnatorum debuisset. „Observanda sunt quoque cum Bartholo, & Johanne Antonio Sangallo (hic enim est ille *Anonymus* Franciscanus, quem citavi superius, & adhuc infra citabo) ea prædictæ epistolæ verba: *Et qui in eo (concilio) fideliter conveniunt Christi ecclesiæ sacerdotes, inter sanctos ecclesiæ patres atque doctores adscribendos æque censemus*. Nam & istis, sicut & illis,

illis, idem Dei Spiritus salutem animarum operatus est. His enim verbis orationis compages vitiosa redditur; quum e contrario iisdem sublatis, bene composita, & contexta sit. Nempe ejusmodi periodum hæc præcedunt: *Sicut suscepimus atque firmiter prædicamus sancta quinque universalia concilia... ita & quod nuper in regia urbe pio vestræ serenitatis annisu celebratum est sanctum sextum concilium, ut eorum pedissequum & ea interpretans pari veneratione atque censura suscipimus, & hoc cum eis digne connumerari, tanquam una & æquali Dei gratia congregatum decernimus: sequuntur autem hæc alia: Et hujus immarcescibilis fructus imperiali pietati vestræ a domino reputabitur, cujus & per sæcula prædicando labore (mirabiliter Dei gratia cooperante) perfectum est: quæ verba tò Et hujus (idest, concilii) ostendit superioribus illis optime respondere, si eadem periodus interjecta expungatur; si secus, tanquam abrupto filo, neque cum primis, neque cum mediis copulari. Falsifica igitur manu talis periodus inserta est. Nec sine causa. Nam saltem postquam Episcopis, qui in synodo VI. confederant, ob damnationem Honorii, Anastasius Bibliothecarius, vir etiam*

etiam in Oriente celebris, obtrectavit, & foedam calumniae notam liberius inussit [quod & alios cum eo sedis Apostolicae amatores, imo vel ante eum, libenter fecisse verisimillimum judico) valde opportunum Græculis fuit Leonem II. inducere in Sanctorum Patrum, ac Doctorum Ecclesiae numerum eosdem Episcopos referentem, tanta ut auctoritate victi omnes, atque perculsi, Honorium ipsum a Sanctis Ecclesiae Patribus, Doctoribusque *anathemate* multatum existimarent, atque ita defensionem ejus abjicerent. Sed & verba illa : *Sancta igitur . . . sexta synodus, quam . . . vestra clementia sedule convocavit, & cui pro Dei ministerio praefuit*, haud levem doli faciunt suspicionem. Nam moris est Græcorum, ut Imperator (sensu tamen a Natali Alexandro differt. i. in saec. VII. enucleato) dicatur generali concilio, in quod convenerit, praesedis; atque iccirco in primis undecim actionibus VI. synodi, & rursus in decima octava, hæc formula reperitur : *Praesidente piissimo & Christo dilecto magno imperatore Constantino* : ast moris non est Latinorum, propterea quod ea dictio jus proprie praesidendi tribuere ho-

homini profano videatur: quare Beda, Ado Viennensis, Humbertus Cardinalis Episcopus Sylvæ Candidæ, ac Marianus Scotus in locis infra laudandis, non Constantino præsidente, sed *exequente, ac residente*, synodum VI. *celebratam* fuisse scripserunt: idemque etiam scripsit in libro Pontificali auctor Vitæ S. Leonis II., quem admodum ex codicibus a Blanchino, a Muratorio, a Vignolio consultis apparet: ut minime dubitem quin ob excusorum, vel exscriptorum incuriam Breviarium Ecclesiæ Romanæ anno 1482. Venetis, & anno 1543. Parisiensibus typis impressum, in 1. lectione de eodem S. Leone habeat *præsidente, non residente*; quum tota illa lectio ex ipso libro Pontificali ad verbum desumpta sit. Quis porro credat Leonem II. locutione Latinis inusitata, & præterea Pontifici summo, cujus est conciliis generalibus præsidere, saltem specie tenus, incommoda, ultro, libenterque usum esse? Nimium ergo fidenter cap. 26. Bosfuetus epistolam istam dixit, „ ita nativis „ scriptam sententiis, ut vel ipso gustu „ Græcis intactam sentias: „ nec magis caute citatus Alexander differt. seq. in eam vocem erupit: „ An interpolata etiam Leo.

„ Leonis II. ad Constantinum epistola? Fig-
 „ mentum apage . „

In epistola ad Episcopos Hispaniæ legimus Imperatorem in VI. synodum ex totius mundi partibus sacrorum Antistites aggregasse : quod falsum est . Nam ipse Imperator in suis litteris ad Donum Papam inquit : *Postquam igitur tempus non recipit perfectam congregationem fieri , adhortamur vestram paternam beatitudinem . . . dirigere viros utiles ac modestos &c. ac deinde : Ex vestra quidem sancta ecclesia . . . tres personæ sufficiant De concilio vero (sedis Apostolicæ) usque ad duodecim metropolitæ & episcopos . . . Nam si reciperet tempus , ut dictum est , & perfectam congregationem studuissemus facere , sed quoniam tempus non admittit &c. (tom. 7. Concil. pag. 608.)* At qui paucos a Dono poposcit , quia temporis ratio perfectam congregationem fieri non sinebat , non hercle Episcopos ex totius mundi partibus aggregavit . Et vero tunc temporis „ Saraceni „ omnem Ægyptiacam , Africanam , ac „ Syriacam Diœcesim obtinebant „ ut cap. 6. admonet Lupus . Quinam ergo Imperator ex toto orbe Christiano Episcopos convocare , atque in synodum cogere potis

tis fuit? Itaque ne Leo II. falsitatis nomine sit suspectus, vox ista Episcopos sonans undique gentium aggregatos, aliunde, quam ab eo, exiisse censenda est. Cave enim respondeas, liberiore quadam exaggerandi licentia VI. concilii Episcopos *ex totius mundi partibus* congregatos dici potuisse, quomodo concilium Arelatense I. ex solo Occidente collectum, nihilominus canone 18. concilii Arelatensis II. *ex omnibus mundi partibus* dicitur *celebratum*. Nam in primis hæc tanta licentia insolens est; vixque aliud ejus exemplum, quam quod canon iste Arelatensis offert, invenies. Deinde omnino debuit prudens Pontifex a sermone tam exaggerato abstinere, tum ne ab Imperatoris ad Donum litteris discreparet, tum ne quem synodo curabat, assensum voluisse per fraudem exprimere crederetur, tum etiam fortasse ne Hispanos, quos alloqueretur, offenderet. Quippe his ille haud mediocriter displicuisset, simul atque synodum, in quam iidem non modo non convenissent, sed ne vocati quidem fuissent, veluti ex partibus totius mundi coactam prædicare non dubitasset, quasi extra mundum Hispania tunc esset, aut in mundo posi-

posita, consideratione digna non esset. Porro Hispanos, etsi tanta sunt, tamque conspicua Mundi pars, non fuisse tamen ad VI. synodum arcessitos, docuere ante Bartholum etiam Bossuetus cap. 29., & Claudius Fleury lib. 40. H. E. num. 31: neque contrarium probat Orsius cap. 29. art. 1., sed ad summum probat Hispanos ipsos fuisse ad Romanam Agathonis synodum, cui tamen non adfuere, invitatos, quod est aliquanto diversum, minimeque sufficiens, ut Imperator dicatur Episcopus ex Hispania in VI. concilium aggregasse.

Age jam: hæc etiam verba in eadem extant epistola: *Universale itaque sanctum sextum concilium celebratum est, ad quod celebrandum ex prædecessoris nostri... Agathonis papæ persona presbyteri diaconique directi sunt. De diversis autem conciliis (provinciis scilicet) huic sanctæ apostolicæ sedi... subjacentibus, archiepiscopi sunt a nobis (id est, a Romana synodo) destinati, qui cum pio principe simul & omnibus qui ejus mandato convenerunt ecclesiarum præsulibus præsidentes ac confidentes, primum quidem sancta quinque universalia concilia... relegerunt ac retractarunt. Et paulo post: Definitio-*
I nem

*nem interim ejusdem sancti sexti concilii & acclamationem, quod prosphonicus dicitur, totius concilii factam ad piissimum principem, pariterque edictum clementissimi imperatoris ad omnium cognitionem ubique directum, in Latinum de Græco translatum... vestra dilectioni direximus; etiam acta totius venerandi concilii directuri dum fuerint eliminate transfusa, si hoc & vestra... caritas delectatur. Verum in primis non Diaconos D. Agatho, sed unum Diaconum cum duobus Presbyteris; neque Archiepiscopos Romana synodus, sed tres simpliciter Episcopos Constantinopolim delegavit. Id, quod plane liquet tum ex Agathonis epistola 1., tum ex epistola Imperatoris ad Georgium CP. actis synodi VI. præfixa, in qua scriptum est: *Agatho sanctus... destinavit in presenti propriam ejus indutos personam, Theodorum & Georgium Deo amabiles presbyteros, & Joannem Deo amabilem diaconum: ex persona vero totius ejus concilii, Joannem & Abundantium, & Joannem venerabiles Episcopos; tum ex ipsamet sexta synodo, cujus actio 1. hoc proœmii præfert, in ceteris etiam actionibus, excepta 16. & 18., resumptum: Conveniente sancta & universali synodo... idest,*
*Theo-**

Theodoro & Georgio venerabilibus presbyteris, & Joanne venerabili diacono, vicem agentibus Agathonis sanctissimi & beatissimi archiepiscopi antiquæ Romæ... Joanne episcopo Portuensi, Abundantio episcopo civitatis Paternensis, Joanne episcopo civitatis Rhegitanæ, locum præsentantibus centum vigintiquinque venerabilium episcoporum sancti concilii antiquæ Romæ. Nempe & Portum Romanum, eum, qui non in Arabia, sed in Italia situs est, & Paternum, quæ fuit Urbs Magnæ Græciæ vetustissima, nunquam Metropolim extitisse, certum, & exploratum habetur. Rhegium vero, etsi jam pridem inter hodiernæ Calabriae Metropoles numeratur, sextæ tamen synodi tempore non fuisse Metropolim ex eo colligitur, quod ejus Episcopus in alato procæmio, haud aliter, quam in citata epistola Imperatoris, post Portuensem, ac Paternensem; rursusque in 1. illa D. Agathonis epistola saltem post Paternensem; nusquam autem ante utrumque nominetur: neque ipsi, at Portuensi obtigerit, ut ad lætitiæ populi vel sancti concilii, quod in regia urbe erat... dominico die VIII. paschæ in ecclesia sanctæ Sophiæ publicas missas coram principe, & patriarchar-

patriarcha latine celebraret, quemadmodum ab auctore Vitæ Agathonis, quæ est in libro Pontificali, atque etiam ab aliis multis memoriæ traditum est.

Falluntur itaque Combefisius dissert. apologet. pro actis VL synodi, & Pagius ad annum 683. num. 10., Rheginum istum Johannem Archiepiscopum Calabriae nuncupantes: qui tamen non minus ibidem errant, dum etiam Stephanum Corinthi in Achaja, & Basilium Gortynæ in Creta Archiepiscopum, Romani Antistitis, ejusque concilii nomine, synodo VI. adfuisse asseverant. Nam utique in proœmio actionis 18., quæ est postrema, sic legimus: *Conveniente quoque... Joanne Episcopo civitatis Portuensis, Stephano Episcopo Corinthi, Basilio Episcopo civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, Abundantio Episcopo civitatis Paternensis, & Joanne Episcopo civitatis Rhegitanae, locum exhibentibus una cum Joanne Deo amabili Episcopo civitatis Portuensis venerabilis concilii, quod circa antiquam Romam est centum viginti quinque reverendissimorum Episcoporum.* Attamen hujus testimonii, quod etiam in proœmio actionis 16. occurrit, nisi quod ibi Stephanus prætermittitur (ea quippe vox:

Cum

Cum Joanne Deo amabili Episcopo civitatis Portuensis, quæ in Latina interpretatione deest, in Græco fonte non deest) hujus, inquam, testimonii talis omnino sententia est, convenisse in synodum Johannem Portuensem; convenisse Stephanum Corinthium, & Basilium Gortynium; convenisse Abundantium Paternensem, & Johannem Rheginum: hosque duos Romani concilii locum, una cum Portuensi, occupasse. Nam alioquin frustra, & inepte Johannis Portuensis mentio ingeminaretur addendo: *Una cum Joanne &c.*, quod mirum profecto foret; quum e contrario mirum non sit, in tanta Episcoporum multitudine recensenda, se se aliquando synodi Scribam parum ordinate gessisse. Quod si eodem testimonio sic Stephanus, ac Basilus tribus ab Urbe missis Episcopis miscerentur, ut horum munus cum utroque illorum deberet communicatum intelligi, id enimvero necesse esset Librariorum incuria factum credere, qui duo nomina e loco suo in alienum, per errorem exscribentibus haud insolitum, transferendo, contrarium veritati sensum inconsiderate reddiderint. Etenim primo neque in quindecim actionibus superioribus, neque in

actione decima septima quicquam tale
 committitur : imo contra in omnibus hisce
 actionibus constanter Gortynius a Legatis
 concilii Romani sejungitur, interjecto sal-
 tem Theodoro Presbytero, Vicario Archie-
 piscopi Ravennatis ; de Corinthio autem
 alte tacetur, qui postea inter subscriptiones
apostolicæ sedis antiquæ Romæ, non synodi
 ejusdem sedis Legatus dicitur. Deinde si-
 mul ac testimonium, quo de loquimur,
 duos istos Archiepiscopos cum Romanis
 Legatis confunderet, tam ipsos hercle,
 quam Paternensem, atque Rheginum,
 una cum Portuensi, quasi cum legatio-
 nis principe, *venerabilis concilii, quod
 circa antiquam Romam est*, vice functos
 manifestissime traderet. Hoc porro in actis
 sinceris traditum esse quis putet? Annon
 oportebat Episcopo Portuensi, nondum
 tunc iis, queis modo gaudet, honoribus
 decorato, Archiepiscopos quosvis, qui e-
 andem, atque ille, provinciam sustinerent,
 maxime vero tales, tantosque præferri?
 Quid quod Agatho, & Imperator in suis
 illis epistolis referentes viros a sede, sy-
 nodoque Romana ad generale concilium
 delegatos, Portuensem, Paternensem, Rhe-
 ginum commemorarunt, Corinthium,
 Gor-

Gortyniumque omisere ? Scio inter subscriptiones Episcoporum definitioni fidei, & *prospbonetico* Sermoni subjectas, decimam tertiam ita se habere: *Basilus misericordia Dei episcopus & metropolita civitatis Gortynæ insulæ Cretæ, & legatus totius concilii apostolicæ principalis sedis antiquæ Romæ similiter subscripsi.* Ast hujusmodi subscriptione, uti, Pagio ipso ad annum 692. num. 12. assentiente, docet Petrus de Marca lib. 5. De concordia Sacerdotii, & Imperii cap. 18., non legatio extraordinaria designatur, quæ injuncta Basilio fuerit,, ut una cum ceteris tribus Legatis vices Concilii occidentalis in ea, synodo impleret, cum nec in literis Agathonis, nec in epistola Constantini Pogonati, inter eos recensetur. Sed legatio quædam ordinaria illi concessa fuit, ut Responsalem ageret ordinarium synodi Romanæ nomine; quemadmodum Diaconus mittendus a Papa, responsa ecclesiastica nomine Pontificis facere debebat. Unde factum, ut Basilius legationem illam ordinariam post solutam sextam synodum retinuerit; quæ defunctus est in Trullana posteriore synodo,, quippe cui pariter subscripsit,

tanquam locum tenens totius synodi sanctæ
 ecclesiæ Romanæ, quamvis Ecclesia hæc,
 quod & Marca ibidem probat, & Pagius
 num. nono, undecimoque confirmat, nul-
 lum pro se ad eam synodum miserit. I-
 taque concilii primæ sedis se se Basilius
 Legatum appellavit, quod ab Ecclesia
 Occidentis, ad quam Creteneses, utpote
 in patriarchatu Romano comprehensi, spe-
 ctabant, mandatum quoddam generale ac-
 cepisset negotia ejus apud Imperatorem
 procurandi (quo modo Stephanus quo-
 que apostolicæ sedis antiquæ Romæ Lega-
 tum se nuncupasse censendus est) non
 quod speciatim delectus foret, qui ejus-
 dem Ecclesiæ partes in synodo vicario ju-
 re perageret. Quare neque constanter Ro-
 mani Legati sibi nomen assumpsit: quan-
 doquidem litteris ad Agathonem a VI.
 synodo datis ipse, sicuti etiam Stephanus,
 tanquam merus *Metropolita*, subscripsit,
 ita videlicet: *Basilius misericordia Dei epis-*
copus Gortynensis metropoleos Cretæ insulæ
pro me & synodo quæ sub me est similiter
subsignavi; secus atque tres illi Roma pro-
 fecti Antistites fecerint, qui aperte lega-
 tionem suam, iisdem litteris subscribendo,
 expressere. Constat igitur neque Gortynio,

ne-

neque Corinthio, neque ulli alteri Archiepiscopo, fuisse speciatim delatum munus Romani concilii locum in synodo VI. supplendi: proindeque epistolam eas voces complectentem: *De diversis autem conciliis huic sanctæ apostolicæ sedi subjacentibus archiepiscopi sunt a nobis destinati,* quæ non aliter ac præcedentes, *specialem destinationem* significant, vel suppositam esse, vel temeratam: maxime quod de tribus Episcopis, quibus certe suas vices Occidens demandavit, nullum vel minimum verbum faciat.

Nam quod in fine capitis 7. respondet Lupus, „missos etiam Archi-Episcopos; at per Legatos. Adfuit enim Legatus Archi-Episcopi Ravennatis: Et tres Episcopi missi tenuere vices omnium, per Occidentem & Septentrionem Archi-Episcoporum, commentum est nimis contortum, & a communi sensu recedens. Quod vero Pagius Combefilium sequens adjicit, „quando nullus esset Archiepiscopus missus, hoc mendum Scribæ eam particulam præfigenti adscribendum . . . cum etiam in his ipsis Actis, quandoque non concordent Græca Latina, aliis habentibus Diaconus, aliis „ Ar-

„Archidiaconus,, id ad summum ponere fas esset, quando nihil aliud obstaret, quominus epistola ista, qualis nunc legitur, Leoni II. referretur accepta. Sed obstat insuper, præter honestissimam illam de Honorio Ecclesiæ Romanæ opinionem superius patefactam, asserta ibidem Episcoporum *ex totius mundi partibus* in VI. synodum congregatio, quam nec veram esse, nec prudenter Hispanis per exaggerationem quandam obtrudi potuisse, jam supra ostendimus: neque minus obstat vox *diaconi* plures Agathonis Legatos, quam ipse legasset, inducens.

Quibus omnibus addendum est, credibile non videri, ut Leo II., dum Hispanos ad VI. synodum recipiendam adducere conaretur, inter *sancta universalia concilia* in eadem synodo relecta, & retractata, quintum concilium numerarit: imo etiam ad illos miserit tum orationem *prosphonicam* quintum ipsum concilium honorifice prædicantem, tum Imperatoris edictum hæc verba comprehendens: *Suscipimus quoque & quæ in temporibus Iustiniani... congregata est synodus quinta contra Dei impugnatores, Origenem, Didymum & Evagrium, & obscæna Theodori Mopsuesteni*

steni & judaica scripta &c. Nam Hispani, etsi non, ut Venetiæ, atque Istriæ Episcopi, a Romano Pontifice ob V. synodum descivissent, ab ea tamen fuerant semper, & adhuc erant aversi: Theodoro autem Mopsuestiæ Episcopo, nedum *anathematis* telum infigerent, eximias contra laudes cum suo Isidoro infra laudando, tanquam doctori Ecclesiæ clarissimo impertiebant. Quare ne VI. quoque synodum, quippe omnino quintæ cum Imperatore adhærentem, extruderent, uti erga ipsos dispensatione illa opus erat, quam erga Theodelindam Longobardorum Reginam Constantius Episcopus Mediolanensis adhibuit, Magnusque Gregorius & verbo, & facto probavit. Nempe Constantius Gregorii epistolam, in qua *quinta synodus nominabatur*, Theodelindæ reddere noluit, quod hanc ejusdem mentione synodi, quam decepta respueret, *scandalizari posse* credebat. Gregorius vero *recte* id a Constantio *factum* ait; aliasque ad Theodelindam litteras scribens, quintæ synodi non magis meminit, quam si habita non fuisset: quæ omnia ex ipsius Gregorii epistola 39. al. 37. libri 4. perdisces. Et erit tamen, qui a Leone II.,
 pru-

prudenti hercle, cautoque viro, tam necessariam dispensationem neglectam fuisse arbitretur? Ego eum potius existimem ne sextam quidem appellasse illam synodum, pro qua tantopere laborabat: quoniam hanc Hispani tanquam sextam admissuri non erant, ne quintam simul admittere putarentur.

Quid enim si capitulo 2. synodi Toletanæ XIV. anno 684. coactæ, iidem Hispani attestantur *per Romani præsulis bajulum gesta synodalia ad se advecta*, & cum iis Leonis quoque antiquæ Romæ pontificis *invitatoria epistolaris gratiæ consulta per quæ omnis ordo gestorum, gestaque ordinum dilucide, ut acta sunt, ipsorum sensibus patuerunt?* Quæ ibi *gesta synodalia* nominantur, non esse acta integra sextæ synodi, sed aliquam tantum eorum partem, & quidem modicam, quæ tamen actorum omnium instar sit, tanquam eorundem virtus, ac summa, etiam Forbesius cap. 20., & Pagius ad an. illum 683. num. 14. defendunt, ut Baronio respondeant, qui adversus istam, de qua controversamur, epistolam, utpote pauca duntaxat in Hispaniam missa tradentem, alatum Toletanæ synodi testimonium opponit.

ponit. Et certe,, cum profiteantur Tole-
 ,,tani illi Patres omnem ordinem gesto-
 ,,rum, gesta que ordinum dilucide, ut a-
 ,,cta sunt, ipsorum sensibus patuisse per
 ,,epistolam Leonis Papæ... patet eos ip-
 ,,sa integra acta synodalia non accepisse;
 ,,alioquin ipsis potius actis, quam Leonis
 ,,epistolæ, acceptam retulissent historicam
 ,,illam notitiam,, inquit loco citato For-
 besius. Quod autem ista *gesta synodalia* præ-
 cise sint catholici dogmatis definitio, His-
 pani ipsi commonstrant capitulo 5. sic
 fando: *Prædicta gesta cum antiquis conci-*
liis conferentes... iterato ea ipsa gesta pro-
bavimus, decretis quidem illis synodalibus,
& præcipuis in omnibus consona, & Ni-
cænæ quidem, Constantinopolitanæ, vel E-
phesinæ fidei concordantia, Chalcedonensis
vero tam esse unita, utpote ipsis verbis e-
edita, vel libata; quippe quibus sumpta vi-
detur pene omnis ipsius styli præcurrentis ma-
teria. Nimirum non alia sunt sextæ syno-
 di gesta *ipsis verbis fidei Chalcedonensis*
edita, vel libata, seu pene omnem ex iis
ipsius styli præcurrentis materiam mutuata,
 nisi quæ in catholici dogmatis definitio-
 ne sunt posita. Gesta itaque *synodalia* Leo
 II. eatenus misit, quatenus definitionem
 mi-

misit VI. synodi, sed vel ab iis tantum
 vocibus: *Assecuti sanctos atque probabiles
 patres*, usque ad finem exscriptam, uti
 vult Bartholus (hæc namque pars cum
 totam, & solam fidei expositionem ab ea-
 dem synodo factam offert, cui uni ab His-
 panis subscribi cur non satis habuerit sum-
 mus Pontifex? tum expositioni fidei ac-
 tione 5. Chalcedonensis Concilii condi-
 tæ, incipiendo ab hujus verbis: *Sequen-
 tes sanctos patres*, adeo consentiens repe-
 ritur, ut hinc deprompta, expressaque vi-
 deatur) vel certe a commemoratione V.
 Synodi, & ab Honorii damnatione secre-
 tam. Non enim illam, si V. concilium
 commendasset, veluti antiquis conciliis,
 maximeque Chalcedonensi congruentem,
 Hispaniæ Episcopi suscepissent, quippe
 qui, suo præeunte Isidoro in lib. De vi-
 ris illustribus, seu De scriptoribus Eccle-
 siasticis, a S. Braulione Cæsaraugustano
 in ejus operibus numerato, autumabant
 a V. concilii Patribus *tria capitula in pro-
 scriptione Apostolicæ fidei, & Synodi Cal-
 chedonensis impugnatione fuisse damnata*; &
 hac præsertim de causa in laudato capi-
 tulo 5., generalia concilia recensentes,
 quintum ipsum prætermiserunt, ejusque
 lo-

locum in capitulo 6. & 7. synodo VI. assignarunt. Quin etiam ab eadem definitione absolute amplectenda abstinuissent, simul atque Honorium, aut alium quemvis, qui indemnatus obierit, condemnasset: omnibus quippe trium Capitulorum defensoribus persuasum fuit, non licere *anathemati* mortuos subicere, quibus, dum viverent, nunquam sui communionem Ecclesia subtraxisset. Jam vero huiusmodi definitio quo jure, qua consideratione, qua hominum frequentia, quo Patrum consensu, qua repugnantia hæreticorum confecta fuerit, Leonem II. in sua epistola exposuisse, tam verisimile est, quam quod maxime. Facile ergo potuerit Hispani affirmare (quando illam, quam diximus, definitionem *gesta synodalia* nuncupabant) ordinem gestorum, gesta quoque ordinum per Leonis II. litteras patuisse, etsi nihil is de synodo V., nihil de sententia in Honorium lata, nihil de *prophetico*, nihil de Imperatoris edicto perscripserit.

Non me fugit epistola *ad Petrum*. *Notarium Regionarium* Benedicto. II. electo Pontifici adscripta, in qua idem Petrus in Hispaniam a Leone II. legatus traditur

ditur *pro innotescenda venerabilis sextæ synodi definitione*, acclamatione quoque, quæ & *prosphoneticum* dicitur, reverendissimorum episcoporum, qui in eodem a Deo congregato concilio convenerunt, ad clementissimum principem, & edicto ejusdem piissimi principis ubique generaliter destinato: simulque cum summo pietatis studio commissum ministerium peragere jubetur (tom. 7. Concil. pag. 1487.) Sed præterquam quod parum credibile est, ut jam docui, Leonem II., ejusque proximum successorem, paris sapientiæ, ac sanctitatis hominem, & *prosphoneticum*, & Imperatoris edictum apud Hispanos promulganda curasse; præter hoc, inquam, si genuina isthæc foret epistola, Toletana synodus XIV., definitionem generalis concilii VI. approbando, etiam Benedicti, quo jam Pontifice inaugurato celebrata est, voluntati obtemperasset; ejusdemque proinde mentionem aliquam in suis capitulis habuisset. Atqui de Leone quidem in capitulo 2. meminit, nusquam autem de Benedicto. Ergo isthæc epistola genuina non est: id, quod etiam Baronius ad an. 684., aliis tamen ductus rationibus, posuit, & cum eo vel ipse Natalis Alexander

der sæc. VII. cap. 1. art. 6. Quamobrem
 illud maneat, ac fixum sit, epistolam ad
 Hispaniæ Episcopos, de qua disceptatum
 est hætenus, vel non eam esse, quam
 Leo II. ad eosdem dedit, vel insigniter
 vitiatam ad posteros pervenisse. Quid e-
 nim efficiunt minutæ illæ interrogatiun-
 culæ, quibus quasi punctis epistolam hanc,
 cum ea, quæ ad Constantinum inscribi-
 tur, Bossuetus tueri contendit? Nihil pror-
 sus. „ Leonis II., *ait is cap. 26.*, duas
 „ epistolas Latine conscriptas, totoque
 „ Occidente vulgatas, quis confinxit Græ-
 „ cus? Quis Honorii nomen inseruit? Quis
 „ ad hoc flagitium perpetrandum, Italiam
 „ atque Hispaniam ex ultima Græcia pe-
 „ netravit? An Latini quoque ad eam fal-
 „ sitatem cum Græcis consensere? „ At *lu-
 dibria quidem*, (liceat in Bossuetum con-
 vicia regerere, quibus ipse Baronium, ac
 Bellarminum incescit) *ludibria*, inquam,
non responsa ista sunt. Nam Græci & alias
 Latina scripta, fallendi gratia, composu-
 ere, quemadmodum ante observavimus;
 fueruntque Romæ frequentes, quandiu in
 Italia ipsorum stetit imperium: & præte-
 rea, quod eruditis omnibus planum est,
 rudioribus illis sæculis quidam etiam La-

tinorum ad vetera monumenta tum confingenda, tum corrumpenda incubuerunt, suaque commenta feliciter propagarunt. Quin etiam vel inter eos, qui fraudes oderant, facile potuerunt aliqui Honorii nomen, quod a VI. synodo infamatum nossent, temere a Librariis e Leonis II. epistolis expunctum credere; in easque propterea, veluti supplendo id, quod deesset, intrudere. Quæ omnia, ut mittam cetera, si Adversarius attendisset, non sperasset, puto, se nobis, suis interrogationibus, seu potius declamationibus, obfuturum.

Demum quæ extant litteræ ad Hispaniæ Regem Ervigium, hæc inter alia nobis intendunt: *Per nonam nuper elapsedam indictionem piissimus imperator ad apostolicæ memoriæ nostrum decessorem Agathonem papam . . . scripta imperialia dirigens, affatim hortatus est, ut . . . legatos . . . cum dogmaticis litteris . . . in regiam Constantinopolitanam urbem dirigeret, quod Dei nutu effectum, atque perfectum est.* Num talia videntur Leoni II., aut Benedicto II., cui etiam epistola ista tribuitur, convenire? Non opinor. Novi enim non ab Agathone, sed a decessore ejus Dono Legatos ad generale concilium Imperatorem
per

per litteras postulasse, & quidem indicatione sexta (anno scilicet 678.) non nona, quam Constantinopoli calendis Septembribus, Romæ, & in toto Occidente, VIII. cal. Octobris anni 680., de more illius temporis, inchoatam, ipsius Domini obitus longo intervallo antecessit, utpote qui in eundem annum 678., vel in 679. incidit. Reponit utique Pagius num. 13 quod „ notæ numerales sæpe mendose describuntur, & epistola dicitur ad „ Agathonem missa, quia Dono mortuo „ ipse eam accepit, & ad eam respondit: „ hocque postremum, tuendi ergo epistolam ad Leonem II. tomo 7. Concil. pag. 1322. Imperatoris nomine consignatam, canunt etiam Forbesius cap. 19., & Dupinius tom. 6. Novæ Bibliothecæ Auctorum Ecclesiast. pag. 33., imo, quod mirum, & Bartholus cap. 8., quem tamen cap. 27. ab ejusmodi interpretatione necesse est abhorrere. Sed ista reponere nihil est aliud, quam nugari. Nam *notæ numerales*, etsi sæpe mendum contineant, non debent tamen sine gravi causa, quæ hoc loco non suppetit, Librariis potius, quam auctoribus vitio dari, maxime quando de numeris agitur, qui haud ita facile inter se

permutantur, quales sunt sextus, & nonus: neque quisquam est, qui absoluto sermone missas ad alium litteras, ad se audeat missas dicere, quod ipse eas acceperit, iisque responderit: quare perperam Leo II., perperam etiam Imperator asseritur epistolam ad Donum missam, dixisse missam ad Agathonem, quia hic eam suscepit, responsumque ad eam reddidit. Profecto compendium hoc alias Constantinus in eodem scribendi genere caute fugit, quod mox videbimus evidenter. Itaque & illam ad Leonem II. epistolam, cujus mentionem injeci, vel spuriam cum Baronio, vel cum Marchesio corruptam existimare par est, quoniam in ea Imperator ita loquens inducitur: *Quapropter sancti papæ Agathonis beatitudinem piis apicibus nostris sumus hortati, ut aliquot mitteret, qui ejus personam obtinerent.*

At „ unde colligas (ait Labbeus tom. „ cit. Concil. ad oram paginæ 1461.) præter epistolam ad Donum datam, nullam eadem de re ad Agathonem ab eodem imp. scriptam fuisse? „ Unde colligam? Primum ex ipsomet Agathone in prima epistola referente *divalibus* ad Donum *apicibus* se fuisse *animatum*, ut Legatos

tos tam de . . . apostolica sedis synodo , quam-
 que de familiari clero legaret ; si enim a-
 liis divalibus ejusdem argumenti ad se da-
 tis apicibus fuisset aliquando dignatus, eos
 non reticere , quin iisdem pariter, aut e-
 tiam multo magis *animatum* se profiteri
 debuisset. Deinde ex ipsomet Imperato-
 re , qui certe , si litteras etiam ad Aga-
 thonem de legatione mittenda dedisset ,
 non sic , voti jam compos , in epist. ad
 Georgium fatus esset : *Super hoc adhortati*
sumus per pios nostros apices adhuc inter vi-
vos existentem & Donum . . . & illo de hoc
saeculo migrante , Agatho sanctus . . . hujus-
modi nostros pios suscipiens apices , destina-
vit in praesenti propriam ejus indutos per-
sonam , Theodorum &c. ut supra . Denique
ex libro Pontificali de Agathone in ejus
Vita hæc habente : Suscepit quoque diva-
lem jussionem . . . per Epiphanium gloriosum
a secretis missam decessori suo Dono Papæ ,
invitantem atque adhortantem , ut debe-
ret sacerdotes vel missos suos dirigere in
regiam urbem pro adunatione facienda san-
ctarum Dei ecclesiarum : quod & ordinare
non distulit . Direxit itaque Abundantium
Paternensem &c. Age porro , inspiciamus
sine in promptu aliquid , ex quo con-

trarium conficiatur. „ Dico, *inquit Lupus* *laudato in loco* „ a Constantino pro
 „ habenda Synodo fuisse omnino scriptum
 „ etiam ad Agathonem. Dilerte id adfir-
 „ mat ipse Princeps in litteris suis ad Leo-
 „ nem secundum, & Gregorius secundus
 „ in litteris . . . ad Leonem Isaurum, dicens
 „ scripsisse Principem persuasum a Geor-
 „ gio Patriarcha, qui sedere non coepit,
 „ nisi sub Agathone. „ Ego tamen jam
 docui epistolæ istius ad Leonem II. vel
 ob hoc nutare fidem, quod Agathonem
 de aliquibus, qui suam personam agerent,
 delegandis a Constantino rogatum ferat,
 contra ac ipse Agatho, ipseque Constan-
 tinus, atque etiam liber Pontificalis te-
 stificari videantur: potuissemque etiam ad-
 dere difficile captu esse quomodo eadem
 epistola *Leoni sanctissimo & beatissimo ar-*
chiepiscopo . . . urbis Romæ, & œcumenico
papæ inscribatur: quia *mensis Decembris de-*
cimotertio, indictione decima, quo illa die
 in suo titulo missa dicitur, adhuc vive-
 bat S. Agatho, quippe qui IV. Idus Ja-
 nuarias anni 682. mortem occubuit: &
 mense Julio, quo Leoni reddita in res-
 ponsione ad ipsam legitur, Pontifex hic;
 utpote mense Augusto insequenti *ordina-*
tus,

tus, pro illorum temporum more, non Archiepiscopus, & Papa œcumenicus, sed tantum erat Electus. De Gregorio autem II. sic statuo, eum in objectis litteris (tom. 8. Concil. pag. 662.) ad epistolam respexisse, qua Imperator a Dono sedis, synodique Romanæ Legatos petiit. Nam manifeste designat epistolam, ante quam nulla prorsus alia ob eam causam ad summum Pontificem data sit, & propter quam Agatho cum suo concilio petitam miserit legationem. Talem vero esse illam ad Donum epistolam, ex tribus testimoniis paullo ante allatis apparet. Quare si Pogonati voces, quas Gregorius II. refert, ab eadem absunt epistola, credendus est Pontifex non tam ea, quæ scripserat Imperator, quam quæ ejus verbis Epiphanius Vir Illustris Agathonis dixerat, & promiserat, enarrare; vel certe putandus est ipsius Imperatoris scriptum sensum aliis vocibus exponere, atque etiam amplificare, ut in rebus similibus sæpe fit. Non ergo, diserte adfirmat Gregorius a Constantino pro habenda Synodo fuisse, se omnino scriptum etiam ad Agathonem, sed sicuti memoriæ lapsu pro Ezechia Serpentis ænei ruptore Oziam no-

minat; ita Georgium nominat pro Theodoro, quem, dum epistola ad Donum exararetur, rem CP. sacram adhuc administrasse ex hac ipsa epistola plane constat. Quid ergo? Quandoquidem Imperator ad Agathonem de concilio cogendo non scripsit, & scripsisse tamen in epistola ista ad Ervigium Regem traditur; concludere oportet eandem epistolam a Leone II. alienam esse, itemque a Benedicto II., quod etiam Natali Alexandro persuasum est. Idque eo magis concludi debet, quod ibidem cum sancti concilii definitione edictum Imperatoris, & *Sermo prosphonicus* in Hispaniam mitti dicantur. Quo in vitio quoniam & aliae duae reperiuntur epistolae, quarum altera Quirico Episcopo, altera Simplicio Comiti inscripta est, ipsae quoque vel hoc uno titulo, ne alias persequar causas, quae apud Baronium, atque Marchesium, relictis minus idoneis, supersunt, Leoni II. abjudicandae videntur. Quod si ob rationes, quas attuli, omnes istae Leoni II. adscriptae epistolae putandae sunt commentitiae, aut saltem interpolatae; multo magis ob Honorii damnationem, cui sanctum illum Pontificem, decessorum suorum,

Di-

Divique Maximi, ac Dorensis Episcopi testimoniis flocci factis, Ecclesiæque Romanæ, in qua Honor anum nomen venerationem semper habuerat, neglecto, atque adeo spreto iudicio, suffragatum, plane incredibile, & portenti simile est.

Neminem porro remorari Forbesius debet cap. 20. inculcans istas Hispanis inscriptas epistolas Garfiam Loaisam invenisse, in codice manuscripto cœnobii S. Joannis Regii Toletani... pervetusto, in pelle membranea:, eamque, quæ ad Episcopos Hispaniæ est, Jacobum Hutterum communicasse cum Binio, ex bibliotheca Toletana. Quot enim alia pro spuris habentur, quæ in aliquo veteri codice inventa sunt? Ne a sæculo VII. discedamus, nonne epistola ad Edictum Episcopum Viennensem a Baronio ad an. 682. sub S. Agathonis nomine recitata, jam ab omnibus eruditis tanquam supposita repudiatur? Eam tamen Johannes a Bosco ex antiquo codice bibliothecæ Floriacensis emisit. Ergo etiam Hispanienses ejusmodi epistolæ S. Leoni II. attributæ, possunt, quasi confictæ, multoque magis quasi adulteratæ, amandari, quamvis in uno, vel altero antiquo codice repertæ, in-

indeque Hispaniarum conciliis immistæ fuerint. Nec enim iis auctoritatem Loaisæ fama conciliat, qui in ipsis Notis ad concilium Toletanum XIV., ubi de codice illo S. Johannis narrat, concilium generale VI., a Domno Romano pontifice convocatum, sub Agathone coeptum, sub Leone secundo absolutum, & peractum, per insignem historiæ ignorationem effutit; quique aliarum turpium errationum a Papebrochio coarguitur commentario prævio in Vitam S. Juliani Episcopi Toletani, ad diem 8. Martii S. 2. Ac de his rebus dictum est satis. Jam itaque, ut reliqua expediam, ex præmonstrata superius Honorii I. apud Romanam Ecclesiam existimatione

Infero II. recitatam ex objecto Ser-mone periodum ab imperito aliquo inductam esse. Enimvero illa extat in fidei *Professione* ipsi Sermoni, uti mos erat, inserta. Ast improbable est Leonem II. *in die ordinationis suæ*, qui fuit XVI. cal. Septembres, quando scilicet VI. synodum nondum publicis litteris, tanquam summus Pontifex confirmasset, quin forsitan necdum satis, utpote paullo ante ad se, quod Adversarii non ignorant, allatam,

exa-

examinasset, voluisse eandem synodum,
 non secus atque alias quinque jam ab Ec-
 clesia probatas, gravissima cæremonia, ver-
 bisque conceptis, coram omni populo pro-
 fiteri. Accedit eo, periodum istam alie-
 no loco cubare. Nam quum cetera om-
 nia in ea *Professione*, tam quæ antecedunt,
 quam quæ subsequuntur, *plurali* numero
 efferantur, optimeque inter se colligen-
 tur, atque cohæreant, contra periodus,
 quam tractamus, singulari numero tota
 regitur (cujus differentiae nullam proba-
 bilem causam invenies) & præterea re-
 rum ordinem, seriemque perturbat, quip-
 pe quæ Pontificem, secundum *quinque*
Synodorum instituta, nec non & *probabilium*
Catholicæ Ecclesiæ Patrum atque Doctorum
traditiones, duplicem in Christo volunta-
 tem, operationemque confessum, ac suo-
 rum decessorum decreta, maximeque Mar-
 tini I. definitiones contra Monothelitas am-
 plexum; tum generatim pollicitum *nunquam*
se aliquid novi contra Catholicam & Aposto-
licam fidem susceptrum, nec suscipienti-
 bus assensurum, repente, quasi VI. synodi
 eousque oblitum, ad ejus sententiam pro-
 fitendam, venerandamque convertit: adeo
 ut cum tali periodo Sermo ille non Be-
 ne-

medicto II., cui a Becchetto libro 50. H. E. num. 53. acceptus refertur, non ulli alii Romano Antistiti aptus sit; sine ipsa vero bene quadrare possit, ac fortasse melius quadret in Leonem II., cujus eum omnino esse, præter Holstenium a Papebrochio in ejus opinionem magis propendente laudatum, etiam Garnerius in Notis ad caput 2. libri diurni arbitratur.

Infero III. non esse fidem libro Pontificali adjungendam, si Leonem II. narret recepisse synodum VI. cum Honorii proscriptione; sicut ei non est credendum, si, contra quam testimonia supra prolata postulent, Honorium ipsum, uti videtur, in hæreticis ponat. Illud tamen liber iste ne dum quidem prout vulgo legitur, clare narrat. Nam postquam de Leone II. inquit: *Hic suscepit sanctam sextam synodum*, præcipua ejusdem synodi adjuncta refert, continuo subdens: *quæ per Dei providentiam nuper in regia urbe celebrata est, & græco eloquio conscripta, exequente ac residente piissimo & clementissimo magno principe Constantino intra regale palatium ejus, quod appellatur Trullus, simulque cum eo legatis sedis Apostolicæ, & duobus patriarchis, idest, Constantinopolitano, & Antioche-*

cheno, atque centum quinquaginta Episco-
pis: ac deinde ita pergit: In qua synodo
& condemnati sunt Cyrus, Sergius, Hono-
rius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus: nec non
& Macarius cum discipulis suis omnibus, Ste-
phano, & Polychronio novo Simone, & ali-
is, qui unam voluntatem & operationem
in Domino Jesu Christo dixerunt &c. Ex
 quo orationis contextu argumentari fas est
 librum Pontificalem ad summum dicere
 synodum VI. a Leone II. susceptam fuisse
 (quatenus nempe fidei dogma recte de-
 finiit) Honoriumque cum Cyro, & aliis
 Monothelitis tanquam hæreticum damna-
 visse: hanc autem damnationem a Leone
 ipso esse approbatam neque asserere, ne-
 que negare, sed rem aliunde eruendam
 relinquere: quemadmodum ubi de Leo-
 ne I. ait: *Hic firmavit... synodum Chal-*
cedonensem, hujus synodi canonem 28. pri-
 mas Episcopo CP. post Romanum Pon-
 tificem deferentem, quem ille constantis-
 sime repulit, nec rejectum profecto asse-
 rit, nec admissum. Addit quidem id, quod
 de Anastasii Presbyteri, & Leontii Dia-
 conis absolute iniectione est. Potuisset
 tamen hoc ipsum dicere, etiamsi duo illi
 Græci, ut VI. synodo examussum obsecun-
 da-

darent, sponte sua Honorium devovissent, summo Pontifice neque jubente, neque annuente, sed tantummodo, ne Imperatoris eandem synodum omnino probantis indignationem incurreret, connivente. Quid vero si objecto in loco grave aliquod ulcus lateat? Ego hercule, etsi Marchesio non assentior dissert. 4. cap. 9. autumanti narrationem illam de VI. synodo a Leone II. suscepta, ab aliquo impostore in gratiam Græcorum fuisse insertam: facile tamen mihi persuadeo aliquem sedis Apostolicæ inimicum adjecisse Honorii nomen, sive potius in locum Theodori Pharanitani, qui in ea damnatorum serie non comparet, fraudulenta litterarum permutatione substituisse. Siquidem haudquaquam intelligo quomodo liber Pontificalis, quum Honorium in Vita ejus perpetuis laudibus efferat; in Agathonis autem Vita, in qua VI. synodi acta perstringit, & speciatim Patriarcharum, *per quos error hæreseos pullulaverat*, procriptionem exponit, nullo pacto commemoret, ipsum repente in Vita Leonis II., tanquam damnatum cum hæreticis, imo tanquam hæreticum, Theodoro Pharanitano interim parcens, exhibeat. Nec enim

nim id ex eo est repetendum, quod liber iste, ut Johannes Ciampinus in Examine libri Pontificalis sect. 6. aliique, quorum aliquos mox nominabo, docuerunt, a variis auctoribus ortum duxerit: quandoquidem tres illæ Vitæ ex iis sunt, quas Emmanuel a Schelstrate in dissert. De antiquis Romanorum Pontificum catalogis, quæ est 3. tomi 1. *Antiquitatis Ecclesiæ illustrata*, cap. 8., & Franciscus Blanchinus Præfatione in Vitas Pontificum Romanorum, Luca Holstenio facem ferente, observarunt eodem omnino stilo, ac proinde ab eodem auctore esse conscriptas, & quidem Romæ, atque VIII. Ecclesiæ sæculo, quando scilicet, uti saltem ex facto Hadriani I. supra relato colligitur, Honorius in Urbe non modo catholicus, sed etiam ob eximia merita venerabilis habebatur.

Ceterum festiva res est, Bossuetum in eo libro, velut in germano Anastasii Bibliothecarii foetu, cap. illo 26. exultare, & quodammodo triumphare: quasi vero iste vir, qui ducentis fere annis post VI. synodum floruit, fuisset de ipsa scripturus: *Quæ nuper celebrata est*: neque jam ab anno 1692. Schelstratius cap. 7. laudatæ disser-

fertationis, cum aliis demonstrasset „ li-
 „ brum Pontificalem Anastasio antiquio-
 „ rem esse; adeoque illum istius libri au-
 „ ctorem esse non posse. „ Nobis tamen
 bene vertit, quod Bossuetus, vano licet
 præconio, Anastasium extollit, hominem
 alioqui magna laude dignissimum. Ita enim
 suo se mucrone transfigit: quandoquidem
 si Anastasius „ ex scriniis Apostolicæ Sedis,
 „ Romanorum Pontificum scripsit histori-
 „ am, *et* ab his temporibus *Leonis II.* haud
 „ multum remotus... scripsit „ ut imperi-
 te jactat Bossuetus: cur hic illum cap. 28.
 contemnit præclare testificantem fuisse Ho-
 norium per calumniam in synodo VI. dam-
 natum, ejusque damnationem nec proban-
 dam, nec unquam Romæ probatam esse,
 quemadmodum supra notavimus? Cur,
 etsi ex tali testificatione consequitur vel
 confictas esse, vel depravatas epistolas Leo-
 ni II. tributas, nec quales in codicibus
 nostris prostant, sæculo nono in scriniis
 Ecclesiæ Romanæ extitisse, eas tamen ve-
 luti genuinas venditat; idque tanta con-
 fidentia, ut argumenta, quæ a magnis vi-
 ris allata contra ipsas sunt, non dicam
 oscitanter refellat, sed ne leviter quidem
 attingat?

Infero IV. Hadrianum II., qui Hadriani I. in Honoriano monasterio restituendo propositum, & si non litteras Bibliothecarii sui Anastasii *ad Joannem Diaconum Urbis Romanæ* (nondum enim fortasse anno 868. scriptæ fuerant) saltem earum fundamenta facile noverat, absidemque S. Agnetis suis sæpe oculis intuebatur, longe alio spectavisse, quam ut iusta de causa, & D. Agathonis assensu, compunctum *anathemate* Honorium declararet. Nimirum is Allocutione illa 3. in Photium pseudopatriarcham CP. invehitur, qui e suarum partium Episcopis conflata synodo, in Nicolaum I. Pontificem Maximum *anathematis* telum immiserat. Quare inquit (tom. 10. Concil. pag. 597.) *Intolerabilis est ista præsumptio, dilectissimi, & hanc aures præcordiorum, fateor, sustinere non possunt: quis unquam vestrum tale quid, precor, audivit, vel quis huiusmodi temeritatis, saltem lectione, immensitatem invenit? Siquidem Romanum pontificem de omnium ecclesiarum præsulibus iudicasse legimus; de eo vero quemquam iudicasse non legimus. Deinde non, uti temere a Bossueto in cit. cap. 26. effutitum est,, nonnihil ab Honorii exemplo*

L

,, me-

„metuens sedis suæ autoritati,, sed argumento, quod contra ejus vocem ex tali exemplo, a Photio fortasse allato, fluebat, prudenter occurrens, ea, quæ nobis objecta sunt, subdit, hoc videlicet sibi volens, disparem esse Nicolai rationem: Nicolaum quippe vivum, & universæ Ecclesiæ præsidentem, *anathemate* esse percussum; Honorium contra jam mortuum; ac proinde etiam magistratu defunctum: illum ob falsa, & commentitia crimina, hæresi tamen minime affinia; hunc vero quia hæresis fuerat accusatus, propter quam unam *minoribus* licet *majorum suorum* motibus, sensibusque adversari; quamvis ad ejus causam legitime judicandam prævia summi Pontificis requireretur assensio. Hæc itaque duo Hadrianus II. affirmat, alterum scilicet, fuisse Honorio dicam de hæresi impactam, & eo nomine *anathema* ab *Orientalibus* dictum: alterum, ut legitimum de Honorio judicium fieret, primæ sedis consensum debuisse præcedere. At eundem Pontificem juste accusatum, multatumque non ponit. Nec magis ponit de illo damnando Romanum Episcopum fuisse *Orientalibus* assensorem. Quin potius contrarium indicat ajendo: *ab Orientalibus*.

bus. Nam synodo generali adscribendum est, & reapse communi loquendi more adscribitur quicquid Episcopi in eam congregati, Vicario Christi annuente, decernunt. Quare Hadrianus Honorium non dicens a VI. synodo, sed præcise dicens *ab Orientalibus* condemnatum, significat in condemnationem ejus supremum Ecclesiæ Antistitem minime consensisse: sicuti Leo Magnus significat canonem 28. concilii Chalcedonensis fuisse sine suæ sedis suffragio conditum, dum eum *consensionem Episcoporum*, non synodi generalis sanctionem vocat epist. 79. in edit. Quesn. al. 55. ad Pulcheriam Augustam. Vana itaque est, non minus quam Carranzæ, & Cani de publico assertio, Lupi, Paggiique de privato consensu, quem Agatho aliquando præstiterit, divinatio; proindeque etiam indigna, quam Garnerius sub laudato num. 48. non improbabilem diceret, quamque Alexander Propositione prima vel dubitanter ingereret. Quanquam testatur Marchesius dissert. 5. cap. 1. in antiquo codice Vaticano Græce descripto, & num. 1183. signato, pro objectis vocibus alias haberi, quæ de Honorio nihil enuntient, & solum generatim tradant neminem

posse in Romanum Pontificem, quamvis hæreseos infimulatum, sententiam ferre, nisi ad id primæ sedis auctoritate muniatur. Ibi nempe ita rem exprimi: *Inauditum hætenus est Romanum Pontificem a cæteris Ecclesiis esse judicatum: sed alios omnes ab illo judicari scimus. Nam quamvis de hæresi accusatus fuerit, qua sola in causa licet inferioribus in superiores insurgere: ibi tamen nec Patriarcharum quisquam, nec aliorum ullus Antistitem sententiam pronuntiare potuerit, nisi ejusdem primariæ Sedis accedente ad eam rem auctoritate. Quod ego, etsi urgere nolo, referre tamen supervacaneum non judico.*

Infero V. fidei *Professionem*, quæ ex titulo illo nono libri diurni profertur, si recenti Romano Episcopo parata fuit, ab *interpolatrice* manu accepisse quicquid ad Honorium nostrum attinet. Nam quoniam ipsa, utpote Pogonatum, qui an. 685. obiit, *piæ memoriæ* magnum Principem vocans, & VII. generalem synodum an. 782. habitam non complectens, vel exeunte circiter sæculo VII. adornata est, quando jam diu Honoriana effigies in abside S. Agnetis ante omnium oculos versabatur, vel saltem multo ante finem sæculi

culi VIII., quo sæculo Hadrianus I., anno 772. creatus Pontifex, & anno 795. denatus, *monasterium Honorii Papæ* restituit; credi debet aut Romæ in usu non fuisse, aut ejusdem Honorii damnationem neutiquam confirmasse, quam alioqui Anastasius Bibliothecarius sæculo IX. insequenti non arguisset tanquam injustam, neque a Romana Ecclesia nunquam receptam esse asseruisset, simul ac eam proximo, vel superiori etiam sæculo summi Pontifices in sua fidei *Professione*, cujus ille profecto nescius non erat, solemniter prædicassent. Nihil me porro libri diurni terret auctoritas. Quædam enim huic libro fuisse assuta, quæ ipsum non perficerent, sed corrumperent, ingenue fateatur Garnerius in præfatione sic fando:

„ Tam pretiosis tamque utilibus venerandæ antiquitatis monumentis ausus est, ut quidem suspicor, interpolator aliquis recentiora quædam & vilia, aut inferere, aut saltem addere. „ Quæ verba Bosfuetum cap. 26. non dissimulare par erat, quum *diurnum librum* a Petro Garnerio viro doctissimo atque optimo (huic nomen Johannes, non Petrus fuit) *ex optimis manuscriptis* vulgatum ferret, ut eo tutius

abuteretur. Ast si liber iste, quantacumque auctoritate sit præditus, nonnulla continet ab *interpolatore* aliquo inserta, vel addita; jam integrum nobis est formulam, qua petimur, in illum intrusam, vel certe interpolatam existimare: maxime quum non obscura saltem *interpolationis* indicia (*) præferat, propter quæ a Græculo ficta, Marchesio dissert. 4. cap. 7., ad usum *Orientalium* concinnata, *Anonymo* Franciscano; „ ab Episcopo, vel Patriarcha „ quopiam Orientali magis ad Romanum „ Pontificem missa, quam a Pontifice „ emissa „ Bartholo in cap. 28. videtur. Enimvero nonne Græcum ingenium, ac stilum sapit, ubi Leonis Magni ad Flavianum, ubi Agathonis ad Constantinum epistolam *tomum*, & ubi Macarium *Deo odibilem* nuncupat? Nonne Græco potius Episcopo, quam Romano accommodatam se probat iis vocibus: *Magni Principis nostri, Domini Constantini, & his: Eo præsidente, celebratum est, cui Apostoli-*

(*) *Indicia interpolationis, quæ mox afferimus, saltem simul sumpta valere volumus. Nam alioqui non ignoramus Latinos interdum in scribendo græcos; ipsamque ad Flavianum Magni Leonis epistolam tomum vocatam a S. Martino in 1. secret. synodi Lateranensis.*

Stolica recordationis Agatho Papa . . . prae-
fuit ? Imperatorem , veteri more , Filium
suum , non praecise Principem suum Pon-
tifex Maximus appellasset : eoque praesen-
te , sive , uti Bedam , aliosque multos lo-
cutos novimus , exequente , ac residente ,
generale concilium celebratum esse dixis-
set , non , eo praesidente : neque fortasse eo
loco Agathonem duntaxat Papam nomi-
nasset , sed suum etiam decessorem , quem-
admodum in alia fidei Professione , an-
tequam consecraretur , faciebat inquiring :
Et una cum eis pari honore & veneratio-
ne sanctum sextum Concilium , quod nuper
Constantino pia memoriae Principe , Agatho-
ne , Apostolico praedecessore meo , convenit ,
medullitus & plenius conservare , quaeque
vero praedicaverunt , praedicare ; quaeque con-
demnaverunt , ore & corde condemnare .
 Quam male igitur ex ista formula infer-
 tur praecipue illud Bossueti dictum , Pon-
 tifices omnes acta sextae synodi , & con-
 demnationem Honorii suscepisse ! Quibus
 positis si in altera formula immorer , a-
 mens sim. Hæc enim iisdem ferme , queis
 prima , momentis saltem interpolata , co-
 ruptaque ostenditur : quando & ipsa ante
 VII. synodum , imo , nisi Garnerius in

Notis fallitur, vivente adhuc Pogonato, perfecta est: mirusque ille a numero singulari ad *pluralem* saltus potius, quam gradus fat indicat, id, quod nobis obstat, in ea esse insitivum.

Unde autem Bossuetus hauserit, quod illo ipso capite 26. generaliter asseverat, „inter cæteros anathemate condemnatos „...in vetustis Romanis Breviariis, usque ad „*suum* sæculum, *nempe* XVII., in sancti „Leonis II. vita „Honorium esse recensum, mihi prorsus ignotum est: nisi quod eum credo, ut alia quædam, ita & hoc e Garnerio corrasisse. Illud scio, in Breviariis conficiendis multa ex privatorum Auctorum sensu, falsitati obnoxio, nec semel falso, depromi. Itaque „maximæ „quidem authoritatis esse Breviarium Romanum in iis, quæ per sese ad cultum „Ecclesiasticum attinent: minoris tamen „ponderis esse in privatis factis, aut gestis, quæ in vita Sanctorum ex occasione referuntur, ita, ut efficax inde „argumentum peti non possit, ubi præsertim antiquiora monumenta adversantur. Nec enim Ecclesia ipsa, quæ iis „utitur, inconcussæ, infallibilisque veritatis judicat quæcumque Breviariis suis „sunt

„ sunt inserta , cum multoties pro variis
 „ temporibus , varia ex occasione , ea mu-
 „ taverit , correxeritque „ ait Cardinalis
 Ursinus , postea summus Pontifex Bene-
 dictus XIII. , in dissert. De Sancti Bar-
 tholomæi Apostoli Reliquiis Benevento
 vindicatis artic. 7. Scio etiam nullam
 Leonis II. Vitam in Breviariis Roma-
 nis comparuisse antequam sæculum deci-
 mum quintum ad finem vergeret , quod
 tunc in iis Sanctus Pontifex vel nondum
 locum haberet , quemadmodum Quesnel-
 lus tom. 2. Operum Sancti Leonis I. dis-
 fert. 1. ad an. 461. , Pagius ad an. 684.
 num. 3. , aliique opinantur , vel ritu sim-
 plici , ut vocant , IV. Cal. Julii colere-
 tur ; ac proinde solum posset de illo fie-
 ri commemoratio propter SS. Apostolo-
 rum Petri , & Pauli pervigilium occur-
 rens . Postquam vero idem Pontifex coli
 eo ritu cœpit , qui semiduplex nuncupa-
 tur , quod ante annos fere ducentos con-
 tigisse Marchesius anno 1680. , dissert. il-
 la 4. cap. 1. , prodebat , brevem ipsius
 historiam , in tres , pluresve lectiones di-
 stributam , Romanis Breviariis accessisse ;
 at diverse tamen . Nam , eodem Marche-
 sio teste , homine probo , ac diligenti ,
 pro-

proindeque hac in re fide digno, in aliquibus Honorium nominari; in plerisque autem Vaticanis, & in pluribus aliis fieri, uti filetur in Breviario anno 1564. Venetiis excuso, cujus exemplum in hac publica Bibliotheca D. Luciae asservamus; itemque in Breviario Sancti Pii V., annis saltem XXX. ante Garnerii, & Bossueti sæculum promulgato, quod deinceps unum in Romana Ecclesia usurpatum est, quin ullam in hac parte subierit mutationem, quando fuit a Gavanto meo, aliisque eruditis viris, Clementis VIII., & Urbani VIII. auctoritate, recognitum. Quale porro contra nos robur obtinere valeant Breviaria, quæ medio sæculo XV. recentiora sunt, & Honorii nomen inter hæreticorum a VI. synodo damnatorum nomina referendo, ab aliis pluribus, & etiam a Piano ceteris præstantiore dissentiunt, monumentisque Romanæ Ecclesiæ multo vetustioribus, ac probatoribus, iis scilicet, quæ supra explicuimus, opponuntur; per sese prudens lector nullo negotio judicabit. Ego interim sic existimo, si eruditi vulgo eunt inficias S. Marcellinum Romanum Episcopum thus aliquando simulacris Deorum

rum adhibuisse ; Constantinum Magnum fuisse Romæ a S. Silvestro sacro baptismo ablutum , sicque a lepra teterrima liberatum , quam Medici sanguine puerorum abstergendam putarent ; summos Pontifices Siricio superiores scripsisse litteras , quas iis Isidorus Mercator attribuit ; etsi hæc omnia multis antiquis Breviariis , & ei quoque , quod a Pio V. editum , a Clemente VIII. , & Urbano VIII. emendatum est , consignata inveniantur : potiori nos jure negare posse susceptam esse ab Ecclesia Romana Honorii damnationem , quæ in aliquibus tantum , nec satis veteribus Breviariis , ceteris discrepantibus , tanquam recte facta , narratur ; & præterea , rebus meliori trutina examinatis , a tribus illis Pontificibus , unde Breviarium hodie usitatum exivit , perpetuo explosa est .

Quid ni vero Romani synodum VI. , & Imperatoris eam confirmantis edictum magno cum gaudio ab Johanne Diacono exciperent , etsi proscriptionem Honorii reprobarent ? Poterantne ipsi , qui certe erant in fide ceteris ferventiores , catholico dogmate stabilito , hæreticis vel correctis , vel damnatis , graduque submotis ,
re-

remissione etiam quorundam tributorum, quæ in Sicilia, & Calabria ex patrimoniis Ecclesiæ Romanæ exigebantur, ob-
tenta (de hac enim *divales jussiones* idem Johannes attulit) non ingenti lætitia, & voluptate perfundi?

Ad extremum fateor nullum vetus monumentum extare, quod Honorii pro-
scriptioni Ecclesiam Romanam reclamasse demonstret. Ast non continuo id eam fecisse inficiabor. Quot enim scripta ad Monothelitarum hæresim pertinentia tempus edax absumpsit? Periere Sergii ad Cyrum litteræ de *ecthesi* sub Heraclii nomine promulgata, & per Isacium *Exarcham* Italiæ Severino electo Pontifici propinanda: nullaque fortasse illarum memoria superesset, nisi responsionem Cyri Lateranense concilium conservasset. Periere Johannis IV. litteræ ad Pyrrhum, in quibus eadem *ecthesis* damnata est, teste D. Maximo in Collat. cum Principibus in secretario. Periere litteræ, quas venerabilis Papa Theodorus, quemadmodum in libro Pontificali traditur, scripsit Paulo patriarchæ regiæ civitatis tam rogans, quam regulariter increpans... quatenus proprium emendaret commentum, atque ad orthodo-
xam

xam fidem catholica ecclesia remearet; &
 ad quas Paullus respondit epistola, cujus
 supra mentionem fecimus. Periere litte-
 ræ Vitaliani Pontificis summi ad Petrum
 Pyrrhi post Paullum iterum Patriarchæ
 haud absimilem successorem, quarum me-
 minit ipse Petrus in sua responsione par-
 tim lecta in synodo VI. actione 13., &
 nihilominus, initio excepto, deperdita,
 quod, abrupta a gloriosissimis Judicibus
 lectione ejus, relata in acta non fuerit.
 Demum, ne omnia percurram, periere
 litteræ ad Paullum CP. a tribus Africa-
 nis conciliis, ut resipisceret, datæ, ab iis-
 demque commemoratæ in epistola *ad The-*
odorum papam, quam in secret. 2. synodi
 Lateranensis *Theodorus notarius regionarius*
apostolicæ sedis, jubente Martino I., *rele-*
git. Quum autem tot, tantaque sæculi
 Monothelitici monimenta evanuerint, aut
 certe hætenus resecta non sint, quid mi-
 rum, si quædam Romanorum scripta, ea-
 que etiam, per quæ Honorii condemna-
 tioni reclamaretur, exciderint, vel adhuc
 in tenebris delitescant? Equidem dum
 considero quid ante, & post VI. syno-
 dum de Honorio suo Ecclesia Romana
 censuerit, persuadere mihi non possum
 de

de sententia in eum Constantinopoli pronuntiata ipsam non esse conquestam. Sed esto non reclamaverit : non propterea consequens est, ut etiam consenserit. Nam, quoniam cum causa fidei non erat Honorii causa necessario colligata, potuit ab hoc defendendo Romana Ecclesia, prudenti dispensatione, post eventum, cohibere se se, injuriamque eidem impositam toleranter, veluti connivendo, perferre, ne scilicet, si æmulis Græcis, qui tot suos Patriarchas confixerant, ob unius Latini Episcopi damnationem diem diceret, novas frustra turbas exciret, apud Imperatorem offenderet, atque omne fortasse bonum, quod per VI. synodum consecuta esset, amitteret.

Instabis III. eo nomine, quod *anathema* Honorio a VI. synodo impactum, a synodo Trullana, seu *Quinisexta*, a Theodoro Patriarcha Jerosolymitano, a Sanctis Tarasio, & Nicephoro Patriarchis CP., a S. Joh. Damasceno, a synodo generali VII., itemque ab VIII., atque a synodis deinde omnibus fuerit confirmatum. Etenim synodus & Trullana dicta, quia in *trullo*, seu sub testudine domus Augustæ Constantinopoli habita est, anno

no scilicet, secundum Pagios, 691., & *Quinisexta*, quoniam synodorum V., & VI. veluti supplementum esse censetur, ut quæ canones Ecclesiasticos, quos illæ facere omiserunt, ediderit, hæc, inquam, synodus can. 1. sic fatur (tom. 7. Concil. pag. 1343.) *Sextæ quoque sanctæ synodi fidem . . . nos servare rursus profite-mur; quæ duas naturales voluntates duasque naturales operationes in incarnata . . . œconomia nos pie opinari debere aperte docuit; iis qui . . . unam voluntatem ac o-
 perationem unam in uno domino nostro Jesu Christo populos docuerant, pia sententia con-
 demnatis, Theodoro, inquit, Pharan, Cy-
 ro Alexandria, Honorio Romæ, Sergio &c. Theodorus, is, qui in *Hist. chronol. Patriar-
 charum Hierosolymitanorum* a Papebrochio contexta, & tomo 3. Maji Bollandiani præ-
 fixa, sexagesimus quartus numeratur, dici-
 turque „ordinatus saltem an. DCCXLII,, is ergo Theodorus in litteris synodicis ac-
 tione 3. synodi VII. recitatis, postquam ait: *Sexta synodus . . . anathematizavit . . .
 Sergium, Pyrrhum, Petrum, Cyrum, Ho-
 norium &c.*, subdit: *Omnes itaque male-
 sentientes hæreticos . . . ex tota prorsus ana-
 thematizamus anima simul & mente: ma-**

xime illos, quos praelata sancta & univer-
sales sex synodi anathematizaverunt. (Tom.
8. Concil. pag. 831.) Tarasius vir clarif-
simus, cujus rogatu synodus VII. coacta
est, in litteris ad summos Sacerdotes O-
rientis in eadem actione 3. relatis, quas
sanctissimus papa (Hadrianus I.) recepit,
uti duo hujus Legati dixerunt, hæc ha-
bet (pag. 814. tomi nuper laudati) Por-
ro per sextam (synodum) sicut ex dua-
bus naturis Christum... olim esse didiceram;
ita & duas naturales voluntates & opera-
tiones ejus in utraque natura credidi....
Summittoque anathemati Cyrum, Sergium,
Honorium, Pyrrhum, Paulum, & omnes
consecratores eorum. Nicephorus proximus
Tarasii successor in epist. ad Leonem III.
Pont. Max. ita loquitur: Venerabiliter ap-
probo... sextam CLXX. sanctorum virorum
universalem synodum... in Christi naturis
proprias & naturales operationes prædican-
tem & voluntates, & anathematizantem
....Theodorum Pharan Episcopum, & Ho-
norium, Cyrum & Sergium... qui unam
operationem & unam voluntatem in Sal-
vatore nostro Christo & Deo opinabantur.
(Apud Baronium ad an. 811. num. 38.)
Johannes Damascenus in libello De recta
sen-

sententia , quem tom. i. Operum ejus Lequienius edidit , sic profatur : *Recipio . . . sextam . . . ducentorum octoginta novem Patrum sanctissimam rectissimaque doctrinae synodum . . . adversus Sergium & Cyrum & Paulum & Petrum & Pyrrhum & Macarium & Stephanum ejus discipulum coactam : & omnia quæ ab eis definita sunt amplector . . . & anathematizo omnes quos abjecerunt .* Vide etiam in eodem tomo Opusculum inscriptum : *Expositio & declaratio fidei* , ubi sex sancta concilia Damascenus probat his verbis : *Suscipio quæ susceperunt , & rejicio quæ rejecerunt , eaque diris perpetuis digna censeo .* Synodus VII. , quæ est Nicæna II. , actione 6. approbavit pseudosynodi CP. , anno 754. , jussu Constantini Copronymi Imperatoris , adversus cultum sanctarum Imaginum celebratæ , efficacissimam refutationem ab Epiphanio Diacono lectam , hæcque inter alia complectentem : *Has sanctas & universales synodos (IV. scilicet , & V.) & præcedentes eas , susceperunt Sergius . . . Cyrus . . . Honorius Romanus , & qui circa ipsos sunt unam voluntatem in Christo dicentes . Sed ut hæretici anathematizantur a catholica ecclesia , per hæresim suam vana loquentes .* (Eodem

tom. 8. Concil. pag. 1071. & seq.) Et actione 7. in Termino, qui est ipsa fidei definitio, inquit: *Deinde quoque & duas voluntates & operationes . . . in Christo prædicamus; quemadmodum . . . sexta synodus exclamavit, adjiciens Sergium, Honorium, Cyrum, . . . atque istis similia sentientes.* (Pag. 1206.) Tum imperatoribus Constantino & Irenæ matri ejus ita scripsit: *Consonantiis quæ formatae sunt a sanctis sex universalibus conciliis concordēs effecti sumus, anathematizantes Arii vesaniam . . . Sergii, & Honorii, & Cyri, & Pyrrhi, & assentiarum eorum unius, imo nequam moris voluntatem.* (Pag. 1230. & seq.) Ac demum in epist. ad Sacerdotes & Clericos CP. de Iconomachis sic differuit: *Propterea ad nihilum redegit eos dominus; & cum Ario . . . Sergio, Honorio, atque cum omni eorum pessima secta connumeravit turbulentum factionis eorum concilium.* (Pag. 1238.) Haud mitior synodi VIII., idest, Constantinopolitanæ IV., loquela est, quippe his usæ verbis actione 10. in Termino: *Anathematizamus . . . Theodorum, qui fuit episcopus Pharan, & Sergium, & Pyrrhum, & Paulum, ac Petrum, impios præsules Constantinopolitanorum ecclesiæ, atque cum eis Ho-*
nori-

norium Roma, una cum Cyro Alexandria, nec non & Macarium Antiochia . . . qui . . . sine operatione ac sine voluntate animatam . . . Dei carnem . . . predicaverunt. (Tom. 10. Concil. pag. 653.) Atque animadversione dignum est, Legatos sedis Apostolicæ, iisdem synodis præsidentes, ne mu quidem pro Honorio fecisse: imo fidei definitioni, eum foras projicienti, cum ceteris subscripsisse. Jam vero quod non VI. duntaxat synodo, sed etiam septimæ, atque octavæ probatum fuit, nunquid coactis deinceps synodis probatum non fuit? Ergo,, VII. synodus & VIII., & synodi deinde omnes . . . condemnationem,, Honorii susceperunt,, uti advertit cap. illo 26. Bossuetus.

Et tamen ego adhuc in sententia permaneo, de ea nunquam ob auctoritates hujusmodi decessurus. Nihil enim mirum, si Trullana Græcorum synodus, cui ex Episcopis, qui paucis ante annis in concilium VI. convenerant, tres & quadraginta interfuere, quæque ipsum VI. concilium, veluti mancum quodammodo, & imperfectum, supplere se, atque absolvere gloriabatur, decretam in eo proscriptionem Honorii comprobarit. Id mirum

potius, *erraticam* istam synodum (sic enim eam appellat in libro De sex ætati-
bus Venerabilis Beda) nobis a quopiam
objici, quam nemo ignorat can. 2. adop-
tasse a Cypriano . . . & synodo quæ sub ipso
fuit, emissum canonem de iterando baptis-
mate hæreticorum, a Stephano I. Romæ
reprehensum, & a concilio Nicæno I. con-
temptum : sacrorum ministrorum vitam
cælibem, Apostolorum exemplis, docu-
mentisque informatam, & veteri Ecclesiæ
lege sancitam, can. 13. arguisse, poenis
in eos, qui *aliquem . . . presbyterorum . . .
vel diaconorum, vel hypodiaconorum* ab usu
conjugii arcerent, indictis : jejunium in
sabbatis Quadragesimæ in Romanorum ci-
vitate institutum, & religiose retentum,
can. 55. abrogasse, quasi *præter ecclesiasti-
cam traditam observationem* invec tum : san-
guinem edentes, tanquam si divinæ scrip-
turæ mandatum transgredierentur, gravis-
sime puniendos statuisse can. 67., aliaque
perperam edixisse ; adeo ut ipsam Sergius
I. Pont. Max., contra votum Imperatoris
Justiniani II., rejecerit ; neque ullus dein-
ceps Episcopus Romanus acceperit, nisi
saltem regulis ejus exclusis, *quæ prioribus
canonibus vel decretis sanctorum sedis hujus*
pon-

pontificum, aut certe bonis moribus inveniuntur adversa, quemadmodum scripsit ad Johannem VIII. præfatione in VII. synodum Latine a se redditam, Anastasius Bibliothecarius.

Theodorus autem, Tarasius, atque Nicephorus Honorium sunt execrati, non quod eum in hæresis crimine, nova conquisitione, quam non fecere, deprehenderit; sed quod a VI. synodo bene cognitum, & æquo judicio, Ecclesiæque Latinæ suffragio damnatum fuisse præsumperint. At falso id præsumpsisse ex iis, quæ superius disputavimus, ostenduntur. Sua ergo credulitate decepti, imprudenter errarunt, non secus atque erravit certe Tarasius, *sanctæ sextæ synodi . . . etiam depromptos canones*, idest, Trullanos (hos enim ille synodo sextæ, actione 4. synodi septimæ adjudicabat) in citatis litteris indiscriminatim amplectens: id, quod, vel omissa Honoriani monasterii supra exposita instauratione, commonstrat Hadrianum I., qui Trullanos profecto canones nunquam sine discrimine admisit, non absolute easdem litteras recepisse (si recipere probare est) sed tantum quatenus catholicum dogma de Sanctorum Imaginibus

tunc in contentione positum assererebant, quemadmodum ex ejus etiam responsione in 2. VII. synodi actione lecta, susceptaque intelligitur.

Porro quod de tribus istis Patriarchis diximus, id etiam de Damasceno (qui tamen Honorium nusquam nominat) quin de septima quoque, deque octava synodo jure meritoque dicemus. Quare si cum Romana Ecclesia utriusque synodi canonem primum, generatim, atque universum Trullanos canones sub generalis concilii nomine, tum canones, qui Apostolici nuncupantur, & quidem veluti ab ipsis Apostolis editos, approbantem expungimus: si VII. synodi canonem 8. abjicimus, Judæos, qui, baptismo percepto, pristinos suæ gentis ritus latenter observant, Christianorum communione privatos, in sua superstitione impunitos relinqui jubentem, Filiosque eorum baptizari vetantem: potiori ratione sententiam in Honorium pronuntiatam respuere possumus, atque refellere, quamvis eam ambæ istæ synodi confirmarint. Potiori, inquam, ratione: quando canones præsertim novi, qualis est ille octavus, cum deliberatione facti censentur: contra dam-
na.

nationis Honorii confirmatio, ut in re
 præjudicata, sine consultatione peracta est.
 Neque id movere nos debet, quod in dua-
 bus hisce synodis Legati Pontificii de Ho-
 norio tacuerint. Nam si tacuerunt (quod
 non omnino certum est: multa quippe
 dicuntur in synodis, quæ litteris non man-
 dantur, maxime si ad institutum non spe-
 ctent) iccirco videlicet tacuerunt, quoni-
 am in rem, quam propositam habebant,
 intenti, alienas ab ea lites, quæ præci-
 puum negotium, ex præscripto summi
 Pontificis conficiendum, facile disturbas-
 sent, frustra que apud Græcos fuissent in-
 structæ, omnimodis declinandas putarunt:
 quam ob causam tacuerunt pariter de ca-
 nonibus Apostolicis, atque Trullanis, de-
 que canone, quo Judæis baptizatis cære-
 monias Judaicas exercendi impunitas da-
 ta est, quin tamen propterea iisdem ca-
 nonibus, contra Ecclesiæ suæ sensum, suf-
 fragati credantur. Illorum ergo de Ho-
 norio silentium non conspiratio in hunc
 Pontificem fuit, sed prudens quædam,
 nec insolita dispensatio. Talisque etiam
 fuit ipsorum, sine expressa Honorii ex-
 ceptione, subscriptio. Quam nihilominus
 ad Honorianum *anathema* non referri, Le-

gatorum ad VII. synodum ea formula indicat: *Petrus . . . locum supplens Hadriani papæ . . . definiens subscripsi* (definiens scilicet, vice Hadriani I., sacras Imagines colendas esse: hoc enim in disquisitionem venit, fuitque a Patribus definitum; non Honorium hæreticum esse, de quo tum neutiquam agebatur) clariusque significat formula Legatorum ad synodum VIII. his verbis concepta: *Ego . . . locum obtinens domini mei Hadriani summi pontificis . . . omnia quæ superius leguntur . . . usque ad voluntatem ejusdem eximii præsulis promulgaui, & manu propria subscripsi*. Nam Photium sedis CP. ereptorem, Ignatii legitimi Patriarchæ expulsores, ac durissimum vexatorem, schismatis exitialis auctorem, Ecclesiæ Latinæ, præsertim Romanæ, calumniatorem, Nicolai I. Pont. Max., exemplo Dioscori Alexandrini, qui Leoni I. *anathema* dixerat, impudentissimum, atque iniquissimum damnatorem, in ea synodo configi volebat Hadrianus II., non autem Honorium, cujus effigiem in abside Divæ Agnetis sinceram, & integram conservabat.

Jam quid inconsideratius, quam cum Bossueto affirmare synodos deinde omnes
con-

condemnationem Honorii suscepisse? Generalium, quæ secuta sunt, conciliorum, acta pervolve: nusquam in his Honorium commemoratum offendes; nisi forte iisdem conciliis conventum Basileensem annumeres, in quo Johannes de Polemar Archidiaconus Barcinonensis anno 1433. orationem habens *De civili dominio clericorum contra quartum articulum Bohemorum* a Petro Rayne propositum, inquit: *Honorius Papa* (primus scilicet, quippe cui subnectitur Severinus) *miræ pietatis fuit, cujus tunica dæmoniacus quidam indutus fuit, & liberatus est*: ac paullo post: *Omnes prædicti* [quorum unus erat Honorius] *fuerunt in sede Romana post dotationem ecclesiæ, viri sancti approbatæ sanctitatis.* (Tom. 17. Concil. pag. 1244.) Quæris quibus fundamentis has tantas Honorii laudes Polemarius excitavit? Ipsum, sis, conveni, & tute roga. Ego perinde Bossuetum teneo, dum generalia post octavum convocata concilia mentionem de Honorio nullam fecerint. Quomodo enim condemnationem ejus ista susceperint, de quo omnino siluerint? An superiora concilia se suscipere profitendo? Verum ita vel solas definitiones dogmatum adoptarunt, vel si quid

quid amplius, certe non omnia: alioquin etiam cunctos Trullanos canones recepissent, & cunctos etiam canones Apostolicos, idest, non solum L. priores a Stephano III. vulgo IV. anno 769. in synodo Romana approbatos (vide tom. 8. Concil. pag. 485.) sed & XXXV. posteriores ab eodem ibi rejectos, nec unquam postmodum, nisi ad summum aliqua ex parte ab Ecclesiis Occidentis admissos: itidemque octavo VII. synodi canoni adnuissent: quum tamen concilium generale Lateranense IV. anno 1215., Innocentio III. præside, habitum, can. 70. sanxerit, ut *Judæi, qui ad sacri undam baptismatis voluntarii accesserunt... ab observantia veteris ritus omnimodo compescantur, ut quos Christianæ religioni liberæ voluntatis arbitrium obtulit, salutiferæ coactionis necessitas in ejus observatione conservet* (tom. 13. Concil. pag. 1007.) &, quod ad eos attinget, quos metus ad sacrum fontem invitos adegerat, constanter Ecclesia Latina secuta sit synodum Toletanam IV. anno 633. congregatam, quæ can. 57., postquam *de Judæis hoc præcepit, nemini deinceps ad credendum vim inferre*, subjungit: *Qui autem jampridem ad Christianitatem*
veni-

venire coacti sunt, sicut factum est temporibus religiosissimi principis Sisebuti (obiit hic an. 621.) quia jam constat eos esse sacramentis divinis associatos, & baptismi gratiam percepisse... oportet, ut fidem etiam, quam vi vel necessitate susceperunt, tenere cogantur, ne nomen divinum blasphemetur, & fides quam susceperunt vilis ac contemptibilis habeatur. (Tom. 6. Concil. pag. 1465.)

Objicies IV. varios scriptores veteres. Honorium quippe Monothelitis assensisse, & ideo a VI. synodo merito fuisse damnatum, testantur auctor Tractatus De sex synodis œcumenicis a Stephano le Moyne inter Varia sacra tom. I. recusis, nonnullis, quæ in superioribus editionibus deerant, aucti, & S. Germano I. Patriarchæ CP., ut Caveus loquitur, restituti, Venerabilis Beda in lib. De sex ætatibus tom. 2. operum ejus edit. Basil. anni 1563., Hincmarus Remensis in lib. De una & non trina deitate, & in Opusculo LV. Capitulorum ad Hincmarum Laudunensem cap. 20. edit. Cordesii, Photius in libello De septem conciliis œcumenicis, qui est prior pars epistolæ ab eo scriptæ ad Michaëlem Bulgarorum Principem, &
inte-

integre a Jacobo Basnagio ex editione Richardi Montacutii relatæ inter Lectiones antiquas Henrici Canisii tom. 2. parte 2., Ado Viennensis in Chronico, quod extat tom. 16. Biblioth. PP. edit. Lugdun., auctor Libelli synodici a Johanne Pappo primum vulgati, a Voëlllo, & Justello tom. 2. Biblioth. Juris canonici veteris rursus editi, Humbertus Episcopus Sylvæ Candidæ, S. R. E. Cardinalis in lib. contra Nicetam Pectoratum apud laudatum Canisium tom. 3. edit. Basnagianæ, Michael Psellus junior, vel potius, uti cum aliis putat Franciscus Salmon P. 2. Tractatus Gallici De studio conciliorum cap. I., Johannes Psellus in lib. De septem sacris synodis, Græce, ac Latine a Francisco Bosqueto Lutetix Parisiorum emissio, Georgius Cedrenus, unus e scriptoribus Historiæ Byzantinæ in Compendio historiarum pag. 346. edit. Venet., ac demum, ne singulos persequar, Marianus Scotus in Chronico, inter scriptores rerum Germanicarum a Johanne Pistorio collectos, & a Burchardo Struvio recognitos, tom. I.

Talibus tamen auctoribus nemo non videt eos longe anteferri oportere, quos ego vix ad hanc disputationem aggressus, Ho-

Honorianæ innocentiae testes dedi. Nam hi eadem, qua Honorius, ætate vixerunt; imo, uno, aut altero excepto, Romæ cum eo versati sunt: quid autem in causa Monothelitarum egisset, data opera investigarunt, aut certe pernoscere debuerunt. Illi e contrario, si S. Germanum, & Ven. Bedam excipias, qui tamen post VI. synodum claruerunt, ab Honorianis temporibus longo fuerunt intervallo disjuncti: quippe quod Hincmarus, Photius, Ado, & auctor Libelli synodici sæculo IX., ceteri sæculo XI. vixerint: omnes vero, sine ulla exceptione, incuriosius in hacce re se gesserunt, quam ut eorum testimonio fides tribui tuto possit. Nam S. Germanus, Photius, auctor Libelli synodici, Psellus, seu Michaël, seu Johannes, atque Cedrenus, utpote Græci, actis synodi VI. sine examine credidere: idemque fecit & Beda, idem Hincmarus, qui in lib. De una & non trina deitate, postquam de Honorio ait, quod *contra fidem sensisse, & prave ea ætate sentientibus consensisse detectus, ac evidentissime comprobatus est*, subdidit: *sicut in sexta synodo invenitur*; idem Ado, idem Humbertus, idem Marianus Scotus, nisi potius hi tres unum Bedam

se.

seculi sint, quem, sicut & Remensis Episcopus in citato LV. Capitulorum Opusculo, fere excripserunt ad verbum, retentis etiam erratis. Quid quod scriptores isti fere omnes in historia Monothelitica cæcutierunt, ac turpissime lapsi sunt? Nimirum Beda cum Hincmaro, ceterisque exscriptoribus suis, præterquam quod Monothelitas damnatos referens, Pharanitanum Theodorum, primum sectæ auctorem, præterit, aperte tradit interfuisse synodo VI. Episcopos CL., *præsidente Georgio Patriarcha regia urbis, & Antiochiæ Macario*, non minus hîc falsus (quandoquidem Apostolicæ sedis Legati tres præfuerunt, affueruntque Episcopi saltem CLXVI., quum totidem actioni extremæ subscripsisse inveniantur) quam paullo post, quum scilicet ait primam synodum Nicænam temporibus *Julii papæ* coactam. Quod nihilominus Ado, & Marianus Scotus adamussim recinunt. Photius vero, qui pari erratione Nicænam synodum sub Silvestro, & Julio habitam scribit, nullum utique Macario locum inter *Concilii principes* tribuit; at Georgium tamen præsidem facit una cum Legatis Pontificiis, quibus ceteroquin eundem præfert, etsi semper pri-

primi subscripserint : atque insuper recensens eos , quos synodus VI. confixit , Petri Patriarchæ CP. non meminit. Similiter auctor Libelli synodici hæreticos a S. Martino I. in synodo Lateranensi , & a S. Agathone in alia synodo Romana nominatim *anathemate* notatos enumerans , Theodorum Pharanitanum omittit : ut nihil proinde Bartholus , & Anonymus Franciscanus ex eo conficiant , quod is inter Monothelitas , quos S. Germanus I. anno 715. , vel 716. , *centum Archipræsulum instituta Synodo* , condemnavit , Honorium non percenseat . Præterea ipsum S. Martinum , & S. Maximum vexatos , atque in exilium pulsos dicit a Constantino Pogonato Heraclii (ejus scilicet , qui Constantinus a populo , ut ex Nicephori Breviario discimus , nominatus est , sed passim Constans appellari solet) Filio : neque ad hunc a S. Agathone *Definitionem fidei* missam tradit , sed *ad Leonem Imperatorem , Constantini Pogonati filium , & Justiniani Rhinotmeti* (idest , naribus diminuti) *patrem* , ad eum videlicet , qui nunquam extitit . Hinc a commentitio illo Leone sextum concilium advocatum narrat : eique cum Legatis S. Agathonis Georgium

gium CP. , Theophanem Antiochenum (hic est ille Theophanius *abbas de Sicilia* , qui , Macario de gradu suo actione 8. dejecto , *in locum ejus* ante actionem 14. *Antiochiæ episcopus factus* fuit , uti refert citatus Beda) & Petrum *Alexandrinæ Ecclesiæ* Vicarium *præfuisse præfidentes* affirmat , quin his Georgium Vicarii Ecclesiæ Jerosolymitanæ Legatum adjungat , quem tamen , si , pro quorundam more Græcorum , *Patriarchatum* Rectores esse præfides voluit , certe non debuit prætermittere . Denique Paullum , ejecti in Africam Pyrrhi proximum successorem , & item Georgium successorem Theodori , mirabili rerum inversione , evidentique ἀντιλογία , Petro Monothelitæ successisse asseverat : interque eos , quos synodus VI. proscripsit , præter *Theodorum Pharanum* , collocat *Theodorum Ægyptium* , qui , nisi idem atque ille sit , nullus est . Vah , quam peregrinus , atque hospes in Monothelitarum historia iste auctor fuit ! quamque imprudenter Allatius Libellum ejus accuratissime confectum judicat in Opere De consensu pag. 455 . ! Sed & Georgium Cedrenum similis tenuit ignoratio , cujus argumentum vel illo , qui objicitur , loco ipse

ipse dat inquit : *Gubernabat tum* (quando scilicet sexta sancta & universalis synodus Constantinopoli fuit) *Alexandrinam ecclesiam Petrus Monachus , Hierosolymorum nemo : soliis patriarcharum sessore tum vacantibus , quod erant a Sarracenis occupata : itidemque subjiciens VI. synodum , postquam pronuntiavit : duas naturales voluntates , totidemque naturales agendi facultates in uno Domino nostro Jesu Christo demonstrari , similiter de sacris Domini nostri in carne administrationis symbolis statuisset , ut . . loco veteris agni , humana Christi . . . effigies in imaginibus ponatur . Nam tale decretum non sextæ ipsius , quæ doctrinam fidei de duplici voluntate , atque operatione sancivit , sed Trullanæ synodi est . Quum autem eidem sextæ synodo adfuerit , atque subscripserit Georgius presbyter , & locum gerens Theodori Deo amabilis presbyteri , & locum servantis apostolicæ sedis Hierosolymorum civitatis , sicuti adfuit , subscripsitque Petrus presbyter , & locum servans apostolicæ sedis Alexandriæ civitatis ; fallum sit oportet Ecclesiam Jerusalem eo tempore nullum gubernatorem habuisse , Si enim Petrus locum servans vacantis sedis Alexandriæ , hujus*

Urbis Ecclesiam gubernabat, auctore ipso Cedreno; quomodo Ecclesiam Jerosolymitanam non gubernabat Theodorus, servans locum vacantis sedis Jerusalem, eoque nomine alterum pro se ad concilium generale delegans? Quanquam non minora Cedrenus inscitiae suae indicia praebet pag. 332., haereticis Monothelitarum veluti fortunam exponens, quae tamen ego æquo animo missa facio, quod nemo dubitat, quin ille sit, anilium sæpe fabularum scriptor, & veri incuriosus, vel ignarus, ut ait Justus Lipsius Cent. 3. Miscell. epist. 61., sive, quod monet Casaubonus Exercit. 2. cap. 17., nullius admodum judicii scriptor, & veteris historiae imperitissimus. Concludamus itaque, quoniam in historia Monothelitica auctores isti fere omnes (dico *fere omnes*, quo S. Germanum excipiam, & quo de Psello, cujus Carmen De septem sacris synodis Bononiae, ubi scribo, reperire non potui, nihil temere asseram) tam stulte hallucinati, falsique apparent, quam hactenus demonstravi: imo ad unum omnes id, quo de agimus, minus accurate, quam ad faciendam fidem requiritur, pertractarunt; cum Maximo autem Martyre,

cum

cum Stephano Dorensi, cum Johanne IV., cum Johanne Abbate, cum Martino I., cum Agathone, quos secus sensisse perpeximus, neque ætate, neque auctoritate, neque gestorum notitia, sunt in hac re comparandi, committendum hercle non esse, ut ex eorum dictis Honorii causa pendatur.

Ceterum observat Bellarminus Bedam lib. 2. Hist. Eccles. gentis Anglorum, quæ tom. 3. illius Operum extat, sæpius, „tanquam de optimo Pastore de Honorio, „loqui. Nempe de eo Venerabilis Presbyter cap. 17. narrat quod *ubi gentem Nord Humborum cum suo rege ad fidem confessionemque Christi Paulino evangelizante conversam esse didicit, misit eidem Paulino pallium: misit & regi Eduino literas exhortatorias, paterna illum charitate accendens, ut in fide veritatis, quam acceperant, persistere semper ac proficere curarent. Cap. 18. ostendit quomodo idem Pontifex recentis illius Ecclesiæ bono opportuna sanctione providerit; Honoriumque Dorovernensem, seu Cantuariensem Archiepiscopum in Evangelii prædicandi studio confirmarit. Et cap. 19. id magnifice refert, quod in lib. De sex ætatibus*

jejune tantum, exiliterque retulerat, Romanum ipsum Honorium, quia Scotos in observatione sancti paschæ errare compererat, eos solerter hortatum esse, ne paucitatem suam in extremis terræ finibus constitutam, sapientiores antiquis sive modernis, quæ per orbem terræ erant, Christi ecclesiis æstimarent: neve contra paschales computos, & decreta synodaliū totius orbis pontificum aliud pascha celebrarent. An vero hinc recte inferatur fuisse Honorii nomen in Bedæ libro De sex ætatibus aut ab aliquo sciolo additum, eo quod in VI. synodo ubique inveniatur cum nominibus Cyri, Sergii &c., uti argumentatur ipse Bellarminus, aut pro Theodori Pharanitani nomine, quod ibi deficit, substitutum, quemadmodum Marchesius differt. 4. cap. 9. opinatur, aliorum esto iudicium. Ego tamen, si divinare vellem, dicerem potius Bedam, quum Ecclesiasticam gentis Anglorum historiam elucubratum est, aliter de Honorio sensisse, atque senserit librum De sex ætatibus scribens, ubi illum in Macarii prædecessoribus posuit a VI. synodo condemnatis. Parum enim verisimile est tam sanctum virum, tamque de orthodoxa fide sollicitum, quam
 fine

sine controversia Beda fuit, de eo Pontifice, quem censeret hæreticum, tanquam de bono, strenuoque Pastore verba facere potuisse, ne minima quidem voce, quæ laudes ejus temperaret, adjecta. Non ita sane idem Beda fuisset de Sabellio, de Paulo Samosateno, de Nestorio locuturus, si quando rem aliquam bene ab his gestam explicare debuisset. Ad eum ergo modum de Honorio sermonem habendo, pristinam de ipso opinionem se deposuisse indicavit, quamvis ea tantum, quæ etiam Monothelita præstare quibat, attulerit, quod nobis quispiam fortasse regeret. Pristinam, inquam, quia librum De sex ætatibus anno 724., historiam gentis Anglorum anno 731. Beda perfecit, ut in ejus Elogio, Actis Sanctorum Ordinis S. Benedicti (sæculi 3. parte 1.) inserto, animadvertit doctissimus Mabillonius.

Objicies postremo rationem. Nam, „ hoc supponendum, ait *Cabassutius cap. 72. Notitiæ Concil.*, „ Honorium Papam, „ quo tempore ad Sergium scripsit, ignore- „ rare non potuisse vigentem tunc tem- „ poris, gravesque toto Oriente tumultus „ cientem Monothelitarum hæresin, quam „ complexi Orientis Patriarchæ atque Hæ-

„ retici , cui adblandiebantur , Imperato-
 „ ris edicto freti , Catholicos sibi obfisten-
 „ tes crudeliter insectabantur . Jam enim
 „ Cyrus in præmium novæ impietatis , sa-
 „ tagente Heraclio , ex Phasidis Antistite
 „ factus erat Alexandrinus Patriarcha , jam-
 „ que idem in Alexandria & in omnibus
 „ sibi subditis Episcopalibus Ecclesiis ma-
 „ gna contentione novem a se edita ca-
 „ pitula cum totidem anathematibus pro-
 „ mulgari curaverat , in quorum septimo
 „ hanc novam & capitalem hæresin quam-
 „ evidentissime proponebat , & acerrime
 „ propugnabat . Constantinopoli vero pseu-
 „ do-Patriarcha Sergius , coacta sibi sub-
 „ ditorum Episcoporum in ipsa Imperiali
 „ civitate synodo , eandem hæresin omni
 „ ope stabiliverat , & Heraclii Ecthesin Græ-
 „ corum Præsulum subscriptione firmatam ,
 „ toto inspectante populo pro foribus tem-
 „ pli Sophiæ affixerat . Tantos rerum mo-
 „ tus vel sola vulgi fama in barbaras , &
 „ remotissimas gentes disseminabat , quan-
 „ to magis ad aures Romani Pontificis . . .
 „ ad quem omnes de fide controversiæ re-
 „ ferri solebant , maxime quando Impera-
 „ tor ipse . . . illas excitabat ? Quis insu-
 „ per nesciat summorum Pontificum con-
 „ sue-

„fuetudinem perpetuam fuisse, ut suos
 „Constantinopoli haberent Apocrisarios,
 „quandiu ibi sedes Imperii fuit, qui om-
 „nia ipsis notificarent? Nihil hic immoror
 „circa provincias illas Orientis, quas Ro-
 „mani Pontifices olim per suos Vicarios
 „regere solebant... An ex tot Ecclesiis
 „aliquis saltem Orthodoxus, sive Præla-
 „tus, sive privatus Sacerdos non extitit
 „ullus, qui tantarum rerum & motuum
 „Pontificem moneret? His Patriarcharum
 „Orientis sacrilegis novitatibus magna jam
 „constantia, fideique ardore... opposue-
 „rat sese Monachus Sophronius, qui post-
 „modum... creatus Ierosolymorum Epis-
 „copus, Synodum Orthodoxam in iis par-
 „tibus procuravit, in qua damnata fuit
 „Monothelitarum hæresis. Antequam ve-
 „ro ad Pyrrhum (*lege, Sergium*) Hono-
 „rius rescriberet, adhuc privatus Mona-
 „chus Sophronius contra insurgentem
 „hæresin ad Gyrum scripserat, & ad Ser-
 „gium ex remotiore Palæstina profectus
 „Constantinopolin fuerat, postquam scri-
 „ptis ad eum literis nihil valuerat obti-
 „nere. Quin etiam idem Sophronius...
 „jam antea de his rebus literas ad Hono-
 „rium ipsum transmiserat, quæ sæpius in

„ hac ipsa sexta Synodo commemorantur,
 „ & quarum mentio quoque est apud Pho-
 „ tium Biblioth. cap. 231. Sane ista, &
 „ alia . . . contigerant antequam Honorius
 „ Sergio rescripsisset. Has in causa fidei tur-
 „ bas & molimina, publicas istas circa no-
 „ va dogmata & Imperatoris edictum to-
 „ to promulgatum Oriente commotiones
 „ potuerat fortassis ignorare unus aliquis
 „ inter Sauromatas, aut inter divisos toto
 „ orbe Britannos bubulcus vel agricola,
 „ nullatenus vero in sublimi universalis
 „ Ecclesiæ specula constitutus a Deo cu-
 „ stos & vigil Romanus Episcopus. „ Jam
 vero si talia Honorius probe cognoverat,
 antequam Sergio responsum daret, certe
 ei rescribendo debebat duas Christi vo-
 luntates, atque operationes a Sanctis Pa-
 tribus prædicatas, expressis verbis, qua-
 lia postmodo successores ejus usurpave-
 runt, asserere; ad ipsasque admittendas no-
 vos hæreticos primæ sedis auctoritate com-
 pellere. Atqui hæc Honorius non præsti-
 tit; quin, si non alia, de quibus vulgo
 arguitur, scripsit, id certe scripsit, fateri
 se *unam voluntatem domini nostri Jesu Chri-
 sti*, quod, ut sensu catholico dici posset,
 plurimum tamen valebat ad pravam hæ-
 resim

resim roborandam . Ergo „ defuit ille , *quæ*
est Cabassutii conclusio „ officio suo , &
 „ ut cum Ezechiele loquar (*cap. 13.*) non
 „ ascendit ex adverso , neque opposuit
 „ murum pro domo Domini , ut staret in
 „ prælio in die Domini ; atque ut verbis
 „ prosequar ejusdem Prophetæ (*cap. 33.*)
 „ constitutus speculator vidit gladium ve-
 „ nientem super terram , & non insonuit
 „ buccina . „

Bella declamatio , si veritate , solida-
 que ratiocinatione nitatur . Sed plura in
 ea falsa sunt ; cetera nihil prorsus evin-
 cunt .

Falsum est illud in primis , quod Mo-
 nothelitæ , quo tempore Honorius ad Ser-
 gium scripsit , graves toto Oriente cierent
 turbas , repugnantesque sibi catholicos cru-
 deliter infectarentur . Tunc enim ii cum
 uno Sophronio litigabant , nec ullum ad-
 huc crudelitatis exemplum , quod Histo-
 rici litteris mandarint , ediderant .

Falsum est secundo ante id tempo-
 ris jam Sergium solemniter *ecthesim* He-
 raclii promulgasse , ejusque confirmandæ
 gratia concilium Episcoporum suæ diœ-
 cesis in Urbem regiam coëgisse . Nam sa-
 tis facile demonstratur Honorium Sergii
 lit-

litteras accepisse , ad easque respondisse anno circiter 634. , Sergium vero Heraclianam *ecthesim* anno 635. fecisse , illamque neque emisisse , neque a sua pseudo-synodo approbandam curasse , nisi anno 638. , Honorio ipso jam mortuo , ejusque in locum , legitima electione , Severino suffecto . Nimirum S. Martinus in epistola , quam paullo post synodum Lateranensem , mense Octobri anni 649. celebratam , misit cum actis ejusdem synodi ad S. Amandum Episcopum Trajectensem , sic factus est: *Credimus...ad vos pervenisse, quomodo in conturbatione rectæ fidei, & catholice ecclesie conculcatione, ante hos annos plus minus quindecim, a Sergio falso episcopo Constantinopolitano, in auxilio habente tunc imperantem Heraclium, execranda & abominanda hæresis pullulavit. Et Legati S. Agathonis actione l. concilii VI. habita die septima mensis Novembris anni 680. dixerunt: Quoniam igitur ante hos XLVI. plus minus annos quasdam novitates vocum, contrarias orthodoxæ fidei introduxerunt... Sergius, Paulus... Cyrus &c. Itaque S. Martinus, & Legati S. Agathonis Monothelitarum ortum ex anno circiter 634. sumpserunt. Sive enim de annis 649. annos*

nos 15., sive de annis 680. annos 46. detrahas, plane reliqui erunt anni 634. Atqui non ideo ex anno circiter 634. hæresis Monotheliticæ exordium repetiere, quod ipsa tunc primum eruperit (nam sine dubio vetustior est) sed quod ab eo circiter tempore per Sergii ad Honorium, litteras Apostolicæ sedi cœpisse aliquo modo innotescere videretur. Neque enim aliud tunc accidit, unde haud inepte initium hujus hæreseos duceretur; quod etiam Pagius ad an. 639. num. 10. advertit. Ergo revera illo circiter anno litteras Sergii Honorius accepit, ad easque respondit, quippe qui responsionem, quod infra probabo, non distulit. Porro de *ec̃thesi* Heraclius in epistola supra citata ad Johannem IV. ait: *Cum hanc Sergius Patriarcha composuisset ante quinque annos, priusquam ab Oriente repedassent, deprecatus est me, cum ad hanc felicem pervenissem urbem, ut nomine meo proponeretur cum subscriptione, & suscepì deprecationem illius.* Quæ verba ex Anastasii Collectaneis deprompta, non illud sonant, *ec̃thesim* a Sergio fuisse conscriptam quinque annis ante reditum Imperatoris, quod indicare videtur textus Græcus fortasse corruptus, in

in quo legitur: *πρὸ πέντε ἐτῶν, τῇ ἀνελ-
θεῖν με ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς*, idest, *quinquen-
nio antequam ab Oriente redirem*, quem-
admodum vertit Combefisius tom. 1. O-
perum S. Maximi pag. XXXVIII. Nam,
uti Pagius ad an. 640. num. 6. docet,, Im-
,, perator ex Oriente ultimūm Constanti-
,, nopolim rediit anno DCXXXV. post-
,, quam eo anno Saraceni, mense Regie-
,, bo Damascum sub suam potestatem re-
,, degissent., Non est autem verisimile,
Sergium jam ex anno 630. *ec̃thesim*, uni-
us, & duplicis operationis vocabula sup-
primentem, elucubrasse: quando ipse in
quadam epistola ad Cyrum, secret. 3. Sy-
nodi Lateranensis ab Anastasio Notario
relecta, hocce illius Patriarchæ *capitulum*,
mensis Maii die quarta, indictione sexta,
idest, anno 633. editum, commendavit:
*Si quis . . . non confiteatur . . . unum Chri-
stum, & Filium operantem Deo decibilia,
& humana una dei virili operatione . . . ana-
thema sit.* Hoc ergo sonant Heraclii ver-
ba,, Sergium Ec̃thesin composuisse an-
,, te quinque annos, quam ipse (*Heracli-
us*),, ad Joannem IV. Papam eam episto-
,, lam . . . scriberet, priusquam ipsemet Im-
,, perator ab Oriente rediisset, & postea
,, cum

„ cum jam in Urbe ageret se ejus rogatu
 „ eam subscripsisse „ quæ est laudati Pagii
 optima interpretatio . Quare „ quinque
 „ illi anni , *ut idem Pagius monet* , integri
 „ numerandi sunt cum aliquot mensibus
 „ ab Imperatore neglectis : „ alioquin fa-
 bricata non fuisset *ec̃thesis* absente Hera-
 clio , quod ex supputatione mox facien-
 da percipies , si temporis , quo idem He-
 raclius reversus est , recorderis . Jam ve-
 ro simul atque concedas Sergium *ec̃thesi*
 componendæ operam dedisse ante quin-
 que annos integros , & aliquot menses ,
 quam Heraclius ad Johannem scriberet ,
 concedere etiam debebis fuisse ipsam con-
 ditam anno 635 . Quum enim Johannes
 IX. Cal. Januarias anni 640. summus Pon-
 tifex factus sit ; Heraclius autem III. Idus
 Februarias anni sequentis , quemadmodum
 Pagius ad hunc annum num. 2. demon-
 strat , e vita decesserit ; certe hic ad il-
 lum epistolam dare non potuit , nisi in-
 eunte anno 641. , ex quo tempore retro-
 cedendo per annos quinque completos , &
 aliquot menses , ad annum 635. necesse
 est devenire . Nihilominus S. Martinus ,
 etsi Heraclianas ad Johannem IV. litteras
 neutiquam ignoraret , tamen in 1. secret.
 suæ

suæ synodi Lateranensis ita de Sergio lo-
 quebatur: *Post aliquot annos . . . hoc est per-
 nuper duodecimam indictionem elapsam, hæ-
 reticam & ipse conscribens eccl̃esin fidei, sub
 nomine tunc imperantis Heraclii, unam in
 eadem salvatoris nostri . . . voluntatem &
 operationem instituit: quia nempe is eccl̃e-
 sim suam indictione duodecima divulga-
 vit, quasi eam tum primum, non trien-
 nio ante scripsisset. Cœpit porro indictio
 duodecima, de qua S. Martinus meminit,
 anno 638. vel Calendis Septembris, si est
 Constantinopolitana, vel VIII. Cal. Octo-
 bris, si est, quod magis credo, Cæsarea,
 seu Constantiniana, quæ tempore VI. sy-
 nodi . . . in usu erat Romæ, & in toto
 Occidente, ut Prop. . . citatæ disserta-
 tionis 2. Natalis Alexander observat, duce
 Labbeo, cui tamen præivit Sethus Cal-
 visius in Isagoge chronologica cap. 16.
 Quare non dubium, quin aut anno 638.,
 aut anno 639., quo usque ad Septembrem
 vel ineuntem, vel exeuntem indictio illa
 duodecima perduravit, suam Sergius eccl̃e-
 sim protulerit, synodique decreto munie-
 rit. Atqui hæc anno 639. præstare non
 potuit, quippe qui, ut, præter Pagium,
 etiam Cuperus in Hist. Patriarcharum
 CP.,*

CP., de qua supra commemoratum est, tradit,, anno DCXXXVIII. ante mediu[m] mensis Decembris,, vivere desiit. Eodem igitur anno 638. talia perpetravit. Et quidem post Honorii mortem, ac Severini electionem. Nam Cyrus Sergio eam rescribens epistolam, quam in 3. secret. synodi Lateranensis Exuperium Notarium relegisse superius annotavi, ait ad se delatos *venerandos apices . . . intus habentes & exemplar . . . eccl[esi]eseos . . . ad Isacium . . . exarchum Italiæ destinata, quam debet profiteri communis frater noster Severinus . . . qui ordinatur in Roma. Ex quo patet Sergium, eccl[esi]esi vix proposita, & in pseudosynodo comprobata, exemplum ejus, sicuti Alexandriam ad Cyrum, ita Ravennam ad Isacium misisse ab electo nuper Pontifice subscribendum. Qui autem hinc non intelligat, quum *eccl[esi]esim* Sergius promulgavit, ad ejusque confirmationem synodum habuit, fuisse jam & Honorium extinctum, & Severinum electum, nimium hercule fatuus est.*

Falsum est tertio summos Pontifices perpetuo *Apocrisarios* suos Constantinopoli habuisse, quandiu ea Urbs Romani Imperii sedes extitit. Non enim ejusmo-
di

di ministros habebat ibi Gregorius Magnus, quando Imperator renuntiatus est Phocas, cui exoptulanti, *quod permanere in palatio, juxta antiquam consuetudinem, apostolicæ Sedis Diaconum . . . non invenit* (idest, *Apocrisarium* Diaconi nomine designatum, quia „ ex ordine potissimum Diaconorum „ quod in Glossario Cangius notat, solebat assumi) respondit S. Pontifex epist. 38. al. 45. libri 13: *Non hoc meæ negligentia, sed gravissima necessitatis fuit: quia dum ministri omnes hujus nostræ Ecclesiæ tam contrita asperaque tempora cum formidine declinarent, atque refugerent, nulli eorum poterat imponi, ut ad urbem regiam in palatio permanens accederet. At contrita, & aspera tempora identidem recurrisset, & alia quædam facile intervenisset, propter quæ ab Apocrisario legando non semel abstineretur, Cabassutio Notitiarum auctori debuit esse compertum. Profecto neque Sergius ad Honorium scribens, neque Honorius Sergio rescribens, neque Maximus de Honorii litteris cum Pyrrho disputans, neque Johannes IV. earundem litterarum occasionem, & sensum exponens, de Apocrisario Romano meminit: quod argumen-*

to est eum, isto saltem tempore, de quo differit Adversarius, Constantinopoli defuisse, sive quod inde tunc Imperator, bellis periculosis implicitus, abesse cogeretur, sive aliam ob causam, quam, historia silente, acu tangere fas non est. Quare Syricus ille, vel Sericus Diaconus, qui in 2. ad Sergium epistola nominatur, si *Apocrisiarius* Honorii fuit, ut Præfatione in Anastasii Collectanea Sirmondus existimat, posterius sane fuit, sicuti posterius, jam scilicet legatione a Patriarcha Sophronio Romam missa, eadem epistola data fingitur.

Falsum est quarto Sophronium Monachum contra hæresim tunc pullulantem ad Sergium, Cyrumque scripsisse; atque illius refecandæ causæ e Palæstina in Urbem regiam commigrasse. Etenim non e Palæstina vir sanctus, sed ex Africa, ubi, teste Maximo in laudata jam ad Petrum Illustrem epistola, *cum omnibus peregrinis Monachis moras agebat, cum ipsi* (Monothelitarum primores) *perversitates illas fabricarent*, Alexandriam primum se contulit; tum, quod nihil ibi proficeret, Constantinopolim petiit, quo Sergium contra Cyri capitulum, quod superius recitatum est,

est, commoveret. Litterarum vero, quas ipse ad hos Patriarchas, *adhuc privatus Monachus*, miserit, nulla apud veteres mentio est. Consule Combefisium in Hist. Monothelitarum disp. 1. §. 8.

Falsum est quinto Honorium, antequam Sergio responderet, jam de Monothelitarum cœptis, per Sophronii litteras, a VI. synodo sæpius, & a Photio in Bibliotheca commemoratas, factum fuisse certiore. Hæ namque litteræ illæ sunt, quas ipse Sophronius, secundum Pagianos calculos vel sub anni 633. finem, vel initio anni 634. Jerosolymorum creatus Episcopus, ad omnes Patriarchas de more dedit (habito prius suorum Episcoporum concilio, in quo *Monothelitarum dogma*, ut ait Theophanes, *condemnavit*, quatenus scilicet *duas voluntates & operationes declaravit*, quemadmodum Libelli synodici auctor loquitur; iisque declaratis, omnes generatim hæreses, hæreticosque devovit) quasque scriptores modo citati *acta synodica* nuncuparunt, quod pro *actis synodicis* fuerint, & horum vim omnem, rationemque comprehenderint. Nec enim alias Sophronii litteras Photius, & synodus VI. commemorant. Verum antequam
Ro-

Romam *synodica* istæ litteræ pervenirent, jam Honorius epistolam Sergii receperat, ad eamque rescripserat. Siquidem Sergius, itatim ut ad sedem Jerosolymitanam Sophronium evectum audivit, hominem tanta dignitate auctum, suoque errori contrarium reformidans, ne expectatis quidem *synodicis* ejus litteris, quæ erant ad se, veteri more, mittendæ, epistolam fallaciæ jam supra expositæ plenam ad Honorium & scripsit, & perferendam curavit: id, quod ipsemet in eadem epistola, vel hujus saltem corruptor expressit his verbis: *Sophronius venerabilis monachus, qui (ut nunc ex uno auditu didicimus) Hierosolymorum præsul est ordinatus (necdum enim hætenus ejus ex more synodica suscepimus) apud Alexandriam tunc temporis positus &c.* Cur autem Honorius Episcopo CP., quæstionem de duabus contrariis voluntatibus, ut superius notatum est, solutu facillimam, privatis litteris proponenti, seu se proponere callidissime simulanti, non continuo, privata (*) itidem, familiarique epistola, sa-

O 2

sa-

(*) Privatas fuisse Honorii ad Sergium litteras docent Natalis Alexander Prop. 2. & in schol., Thomassinus in cit. diss. num. 8. & seqq., Orsius cap. 22. art. 2., aliique permulti.

satisfecerit? Ejus profecto responsio, saltem prout in VI. synodo recitata est, hoc habet exordium: *Scripta fraternitatis vestra suscepimus, per quæ contentiones quasdam, & novas vocum quæstiones cognovimus introductas per Sophronium quemdam tunc monachum, nunc vero ex auditu episcopum Hierosolymitanæ urbis constitutum: ubi tò ex auditu aperte significat, synodica Sophronii epistola nondum Romam perlata, Sergio fuisse rescriptum. Adde huc eandem Sophronii epistolam non satis Honorium de Monothelitarum infania docuisse: quoniam etsi duas Christi voluntates, atque operationes disertissime stabiliret, nullam tamen recentem hæresim, quæ illarum numerum de medio tolleret, arguebat, nisi ad eam pertineat additamentum in ms. codice 2336 Regiæ bibliothecæ repertum, quod per vim intrusum dicit, qui Græce, ac Latine ipsum edidit, Cotelarius tom. 1. Monumentorum pag. 790., quod spurium vocat Harduinus in sua Collectione Concil., quod tanquam insignem interpolationem Lequienius in Admonitione Operi Joh. Damasceni De duabus voluntatibus præfixa recitat; quod denique nullus sapiens genuinum exist-*

existimabit, quum in eo, ut fileam cetera, Pyrrhus, Paullus, & Petrus *Regiæ urbis Antistites* appellentur, quales profecto vivo Sergio non fuerunt, cui actione 11. sextæ synodi Sophronianæ istæ litteræ inscriptæ sunt. Ergo vel si eas litteras Honorius, priusquam Sergio rescriberet, accepisset, adhuc nihil prorsus Cabassutius obtineret.

Fatendum est tamen, antequam Honorius Sergio respondit, jam Cyrum, novæ impietatis merito factum Patriarcham Alexandrinum, novem *capitula* edidisse; eorumque septimo unam in Christo *deivirilem* operationem constituenti Sophronium & Alexandriæ, & Constantinopoli fortissime repugnasse. Ast hæc in Ægypto, in Thracia peracta Pontificem Maximum procul inde viventem diu latere potuerunt, ac reapse usque ad annum 636., vel 637. latuerunt, quicquid in epistola, quam Honorio Sergium scripsisse, & in responsione, quam Sergio Honorium dedisse creditum vulgo est, enuntietur. Diu, inquam, latere potuerunt. Non enim sedis Apostolicæ in Oriente Vicarios officii ratio cogebat de rebus ad suas provincias non pertinentibus Romam referre: neque

tum horum, tum aliorum neminem longo temporis spatio Monothelitarum nomen apud Romanum Episcopum detulisse incredibile est; quando ab iis accusandis vel ipse Sophronius Monachus temperavit. Reapse vero usque ad annum 636., vel 637. latuere. Siquidem ut res hujusmodi Pontifici summo adhuc earum inscio patefierent, Stephanum jam tum Dorensem Episcopum, ac *primum*, ut ipse ait, *Hierosolymitanæ diæceseos*, Patriarcha Sophronius Romam misit, Jerosolyma Saracenorum incurfu tentata, qui quidem anno 636., uti narrat Theophanes, in Palæstinam expeditione suscepta, sanctam Civitatem vel eodem anno obsidione clauferunt, quæ Pagii est opinatio, vel potius anno sequenti & obsederunt, & in deditionem redegerunt, quemadmodum ex Georgio Elmacino rerum Saracenicarum celebri, & accurato scriptore probat Solerius in Historia chronologica Patriarcharum Alexandrinorum Tomo 5. Julii Bollandiani præposita num. 376. Testem ipsum Stephanum dabo. Nam is in libello supra citato primum exponit quomodo *catholicam ecclesiam . . . per suam heresim turbaverunt*, prius quidem Theodorus
Pha-

Pharanitana ecclesiæ quondam episcopus; postmodum autem Cyrus Alexandrinus antistes, item Sergius Constantinopolitanus, nec non successores ejus Pyrrhus & Paulus... per hoc, quod prædicaverunt unam voluntatem & operationem divinitatis & humanitatis Christi dogmatizare... tam per capitulorum (a Cyro videlicet confectorum) seriem super ambone cum anathematis vinculo, qui sic non saperet, & secundum sensum eorum recitatam, quamque per sententias & subscriptiones ac gestorum monimenta. Deinde refert quemadmodum beatæ memoriæ Sophronius quondam patriarcha sanctæ Christi Dei nostri civitatis... studuit se sine mora pro hujusmodi tantummodo capitulo cum sua suggestione ad hanc apostolicam magnamque dirigere sedem... omnium prædictorum virorum adaperiens novitatem, postquam scilicet superius dictis temeratoribus in oriente validissime contradixit... quos quidem revocare minime valuit. Id porro refert sic fando: Zelo... Dei & fiducia repletus Sophronius, duxit me indignum, & statuit in sancto Calvariae loco... & ibi alligavit me vinculis indissolubilibus, dicens: Tu dabis rationem ipsi, qui... in hoc sancto loco... crucifixus est Deus... si distuleris

ris & postposueris fidem ejus periclitantem, licet ego hoc facere corporaliter, ut nosti, propter emersam ex nostris peccatis incurSIONem Sarracenorum præpedior. Quantocumque ergo de finibus terræ ad terminos ejus deambula, donec ad apostolicam sedem, ubi orthodoxorum dogmatum fundamenta existunt, pervenias, non semel, non bis, sed multo sæpius aperiens sacris viris ibidem consistentibus omnia secundum veritatem, quæ in istis partibus mota sunt. Ecquid vero tanta anxietate Sophronius Monotheliticam novitatem, Cyri capitulis, & aliis impiis conatibus obfirmatam, laboresque ad eam revellendam a se frustra exantlatos, sedi Apostolicæ renuntiare studuisset; hacque una de causa Dorensem Episcopum pro se Saracenorum incurSIONe impedito legasset, divinum ipsi judicium interminans, nisi omni cunctatione sublata, Romam contenderet, atque ibi omnia, quæ in Oriente ad stabiliendam hæresim mota essent, secundum veritatem aperiret, si jam talia Honorio tunc pontificatum gerenti perspecta fuissent, & cognita? Reapse igitur illo tempore ad hujus aures Pontificis nondum Cyri capitulorum, nondum veræ Sophronii contra ea contentionis fama pertigerat.

rat. Et revera si hæc Honorius, antequam Sergio rescriberet, rescivisset, fuisset ei longe aliter, quam vel nostra sententia fecerit, rescripturus. Nam vix a Sophronii Legato de iisdem rebus admonitus, magnum studium, multamque operam ad novam hæresim extinguendam contulit, quippe quem Deus, quod in laudato Dorenſis libello subjicitur, *excitavit non equidem mediocriter in commonitione, nec non contestatione prædictorum virorum*, Theodori scilicet, Cyri, ac Sergii, *licet nullo modo eos flectere* potuit: ut propterea merito ipsum Maximus Martyr in *beatorum virorum* numerum, qui ad sanandos Monothelitas sollicitè vacarunt, adsciverit: merito Martinus I. in synodo Lateranensi dixerit, & Amando deinde scripserit, fuisse etiam Sergium ab Apostolica sede sæpius, ac plurimum ad errorem deponendum impulsus: merito Agatho absolute, ac generaliter affirmavit Pontifices decessores suos semper in fide confirmasse Fratres; semper veritatem ingenue prædicasse; neque unquam neglexisse Episcopos CP., hæreticæ novitatis auctores, a pravo dogmate detertere. Quæ omnia bene superius enucleata, nullum dubitandi locum

O 5

cum

cum relinquunt, quin Honorius, postquam Sergio non probe sibi cognito respondisset, & hunc, & Cyrum, & Theodorum per litteras redarguerit a Monothelitica deinde secta, quæ ipsum ob priora scripta facere suum vellet, suisque in *diptychis* celebrare, suppressas, licet de ejusmodi litteris D. Maximus in Tomo dogmatico ad Marinum Presbyterum, & in Disputatione cum Pyrrho, atque etiam Johannes IV. in Apologia Honoriana nullam mentionem injecerint; quum certe silentium apertæ voci, si paria sint cetera, non officiat. Nihil ergo superest Cabassutio, quo creare nobis molestiam queat: & tamen nobis multum adhuc est reliquum, unde ipsum magis magisque ad incitas redigamus.

Sed differendi quidam retinendus est modus, ut ne nimis omnia profundendo, fastidium lectori, atque fatietas afferatur. Id itaque unum, veluti Colophonem, adjungam, talem, ac tantum virum fuisse Honorium I., tamque multa præclare in suo annorum fere XIII. pontificatu patrasse, ut incredibile videatur eum aliquando ad hæresim Monotheliticam non accessisse dicam, sed vel brevi tempore con-

ni-

nivisse. Enimvero *hic temporibus suis multa bona fecit & erudit clerum*; multa-
 que Dei templa extruxit, refecit, orna-
 vit, ditavitque, ut in ejus Vita, quam
 habet liber Pontificalis, memoriæ prodi-
 tum est; & etiam monasterium ædifica-
 vit, Honorii propterea dictum, quod ab
 Hadriano I. sequenti sæculo fuisse instau-
 ratum superius animadvertimus. Hic S.
 Bertulfum Abbatem Bobiensem III., be-
 nignissime exceptum, *tenuit... tantisper,*
& quotidiano affamine... roborare nisus est,
ut cæpti itineris laborem non relinqueret,
& Arianae pestis perfidiam Evangelii mucro-
ne ferire non abnueret. Erat enim venera-
 bilis *Præsul Honorius sagax animo, vicens*
consilio, doctrina clarens, dulcedine, & hu-
mitate pollens, ait Jonas Monachus Bo-
 biensis, ejusmodi rerum testis non solum
 auritus, verum etiam oculatus, in Vita
 ejusdem S. Bertulfi, quam tomo 2. Ope-
 rum Bedæ, cui olim adscribebatur, & in-
 ter Acta SS. Ordinis S. Benedicti sæc. 2.
 comperies. Hic studiose contendit, ut
 Adaloaldus, sive Adalvvaldus Agilulfi,
 ac Theodelindæ Filius, Longobardorum
 Rex catholicus, regno, seu regni parte
 ab Arioaldo Ariano privatus, in pristinum
 sta-

statum restitueretur, & Episcopi Trans-
 padani, qui iniquæ ab eo defectionis sua-
 fores fuerant, Romam mitterentur, sui
 sceleris poenam, prout leges Ecclesiæ pe-
 terent, subituri, quod ex ipsius Honorii
ad Isacium Ravennatem Exarchum litteris
 a Baronio ad an. 626. ex Ivone descrip-
 tis elucet. Hic postquam *paterna charita-*
te Northumbros, idest, Anglos aquilo-
 narem Humbræ fluminis partem incolen-
 tes, eorumque Regem Eduinum, ad per-
 severandum, & proficiendum in fide,
 quam nuper amplexi erant, accendit: post-
 quam novæ illi Ecclesiæ decreto con-
 gruente prospexit; & Honorio Dorover-
 nensi in prædicatione Evangelii laboranti
 pia exhortatione animos addidit: postquam
 Scotos *in observatione sancti paschæ* erran-
 tes corripuit, & ne consuetudini totius
 Orbis reluctarentur, admonuit, quæ om-
 nia jam supra ex Venerabili Beda retuli-
 mus: post hæc, inquam, Gregorium Ma-
 gnum, cujus discipulus fuerat, imitatus,
 in Britanniam misit Birinum gentium E-
 piscopum, promittentem *se in intimis ul-*
tra Anglorum partibus, quo nullus doctor
præcessisset, sanctæ fidei semina esse sparsu-
 rum: qui *Anglosaxones occidentales*, apud
 quos

quos subsistere utilius, quam ultra progredi ratus est, ad Christianam Religionem cum Cynigilfo ipsorum Rege convertit, & sacro baptismo expiavit. Lege eundem Bedam lib. 3. Hist. Eccles. gentis Anglorum cap. 7. Hic Fortunatum Patriarcham Gradensem, idest, Aquilejensem, contra Patriarcham alterum, qui Aquilejæ a *schismaticis* eligebatur, in Urbe Grado ab orthodoxis electum, hominem Reipublicæ proditorem, & *abnegata concordia unitate Deo rebellem, & perfidum*, de loco detrussit, eique Primogenium *Subdiaconum*, & *Regionarium* Ecclesiæ Romanæ, virum *vita probabilis*, subrogavit, datis ad Episcopos catholicos Venetiæ, & Istriæ, qui eidem Gradenfi parebant, Apostolicis litteris, quæ a Baronio ad an. 630. ex Chronico Andreæ Danduli recitantur: imo ipse Istros tria *Capitula* propugnantes, & quintam synodum respuentes, a *schismate*, quod septuaginta ante annis una cum Aquilejensibus, Venetisque ceteris conflarant, abstraxit,, quæ (*inquit Alexander*) laus est non minima,, duobus, quæ supra laudavi, vetustissimis epigrammatis apud Baronium ad an. 638., aliosque testata. Quid plura? Satis est ex binis hisce epigrammatis illud lectori exhibe-

bere, quod Honorii tumulo Bonus, sive, ut P. 1. *Conatus chronico hist.* jam semel, iterumque laudata Papebrochius suspicatur, Agathonis decessor Donus inscripsit. Est enim hujusmodi:

PASTOREM MAGNUM LAUDIS PIA PRÆMIA LVSTRANT
 QVI FVNCTVS PETRI HAC VICE SVMMMA TENET
 EFFVLGIT TVMVLIS NAM PRÆSVL HONORIVS ISTIS
 CVIVS MAGNANIMVM NOMEN HONORQVE MANET
 SEDIS APOSTOLICÆ MERITIS NAM IVRA GVBERNANS
 DISPERSOS REVOCAT OPTIMA LVCRA REFERT
 VTQVE SAGAX ANIMO DIVINO INCARMINE POLLENS
 AD VITAM PASTOR DVCERE NOVIT OVES
 HISTRIA NAM DVDVM SÆVO SVB SCHISMATE FESSA
 AD STATVTA PATRVN TEQVE MONENTE REDIT
 IVDAICÆ GENTIS SVB TE EST PERFIDIA VICTA
 SIC VNVM DOMINI REDDIS OVILE PIVM
 ATTONITVM PATRIÆ SOLLERS SIC CVRA MOVEBAT
 OPTATA VT POPVLIS ESSET VBIQVE QVIES
 QVEM DOCTRINA POTENS QVEM SACRÆ REGVLA VITÆ
 PONTIFICVM PARITER SANXIT HABERE DECVS
 SANCTILOQVI SEMPER IN TE COMMENTA MAGISTRI
 EMICVERE TVI TAMQVAM FECVNDATA NIMIS
 NAMQVE GREGORII TANTI VESTIGIA IVSTI
 DVM SEQVERIS CVPIENS ET MERITVMQVE GERIS
 ÆTERNÆ LVCIS CHRISTO DIGNANTE PERENNEM
 CVM PATRIBVS SANCTIS POSSIDE IAMQVE DIEM
 HIS EGO EPITAPHIIS MERITO TIBI CARMINA SOLVI
 QVOD PATRIS EXIMII SIM (*) BONVS IPSE MEMOR

Et

(*) *An Bonus nomine? an vero Donus? qui anno DCLXXVI factus Romanus Pontifex, hoc ei carmen paraverit: quemadmodum Honorius ante decessori suo Bonifacio? Papebrochius pag. 97.*

Et virum hunc talibus ornatum virtutibus, talibus factis insignem, talique monumento in ipsa æde Vaticana (ibi enim inter sanctos Pontifices sepultus est) ad posteritatis memoriam celebratum, credam ego hæresim Monotheliticam, ab Ecclesiæ doctrina manifeste abhorrentem, vel impio consensu, vel ignava desidia, vel imprudenti consilio confovisse? Crederem, si hoc Adversarii vel argumenta sua depromentes, vel nostra propulsare conantes, efficerent. At quando nobis nihil, quod sit satis firmum, objiciunt, nihil, quod non sit inane, respondent, credam potius, & jure credam, fore aliquando, ut homines eruditi, quemadmodum S. Marcellinum a Petiliano Donatista, quod Augustinus lib. De unico baptismo cap. 16. narrat, *thurificationis crimine* argutum, reumque ejus sceleris, usque ad medium sæculum XVII., communi sententia judicatum, jam tamen cunctis suffragiis, tanquam calumniam passum, certoque innocentem, absolvunt; ita Honorium I., quem Monothelitæ sibi favisse finxerunt, & per corruptas, falsasque litteras eidem dolo malo suppositas, primum VI. synodi Patribus, tum toti Orienti, & plerisque

que pariter Occidentis, ad hæc usque tempora persuaserunt, ipsis nullo pacto annuisse, imo e contrario plurimum repugnasse, non fateantur solum, verum etiam profiteantur.

ADDITAMENTA.

Pag. 132. versu 10. post errant, adde etsi Michaëlem le Quien tomo 2. Orientis Christiani pag. 162. astipulatorem habeant, *Pag. 136. versu 14. post censendus est adde*, nisi forte talem sibi appellationem arrogaverit, quia Corinthi Episcopus jam tum esset in Achaja, & Hellade, ut in additamento citati De concordia libri Baluzius autumat, perpetuus Pontificis summi Vicarius; qualis certe, saltem in pluribus Illyrici Orientalis regionibus, erat Episcopus Thessalonicæ, qui propterea VI. synodo ita subscripsit: *Joannes misericordia Dei episcopus Thessalonicensis civitatis, & apostolicæ sedis Romæ vicarius & legatus &c.*) *Versu 20. post Stephanus, adde* & Johannes Thessalonicensis, *Versu 28. post expressere adde* Quum autem tam hisce litteris, quam fidei definitioni, & Sermوني *prosphnetico*, inter Portuensensem, & collegas ejus, Stephanus, Basiliusque subscripserint: nã tu incautus, si fuisse ipsos Romæ legatione ad synodum auctos, ex tali subscribendi ordine, parum alioqui ordinato, concludas.

ERRATA PRÆCIPUA.

*Pag. 113. vers. 23. lege in iis reprehenda-
 danda Pag. 116. vers. 16 & 17. pro Johan-
 nes vetò lege Johannes vero. Pag. 128.
 vers. 19 pro quem synodo lege quem VI.
 synodo. Pag. 132. vers. 25. pro Eipsco-
 porum lege episcoporum. Pag. 186. vers. 26.
 pro hoc lege hoc. Pag. 203. pro circi er lege
 circiter. Pag. 205. vers. 17. pro anni lege
 anno.*

Varietatem autem ὀρθογραφίας, ubi
 τυπογῆφος non erravit, hinc ortam, quod
 aliorum, præsertim veterum, verba eo
 modo, quo edita invenimus, referenda
 censuerimus, æqui bonique facito.

AUCTORITATES PRÆSIDUM

DON SCIPIO MARIA PERUZZINI

Congr. Clericorum Regularium S. Paulli
Præpositus Generalis.

CUM librum, cui titulus est: *De Honorio I. Pont. Max.*, a P. D. Petro Alexandro Maria Ugho Congr. nostræ Presbytero professo compositum, duo ejusdem Congr. eruditi Viri, quibus id commisimus, accurata lectione, & gravi judicio recognoverint, & posse in lucem edi probaverint; Nos, ut typis mandetur, quantum in Nobis est, facultatem facimus. In quorum fidem has fieri, sigilloque nostro muniri jussimus. Datum Bononiæ ex Collegio S. Paulli die 26. Octobris anni 1783.

Don Scipio Maria Peruzzini Prap. Gen.

L. ✱ S.

Don Julius Zumalli Cancellarius.

Vidit D. Alexander Sangalli Clericus Regularis Sancti Pauli, & in Ecclesia Metropolitana Bononia Penitentiarius, pro Eminentissimo, & Reverendissimo Domino D. Andrea Cardinali Joannetto Ordinis Sancti Benedicti, Congregationis Camaldulensis, Archiepiscopo Bononia, & S. R. I. Principe.

Die 4. Novembris 1783.

I M P R I M A T U R.

Fr. Aloysius Maria Cerruti Vicarius Generalis Sancti Officii Bononia.

Ughi, Pietro Alessandro Maria

De Honorio I. Pontifice Maximo liber

Bonnonia 1784

H.eccl. 1179

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10028184-7

VD18 15335755-001